GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0793
4	Work Number	R 2601
5	Page No (From... To)	1 to 82
6	Name of the Work	INDUMATI PARINAYAMU
7	Subject	INDUMATI

ఇందుమతీ పరిణయము.

Indumatiparinayamu.

Copied from the Library Ms. D. 424
in the year 1964-65.

Copied by:-
T. Sreedhara Murty.
Telugu Pandit.

ఇందుమతీపరిణయము. R.2601

"ప్రథమాశ్వాసము"

శా. శ్రీరాధారమణీకపోలమకరీరేఖాంకితాస్యంబు నీ-
క్ష్మారాధిం గను సత్యకునే శ్రవణదివ్యతురంగలచ్ఛాయులం-
చాలాపించుఁ దద్రుతిశ్రమమునా నాషేటజంబంబు వి-
స్తారత్ప్రౌఢిని రుక్మిణిం గలంతు కృష్ణస్వామియుచ్చానె సిరుల్ 1.

చం. నను మది నావహించుఁ గద! నాథుఁడు కన్నులఁ బారఁ జూచునే!
నిను ననుఁ జూడఁగా నిటలనేత్రము దాకఁ గటింతు త్రమాంగమం
డునిచిన చంద్రుఁ డేమి యుదయింతుస్వదిటుంచు గంగ నీ-
సున జడియింపఁగా నుమను జూచుచు నవ్వ శివుండు ప్రోవుతన్. 2

మ. అనుఁ గుందాంతన్య అనంకమందు నిచి మేఘాలంబాప్తుఁ దైసింతుబా-
టను దైత్యార్పిత నీరజంబప్పుడు చూడ స్వైరజంబౌట లో
ననుమానింపఁ గఁ గామదిం గనవే? సంధ్యారాగజంబౌట యు
ట్లనఁ బట్టం జెలి మెచ్చు పద్మజుఁడు దీర్ఘాయుష్క్రపుదుం డయ్యెడున్. 3.

మ. తెలివిం జెందిన విశాఖవేళ సఖు తెంతే మాకిటు నిచ్చి మా
ంతు అనిలాలక పేరు చెప్పుపుగదా! మాధీశ! నీ చేత నేఁ
బలికింతునే నిను నట్లు భాసురవనతీపాత్ర కల్పనముం జూడనం
జెలి నాలానగు రుక్మిణీప్రథితలక్ష్మీకాంత ప్రోచుం గృపన్. ౪

మ. సగమంతెవ్వార దనకై ప్రియుం డిది సమస్తత్వంబు వర్ణింపఁ బా-

బృందావిద్యాంధీన్ నంతవర్ణ్యకృతి రాయుం జెల్లనం బట్టనై
ద్విగుణాప్తింగనువృత్తి బాష్పటీకనవ్ శేషారు చెన్నాంధున
బ్బన్గపుత్రిన్ శరణంబు వేడెద మదీయాభీష్ట సంసిద్ధికిన్. 5

మ. అనిశంబుం జతురాననాదికరసంజ్ఞాస్థాన సేవాగ్రణ
త్రినిపై బుత్త్రలపాకి అన్ వదలకెంతేనిం బ్రవర్తించెద
మన ...... భళి పాశినిమహాస వారా! యంచు శ్రీ పార్వతుల్
దను మెచ్చుందగు నట్టి పాణి నను సంతర్పణాసిగాఁ జేయుతన్. 6.

మ. అమితానందము నన్ భజింతు ననిశం బార్వతీస్తన్యపా
నము నం జొక్కురు బాల్యచేష్టలఁ దదస్యాంబైన వక్త్రాబ్జకుం
భము నాస్వం బుడుకం దలంచి కరమూషాలాక్షు వక్షస్థు లన్
భ్రమతం జావుబుఁ దల్లిదండ్రులననింప స్వేచ్ఛ హేరంబునిన్. 7

సీ. వాల్మీకి భవభూతి వ్యాసుఁ జోరు మయూరు
దండి భారవిఁ గాళిదాసు మాఘు
బాణు మురారి మల్హణకవి బిల్హణు
శంకరకవి నేక సంధి సుకవి
నన్నయభట్టు గౌరనఁ దిక్కనసోమ-
యాజిఁ బెద్దనఁ బోతరాజు ముక్కు-
తిమ్మన శ్రీనాథ తిమ్మిఁ బిల్లల-
మర్రి వీరభద్ర భాస్కరసుకవిని
గీ. రంగనాథుని మూర్తిని రామభద్రు

రామకృష్ణయకవి భైరవరాజు వేంక-
టాపనే నాథ శేఖరు లాదియైన
యుభయభాషాకవీంద్రుల నభినుతింతు. 8

కం. అనుపమ పరిపాకవిదుతే
విను తాగమవేదన్య లఖిల విజ్ఞాననిధుతే
సునిశితదర్శజ్ఞుల న-
జ్జనవినుతుట కావ్యరచన సతతవి ముఖ్యుతే 9.

కం. ఏ కాలంది కాడింతయును వా
క్యాకము తెలుసు దిన్నఁ బైకంబున కునే
రాకర ఏకర తెలుగని
కాకవికృతి సరసు తన్నఁ గరకుం దగునే! 10

వ. అని యిష్టదేవతాప్రార్థనంబును సుకవి వందనంబును
కుకవి నిందనం బాచరించి యేనాకర్ పురాతన పుణ్యశ్లోక
రాజర్షి వర్ణనాపూర్ణ ప్రబంధ నిబంధనా దంచిత కుతూ-
హలుండనై యుండు సమయంబున 11

సీ. మకరకుండలరత్న చకచకల్ తులకింప
జెక్కుటద్దంబులఁ జికిలిసేయ
వంశనాళశిత(?) వ్యక్తస్త్ర హస్త న-
ఖానూనరుచి ముఖ మావరింప
నిందిరానత్తసౌభంద రంగస్థలి.

గొప్ప భక్తవత్సలాత్ముఁ డెనయు
మృగమదశ్రీగంధ మిళిత వక్షః ప్రభాత
కనకాంబరచ్ఛవి గప్పుకొనఁగ

సీ. బర్హిబర్హంబు వతాళిపైఁ బరిఢవిల్ల
నలరి యెలుకశాంతమూర్తి వేదానువర్తి
సమ్మద స్ఫూర్తి మామక స్వప్నమునను
సదయహృదయామరక్తి సాక్షాత్కరించె. 12

వ. ఏను భక్తిపురస్సరంబుగా సాష్టాంగ దండప్రణామం
బాచరించి నిటలతలంబున నంజలిపుటంబు ఘటించి
యుత్కంఠిత వినయావనతుండనై కొలుచుచున్న సమయంబున 13

సీ. కాళిదాస కవిశ్రేష్ఠ కల్పితంబు
భవ్యచరితంబు రఘువంశకావ్యమందు
నజుని కథ నాంధ్రభాషచే నలఘుమతిని
కృతి రచింపఁ దలఁచి తలంకృతులు వెలఁగ. 14

కం. ఘనసంస్కృతజన్యంబై-
నను దృఢరుచితాంధ్రకవిత నాకు దినరుచిం
గను స్థిరజన్యమయ్యును
గనరే! నవనీతమెన్నఁగా నూత్నరుచిన్ 15

సీ. అజకృతిపతి(ని) నరయు మాకర్షమగుట

నాత్మ నవాహించి యుప్పుడే సాదరమున
వచ్చితిని నీప్సితార్థంబు లిచ్చు వేఁడ
నవిన వేఁడాంచి సంతోష మధికమునను. 16.

కం. ముదమును నచ్చెరువును నే-
నొదవఁ జెనగొనఁగఁ గలయుఁ గన్న మహిమకు నిచ్చున్
బొదలుచు నాదగు భాగ్యం
బిది యెంతని యెంతు నమచు హితమతి లాలిన్. 17

కం. హితబంధు సుధీ విద్య
త్ప్రతతుల రావించి స్వప్నపద్ధతి తెల్లన్
గుతుకమున విన్నవించిన
నతిచిత్రంబనుచు నవ్వరు నాదరు వేఁడఁగన్. 18

వ. ఇది యనన్య సామాన్యంబగు పరమ స్వప్నంబు.
బహుజనన కృత సుకృత ఫల ప్రాప్తిం జేసి నమ్ముకుంద
చరణారవింద వందన పరాయణుండవు. కాశ్యప గోత్రో-
ద్భవుఁడవు. కాన నఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుండగు-
నప్పుండరీకాక్షు సాక్షాత్కారంబు నీకు సంఘటించె వినుము. 19

శా. నీతిజ్ఞానధురంధరుల్ గుణమణుల్ విద్యాగరిష్ఠుల్ సదా-
తిథ్యన్యాయకళాప్రవీణులు ద్విజాతిశ్రేష్ఠు లాచారతా-
న్వితులర్చిత చంద్రశేఖరులు కాశీవాసు లౌరా!(లారా!) భవ
త్ఖ్యాతుల్ క్రొత్తవె కావు నారకులధున్యా! కిచ్చ నాకాన్ప్రణే. 20

ల్పొందు యశంబు గాంచిన మహాత్ముఁ డెంతయుఁ గామమాంబికి
విందగు మంత్రిమౌళి సుకవిస్తుత సద్గుణపాళి యంతగాఁ గదా! 30.

చం. అతనికి సర్వలక్షణ సమన్వితయై తగు సూరమాంబకున్
వితతకళా ప్రవీణ సుకవిత్రయ ముండును కృష్ణమంత్రి యమా-
మితగుణి పెద్దసుబ్బన యుదారస మాధృతి దివ్యపత్రి యా
హితమతి చిన్నసుబ్బనయు నెన్నఁగ ముగ్గురమైతి మర్మిలిన్. 31

గీ. ఘనుఁడు చిన సుబ్బమంత్రి శృంగారకళత
మూర్తి జిత పుష్పసాయక స్ఫూర్తి యగుచుఁ
దనరు సత్కీర్తి ధారుణి స్థలిఁ జెలంగఁ
దనరు చెన్నొందె నిజబంధుతతి నుతింప 32

సీ. మాటలా! (మకరంద) మాకంద గోష్ఠినే
ఖండశర్కరల తోఁ గలసియుండు.
చూపులా! కెందమ్మి సొబగు చాకలఁగు రేకు
గుంపుల రాశి గావింప వచ్చు
చేతులా! పరిపంథి నిజబంధు సముదాయు
నిగ్రహానుగ్రహ నిపుణతఁ జెలఁగు
తలఁపులా! సకిలేట దరహాస సౌభాగ్య
ఘుటనాఘుటన ధైర్య పటిమఁ దనరు

గీ. సకలలక్షణ సౌభాగ్య సముదయములు
పొసఁగు నితనికి రాజసంపూజ్యుఁ డవఁగ

మంతుకెక్కిన ధరవర్ధమానుఁ డగుచు
మహితగుణశాలి పెదసుబ్బమంత్రి వాలి 33.

కం. ఏతాదృశ సతులు సం-
జాతుఁడనని తెలిసి కాదె! సత్కృతి తనకున్
చేతోముదమున నిమ్మని
యాతతజయు కృష్ణదేవుఁ డానతి యిచ్చెన్. 34

వ. సకలలోక రక్షకుండగు నప్పుండరీకాక్షునకు
షష్ఠ్యంతంబులు వచియించెద. 35

కం. వసుపాలన నిపుణునకు
దన...... సకలపూర్ణతా భాగ్యునకున్
శిశుపాల ధారుణీభృ
న్మశక వ్యాఘ్రుని జరిష్ణునకుఁ గృష్ణునకున్ 36

కం. తతగానామృతపానా
శ్రితమానా నుపమ గోప భీరుకదంబాం
చిత వృంశవదపంకా...
స్వతను కుబాలంకరిష్ణునకుఁ గృష్ణునకున్ 37

కం. మతిహీనాహితదానా
త్రుతిమాసాంద్ర చతురంగ వర్తిష్ణునకున్
శ్రుతిదానాకృతిహీనా

నతిదీనావనచారిష్ణునకుఁ గృష్ణునకున్. 38

కం. హితబృందాన్విత నందా
హితబృందారకతతకేన హితకీర్తిదా
హితదార . . . .
. . . . 39.

కం. సుకుమారవంశావిలసన
సకలావయవప్రదీప్తి సాహసతేజా
ధికముష్టికదైత్యభంజనా-
నకమల్లాపహచారిష్ణునకుఁ గృష్ణునకున్ 40

కం. అక్షీణబాహుదర్పా
త్యక్షీప్త సుదర్శనాస్త్ర పటుతరధారా
లక్షీకృతరక్షోవర
శిక్షాభ్రాజిష్ణునకును శ్రీకృష్ణునకున్. 41

వ. అంకితంబుగా నాయొనర్పం బూనిన యిందుమతీ
పరిణయంబను మహాప్రబంధమునకుఁ గథాక్రమం బెట్టి-
దనిన 42

సీ. పరిఘోదకావృత ప్రాకారవరజేం
దిందిరం బిందిరామందిరంబు

జంగమగ్రావేంద్ర శంకాకరద్విప
ధారకం బరిలోకదారకంబు
వరరత్నఖచితగోపురదీధితిస్తోమ
మండికృతాకాశ సుందరంబు
సింధురదానార్ద్ర పిష్టార్ధహయకుల
సంఘాతశోభితమందిరంబు
తే. చారుపుణ్యాంగనాజన సంకులంబు
చంద్రశాలాదినిర్మిత జాలమార్గ
పవనసంపాత విశ్రాంతి బంధురంబు
పుణ్యసుకరంబు సాకేతపురవరంబు. 43.

చం. పుడమిభరింపనేర్చుగని భూరిభరంబులఁ గంగనూరవి-
ప్రుడవిపురీశుపేరుకొనుబుద్ధి నగర్త్రపెలంగునన్ నేరువె-
ల్వడికనుపట్టు శేషఫణిపైపురిమించినవప్రకోమ్మలన్
పడిగలనొప్పనప్రమణిభవ్వరుచుల్ విలసిల్లు నప్పురిన్. 44

ఉ. అన్నగరీవతంసమణిహర్మ్య శిఖాంతరసీమలందు నె
క్కొన్న... గబ్బిగుబ్బగవ గుబ్బెతలాననచంద్రదీప్తి ను-
ప్పొన్నఁగఁ జెందుపొదఖచిత ద్విజరాజదృషత్ప్రవాహమె
చ్చైన్న రతిశ్రమం గడపి చిల్పటదేల్పురు వెల్లవేసవిన్. 45

అంయుపరంజివారుఁ దపనీయుంబుదుకూలపువేటకట్లతో
రాయసుపాణిముత్యపుసరాలఁ జెలంగెడుదావిశేఖమేల

బాంధులఁ గుల్కు చుండు మిగులందగు పచ్చల రాయుకంగనే?
రాజుల రాయుకంగు బురంగు బురగంబు సాళ్వారాయల నప్పురంబునన్(?) 46.

శా. విభ్రాజద్ఘన శింశుమార పరిలక్ష్మి స్వచ్ఛముక్తావళీ
విభ్రత్తాన్రభ సువర్ణ కుంభ మట యెప్పొందాత తద్భామినీ
విభ్రాజత్స్తన లక్ష్మిఁ జూచి యుటు కృద్వ్యళ్ళోక్తి నిర్మించు పా
దభ్రైకస్తన భావ భవ్య స్వజ సార్ధ శ్రీ ఘటంబాయనన్ 47

సీ. శ్రుతిదూరుఁడగు శేషు నుతియించ రచ్చటి
విప్రులు శ్రుత్యర్థవేత్తలౌట
పరాఁకు గుబ్బలి మెచ్చి వర్ణింప రచ్చటి
రాజులు నిర్జరు ప్రభితులవుట
నవనిధానాధీశు కవశీంప రచ్చటి
వైశ్యులత్యర్ధ వంతులగుట
హాలయుకరటి తనర్చు హరి నెంచ రచ్చటి
శూద్రులు బహుహాలాన్విద్రులవుట
నచటి రథములనప్ప గోత్రాళి గాలిప
నగవిరోధి వాయంబును నప్పనచట
చటుల కంఖాణముల మేలుజాతి దారు
నెమ్మి మెత్తురు జత్యశ్వ ధనంబులవుచు. 48

గీ. శ్రవణంబు గళాని లామహితి చలనమంది
నిలిచియుండుట కించుక బలము లేక
మనకికై వచ్చెనో సాగఁ దనరు నచటి

కరుల వీరుల సాగర ఖ్యాతి మదము 49.

సీ. కరగంటఁ జూచినఁ గలుగు సంపల...
తెలికల్వ తేటికిఁ దెచ్చితిందుఁ
జిఱునవ్వ నవ్విన విరుల రాసులగాఁగఁ
గుందంబు తేటికిఁ గూర్చితిటుల
మోమెత్త నెత్తావి మొనసి గుబుల్లారఁ
దమ్మి తేటికిఁ దెచ్చి తమ్మఁజూపి
ధళుకు ధళుక్కను తనురుచుల దెలుపంగఁ
గనకంబు తేటికంగళ్ళఁ బెట్టి

గీ. నమచు నశ్లోక్తి నభిలాష గనఁగఁ జేరి
పలుకు రసికుల కుచిత వాక్ప్రౌఢి నంత-
రంగాసంగుచు సరసానురక్త నారు-
లమ్మ్నదురు పుష్పలావిక లప్పురమున. 50

వర
కం. ఆపురముననధిపతి రాజై
పొగడొందను రఘువంశ రాజువదా-
టోపాహిత బ్రహ్మ లాహిత
చాపాహిత దివ్యబాణ జాలాదంయుఁడై. 51

సీ. 1 తన మహోద్ధత శౌర్య తపనుండు-
రిపునతీ, ధమ్మిల్ల నిబిడాంధ తమస మడఁప
3 దనబిరుద ధ్వజో దగ్ర మారుత వయల

ఖలవిభూషణా దీపకళలు వెలయ
4 తన నిశితాంబక దంభోళి ప్రవృత్తి
మనుజేశ గోత్ర ఖండన మొనర్ప
2 తన పాదఖుర సముద్ధత పాంసు?
నిశర వేగంబు నివ్వరింప
సకల నృపతి కనకమణుల చకచకిత రు-
చిరుచిర మకుటమణి శిలాంచిత మధుకర
నికర సుకను పదజలరుహ కలితుండన
వెలయు సుగుణాకరుండు రఘువీరవరుండు. 52

చం. అతఁడు మహాదిగంత విజయంబొనరించి యపార శౌర్యదో
ర్హృత రిపువీర్య గర్వ హరణోద్ధతుఁడై యరిగాంచి మేదినీ
పతిపతి భక్తిఁ దన్ భజన సల్పఁగ విశ్వజిదధ్వరంబు సొం-
తత శుచి ధర్మపుణ్య జన తత్పరుఁడై తగఁ జేసియుండఁగన్ 53

సీ. వేదశాస్త్రపురాణాది విద్యలెల్ల
కరతలామలకంబుగాఁ గఁ జదివి
యంత కృతకృత్యుఁడై వరతంతు శిష్యుఁ
డనఘుఁ డరుదెంచె గురుదక్షిణార్థ మరుగుచు. 54

కం. వచ్చిన కౌత్సుని కెదురుగ
నచ్చెరువు ఖండనంబు భక్తి యుదరగ నతఁడై
వచ్చిలు తఁ దర్ఘ్య పాద్యను
లిచ్చినఁ దత్పాత్ర వేతఁ గాంచి మది దలఁపన్ 55

మ. ఇటు లబ్ధాగతపూజ యిచ్చి రఘురాజేంద్రుండు మ్రొక్కెం జెవి! మీ
రిట వెంచేయుట మీ మనంబున నిటు మాకీప్సితార్థ సంసిద్ధి చే-
యుట మద్భాగ్యము గాదె! దెల్పఁగదవే! యో బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠా! య
చ్చటకుం గారణ మన్నఁ గౌత్సుఁ డనియెన్ సంభద్ర వాక్స్ఫూర్తిన్ 56.

మ. అనఘా! నీవు ధరాతలంబునకు నధ్యక్షుండవై యుండఁగా
మనుజుల్ సుస్థితి నుండ నేమరుదు! ధర్మప్రక్రియ విశ్వజి
దనయాగంబు బొనరించి నిర్ధనుఁడవై కన్పట్టు పుణ్యాత్మ నే
మని యూహించెదఁ జాతకోలంబు శరదభ్రాకాంక్షి గాదే? 57

వ. అని కౌత్సుకుండు పలికిన మహారాజిట్లనియె. 58

సీ. రవికులంబున కపకీర్తి రాదె! నీవు
మమ్ముఁ గని నిష్ఫలతఁ బొంది మగిడి చనిన
నట్లు గావున మద్గృహాభ్యంతరమున
నిలువు మీరాత్రి యిచ్చెద ధనము నీకు ధనము 59.

కం. అని పలికి నృపుఁడు దలఁచెను
మనమున నిజవంశ గురుని మదనారి సఖున్
ధనదాఖ్యు నితర లోకున
ననుపుమనఁ దలంచె నతఁడు సాష్టాంగ మాత్రన్ 60.

కం. ఎదుటను నిలచిన నాతఁడు
ముదమున విస్మయము చేసి మునివర! యిష్ట

త్రిదశులు గళలు పొత్తున ని-
చ్చెదనని పలికితిని పలుకు చెల్లించఁ గదే! 61

చం. అనవిని మందహాసమున నట్టి మహాత్ముని కిట్లనెం బునా-
పవినము కూడఁ క్షాత్రగునే? భర్గసఖుండవు రాజరాజువై
చని కొని తెమ్ము విత్తము సపారధికంబగు నీధనమ్ము చ-
ల్లని నడపింతుఁ దత్పురికి నద్భుత మామక మంత్రశక్తితోనే 62

చం. అనవిని సంతసించి మనుజాధిపు డప్డు కుబేరు గెల్వ స్వ-
దనగజ ఘోటక ప్రచయ ధాటి ధరిత్రి వణంక భేరికా
నినదము దిక్తటమ్ముల దురంతరవంబు చెలంగ యుక్తులై
తన నగరంబు వెడలె తత్సవిధంబున నిల్చె నిల్చునన్ 63.

వ. ప్రయాణసన్నద్ధుండగుటయు

కం. ఖాండాగారికు లప్పుడె
నాండోరుఁ ఛేరుచును రాజువాద్దకుఁ జని యో
చండాత్మ! తేజ! వింటివ
భాండాగారమ్ము లెల్ల కనకభరము చేతన్. 64

కం. అనవిని సంతోషంబునఁ
దన పురవరమునకు మగిడి తద్ధనమా కౌ-
త్సున కొసఁగఁగ నపుడంతట
మనమున సుప్రీతిఁ ద్విజకుమారుఁడు పలికెన్. 65

సీ. సర్వ సర్వంసహా చక్రాధిరాజ రా
జన్యసంపదలెల్ల సంగ్రహింప
విశ్వజిద్యాగావభృథ మజ్జనస్నాన
సంభ్రమ శ్రీలక్ష్మి సంగ్రహింప
జయభేరి ఝాంకార సామ్రాజ్యము వహించి
సముద్రికాద్ధ్వ చయంబు సంతరింప
భూమండలేశ్వరుల పాలకావళికెల్ల
శరదిందు కీర్తులు సంఘటింప

తే. వివిధ గాంభీర్య శౌర్య వితత సుగుణ
శాలివగు నీకు నెల్ల నీ జగతి నాడు
తలఁపు పదునాల్గు కోటుల ధనము దక్క
మదికి మెనోల్ల భూనాథవర్య! వినుము. 66.

ఉ. నావుడు బ్రాహ్మణోత్తము మనస్స్థిరవృత్తికి జాల మెచ్చి భూ-
దేవకులావతంస! భవదీయ ధనంబిది నే గ్రహింతునే!
భూవరులాత్మరక్షణకు భూసురవిత్తము లాక్రమింతురే!
నీవు సమస్త సుందరములున్ నెర్పిటు నీ గతిఁ బల్కఁ బాడియే! 67

తే. ఇత్తునన్నంత కినుమడియిచ్చుఁ దగదె!
యనఘ! వర్ణర్పు వాగతమంతెన్న నిపుడు
కొలఁదులుదాటి యేరులు గడచి కొంచ-
నమ్ము గాని పోవుటకు దుర్ఘటమ్ము గాదె! 68

సీ. కాన వర్షాదినంబులు గడచి నంతఁ
జనము పిమ్మట నవిగ నవ్యవబ్జనర్ఘ-
వంశపావనమగు శ్రీ కొంతవడి దలంచి
రఘువ! గురువర్త మది లబ్ధమగుటఁ జేసి. 69

వ. వర్షయుని మొదటంబడి యాగాగారంబునఁ జతురుష్ట
ర్ఘ దుంధన నద్దేతి బాధా చరణ ప్రచారణ ప్రవేశంబు గావున
సకల పురాణేతిహాస ప్రత్నా తత్వ గుప్తి దినంబులు గడుపు-
చుంటి- నంత వర్షాగమనంబున. 70

సీ. హంస విశ్రాంతి గని సేయు నర్ఘమే! ర-
తికిఁ బరమహంస జీవనా విత్తత జీవ
నంబు బుద్బుద పాత్రలు మునంగ విసరె!
యువివ గతి మానసరుఁ జేరె హంస తతులు 71

మ. తనదా సుందర చంద్రహస్త యుత తారాప్రవాహంబు ప్రా
ప్తవ మొప్పం దారణించి నట్టి యునయునే దర్పణంబుగా నెందుఁ జూ-
చిన శేషం దారణించెఁ గాశికపున శ్రీ యుప్పు దానట్లనే
విసుత ఖ్యాతి విధాన తత్పరులుగా! విష్ణువ సాధ్వ ధ్వనుల్ 72

సీ. కలికి యొంటుల దరి మెరుఁగు గతుల నెల
మణులు నిజకాంతులను నవ్వి వలటు మెఱుపుఁ
జేఁగల సకంప మొందించి యెగఁ జేసి
ధరణి మెచ్చుఁగఁ గుటకు కాదంబినులకు

జీవనం బటరిదింతె (?) సింధుపతికి. 73

మ. ప్రమదశ్రాంతి తటి...న్నటి మంజి సభా సంగ ష్టఁ తృష్ణ్య గ
ర్హ మృదంగ ధ్వని గాఢ గంభీర్ఘ తెర ఝార స్వచ్ఛి దేశీయ నా
ట్యము పర్జన్య స్వనితము మెచ్చ సర్వ తతి విన్య సత్రింశాబ్ధి స్వము
క్రమణుల్ సుమ్మన గాఢ దారంబెఁ గరకలరా సుధాంశు ద్యుతిన్ 74

కం. వరుణుఁ డబ్ధారల వారన (?)
ధరటమును ద్రాణి శిర రజ్యం ప్రతతిఁ బాఁ గడుగనే
సిరులలరఁ దాబము బాకెరుపుఁ
గురు శెంఫులనఁగ నింద్ర సుపను లమరెనే 75

మ. ఘనమఁ డన్నానికిఁ జెల్లఁగాక విషభ్ర తన్వల్ ఖ్యాతుల్ మహా మానవం (?)
ష్ఠునకున్ జెల్లనే! యంచు మేఘుఁడ హేరాళం శల్య సాహించి యే
సిన ధారా శర రాశి నాఁగ దనరుం జింతింపఁ గానన్న చోఁ
జనునే! చిల్పల తావు కున్ ఘనధనుస్సంగత్వ సంగారముల్ 76.

సీ. కమదాయి కెన బాలు వనవి చూడఁ గుజములె
ఘనవర సపూర ము గ్గంబు లంతెన్
మెరమ జూడని చూడ సోమంబను నెల (?)
జలధర పటల శోభిన్న మంతెన్
దానతుల్య గుల వని యురటు మరాళములె
కమనేటు మానస గతము లంతెన్

గీ. సకల సాధ్యశ్వ వస్తు సమాహారావలోక
నంబు దైవంబు పగవాసె నామిటారి
మారు నికటారి నెట్టుల మరుపవచ్చు
ననుచు జెగడెరి పాంథు లపార్థకలుబు. 77

మ. జలదేభంబుల జాతివైరమున నగ్గాబ్యంహితత్ధ్వనుల
చెలఁగనేడి కొని ఘోరఁగా నవిరళ క్షిన్ధారాశేఖా ప్రభా
జ్వలమై రక్తిమ నింగి నింతఁగను భాస్వత్పూర్ణ చంద్రోదయం
బలయుండదమను బూచు వారలకు నాహింపగ నప్పుడెలఁ. 78

వ. ఇవ్విధంబున జలాశాఘోరంబులను వర్షాదినంబుల
గాలిం బాధపడుటయు. 79

గీ. సరవి వేతెంచె రాజహంస ప్రపంచము
ప్రబల సరసుల స్వర్ణనైర్మల్య మహిమ.
వెలసె వెంతయును శికవిమ్ల లసనములు
జరత్పంకి శాయి బాధ్రాపసరమునందు. 80

కం. ఆలోచ విప్రకులాగ్రణి
కాలోచితవిధుల దీక్షఁ గనుఁ డగు రఘుభూ-
పాలవతంస నుచెనను
కూలనముల నాప్రాజలంది కుశకం బాదవనే 81

శా. ఆకాశవక్షస్సు ఖప్రభాపుంజపు దీర్ఘాయుష్మ్రదీప్తుండవ..
శ్వేతస్వాంత భయుంకరుండ వనఘా! యూనికుఁ బుత్రాతిథి
క్షాంతం జేయఁగ రాదు గాన భవదుద్యద్ధ్వాంత విస్తారు స..
తాన ప్రాభవసాత్మజుం గనుము విద్యా పాండ్రుజ్ఞాదేంద్ర ప్రవిన 82

మ. అవిజేవించి పదార్థముం గాని నితాంతానంద తుష్టాత్ముడై
చనియా కౌత్సుఁడు వరాదాతం దకట సశ్ప్ర త్పుత్రకుం బ్రాప్తుడౌ (?)
తనికిష్యులవిశేలవేణికి రఘుప్రాప్తాపూర్వసంపన్
వనజాతాక్షికి గర్భచిహ్నలు పొడకె భాస్వత్ప్రదానంబులై. 83

కం. చనువెమ్మలనలవు వెములవినమ
తనువున బడలికలు చెందలఁపుల మినుకంత
ఘనవమాంతమును వృద్ధ్యక్షగా
సును నిడురయు నరుచి పాపుబాలకి నడకెనే. 84

కం. పలుకుల తేనియలూరఁగ
బలికెడు కలకంఠకంఠి పలుకులనిట్లా
ర్షుల సందడి బడఁ జెకుటు
తెలతెల నప్పునడువు గాప్లు వాచెనె (?) 85

రమణికిఁ బ్రాప్తుల వేరటిన
నములఁడు కుమారునకు బలిమిఁ దత్ప్రాపమునవ (?)
కనులకు మారుఁడవాఁగను

కానుకఁ దు జనింయంచె సూర్యకుల దీపకుఁడై 86.

చ. మొఱసెను దేవదుందుభులు మ్రుందుగ నాడిరి రంభ భామినుల్
కురిసెను పుష్పవృష్టి శ్రుతిగా నటు గాఁ బాడిరి యక్షనాయకుల్
మెఱసె దిగంతముల్ తెలివి మెల్లన వీచెను కమ్మగాడ్పు క్రి
క్కిఱిసెను బంధువర్గమున కెల్ల ముదంబు హృదంబుజంబులన్ 87

గీ. అజముహూర్తబ్ధపుఁడు గాన నజుఁ డటంచు
పేరు వెలయించి రఘురాజు హేమవసన
తతుల రత్నాశ్వ గోర ప్రధాన దాన
విధుల దనిపె నత్యంత బుధ విప్రజనుల. 88

వ. అట్టి సమయంబున. 89

సీ. ఒకకాంత కళ్ళ నిటు ముఖ మజ్జనము చేసె
నొకతె సుతలి వెుత్తి వదుటు తొడిపి
ఒకబాము చెలియ చంద్రిక పొత్తి లతను నెత్తె (.)
నొకయింతి కావు బొట్టును (ఁకు) పెట్టె
నొకయింతి పొత్తిలలు గ్గు వేడుకఁ బెట్టె
నొకచాన లాల్లపాట పాడె
నొకనారి పద్దెల వెనర జోగులఁ బాడె
నొకబోటి జోకొట్టె నకునుసురుచు
గీ. మఱియు దివస క్రమంబున మనువ పెురుగ
పలుక నేర్చెను నడి వెురుగు కలకలి వగలు
నడుగు లిడ నేర్చె నంతట నాకు నారు.

దినదినము వర్ధమానుఁడై వినుతిఁ గవింతు. 90.

మ. అమరం గుంజరశాలఁ జూచువారలకు నిట్లల్లారు ముద్దైన పు-
త్రునకున్ దద్రఘుఁ డాశ్వశాల తురగ వాజనస్త్ర సంబు రస్పింబి శా
స్త్రనయ శ్రీఁ దిమ టయుం గవిత్వ రచనా సత్వాంకేశ ప్రజ్ఞంయున్
ఘన శాస్త్రార్థ కళల్ కరామలకముల్ గాఁ జేసి యున్నంతటన్ 91

గీ. నవ వయో విభ్రమము దాల్చె రవికులాబ్ధి
సోమసుతునకు మిగుల నానాఁటి కపుడు
విదియ బాలునకును గగ విలసనములు
దినదినంబున కధికమై తనరుచుండు. 92

సీ. అతని మెచ్చితేకు ముద్దాడఁ గల్గునా! వీని
నయమైన కలకల నవ్వు మొగము
నెలఁత మెచ్చితేకు వర్ణింపఁ గల్గునా! వీని
వలపించు కులుకెడు వలపు నటులు
చెలువ మెచ్చితేకు వీక్షింపఁ గల్గునా! వీని
జిగిబిగి వలెవాటు సొగసు వగలు
అబల మెచ్చితేకుఁ బాయఁ గల్గునా! వీని
మెఱయు పేరురమున వృగమదంబు
నవుర! యీ మేటి దాశరథాత్మ నవదెవరికి
కలయ విహరింప నెచ్చితే కగునా! భాగ్య-
మనుచుఁ జారులు వినుతింప నలరి చూడఁ
గంకణాంగద భూషణ కలితుఁడగుచు. 93

వ. ఇవ్విధంబున జగన్మోహనాకారుండై రాకుమారుండు
జననీజనకుల కనురాగంబు పుట్టింపుచు సకలజన నేత్రయ
మానందుండై యుండె నంత నాకనాయకు ప్రతికృతి కాదీశ్వరుం-
డగు భూభుజ భూపాల పురంబున నమంత్రి యొక్క విప్రుం డరు-
దెంచిన యతని సంభావించి సుఖాసీనుం జేయుచు నంత-
ప్రసంగోచితంబగు నటులు నతం డిట్లనియె. ౯౪

మ. జననాథా! కలఁ డాకటాదేదరణి దొప్పత్యుండు తేజోనిధిం
దనయుం డాశ్రితరక్షణాదృష్టిమంతుం దక్షాక్షి సంరక్షకుం
దనతారాతి పరాపహారిం జనుచుం బ్రఖ్యాతిన్ విజృంభించు భూ
జనాధీశుండు కీర్తి నిర్జితమరుత్సంతాన నీహారుండై. ౯౫

సీ. అతని చెల్లెలు తనరెందు మతి యనంగ
వలపులకు టెంకి మదను జెప్పు పింకి
కన్నపూవులు రతి చేతి కలికి చిలుక
కుందనపు బొమ్మ ముద్దులకు టకొ కొమ్మ. ౯౬

ఆ.వె. మేలు మేలు మేలు బాలికా కనకాలు
[illegible]మును మును నాయము తేన మోము
కెంపు సొంపు నింపు వింపైన పలుకు కెంపు
వరాన్నె వెన్నె దన్నె కన్నె చెన్నె. ౯౭

కం. ఇరుతై నీలపు విరవు

సరుతై మరుభిరంతి వృతవిజయకర పురుతై
తరుతై తుమ్మెద గముల కు
గురుతై జిగిఁ జెలఁగింపుము కురులప్పొలఁతిన్ ౯౮

కం. నవ్వుకై తెమ్మెరపై పరపు
నవ్వులై నిగనిగని పసిఁడి నగ తమలతకున్
జివ్వులై పరిరాతచంబవు
కవ్వులై కటి తెమ్మెనఁగ మోవి కాంతామణికిన్ ౯౮

కం. కవయై చిరిచక్రవని జ-
క్రవయై సౌందర్యలహరి గాంగను ధర్మ మ
కుంభయై బాంగరపులకె-
కుంభయై కుచయుగము సతికిఁ గుదురుగ నమరున్. ౯౯.

నలువై యుతనుని ఖడ్గపుఁ
జెలువై ముఖచంద్ర బింబగ జిగి సోకి సుఖిన్
బలుపై రంబున వెరలిన
చెలువై సూగారు చెలువు శృంగారించెన్ ౧౦౦

బాలుని ద్రికరాబాలాను బ్రాంతి జంతు సంపత్తి నిర్ణయంబింతు నం
చు మరుం దెచ్చి పుంగవ పల్లవధను స్మరాస్త్రములఁ జూపి వే
గమె పోషైవక నిదేదిక్కను చు నేర్చెన్ ప్రియ కుటిల ప్పస్తుయు-
గ్మము నంగాఁ బాగడోండుఁ బాదనఖములే కంజాతపత్రాక్షికిన్ ౧౦౧

క. నప్పు(?) కమలంబులకుఁ దలవంపులగును
కనక కుంభంబులకుఁ బెనుకాక లౌదవుఁ
జిలుక గుములకు మొగములు జెప్పరాదు
మగువ జంఘకుచాక్షుల మహిమ వినిన 102

సీ. పరరాజసమె కాని ప్రతిపత్తె! తె అకల్ప
లతిక మధుప్రతాపాప్తి కవిన
చెల్వు భాసుతె(?) కాక యుప్పు జాదు శరలు
లవిమిష గాత్ర లక్ష్ణంబు లయిన
కాలాచితమె కాక ఖంజనావళి దిటి
పుష్కరసంగతి పుచ్చుకొనఁగ
నెలవేరు కంటె కాక యాల చకోరము వీతె
కమలాంకరుచిర తేజముల మనిన

గీ. మారు చెందక విహిత సువర్ణగరిమ
గలిగిరన సంగతి నభంగ గతిని దనరి
యుప్పాదు సభాప్తులను మించి యుతను విపుల
ననత్నతంబగు కన్యకనర్తఁ గనక. 103

సీ. తిరిమై చకోరదిరిమై యమృతాంపు
బావిమై తావి కమ్మావి యమరుఁ
జెందుతై నజనిష్కమందుతై యుపశాబి
గిందుతై యుమరు పాలందులమరు
బింకమై లలిత సుభాంకమై చప్పక-

లంకమై దేహంబు పొంక మమరు.
తీరుతై కరికరాపారుతై సత్పుష్ప-
దారుతై కరభ విభ్రమరు లలరు
వికచపంకజ సత్పుత్ర వితత నేత్ర
విభవ సతి నీవె కనుగొంటి వేని పొరి
పొరలగావక నిచ్చేష్టఁ బారలు వగ-
సత్పనువందావాడు సాంబాతవె! సంభ్రమాబ్ధి. 104

వ. ఆ సుగుంధమున్నలంతుట్లు గాక మతియు నాన్ప నాభిధానంబులనే
జనవస్థానములాసక్తై ప్రబలయాసన్మిత్రు తాల్ మైత్రి చెం
దని దే మంచుఁ దపంబు చేసి కనెబాల్ తత్పుంద్రుసాహిత్యమా
ననార్ప్యం గప్రశంప్రసాభింతుఁ ఆకనె భామాద్య గంభీర జమునే 105

సీ. కామిని నెమ్మోము కంజారి యగుటకు
మృగమద తిలకాంక మిదియె సాక్షి.
కమలాయతాక్షి కొంతవు శంఖమగుటకుఁ
దగ వళిత్రి.... సంగతియె సాక్షి.
యతివయుగారుల దంతి హస్తంబు లగుటకుఁ
జైనాప్తు జఘన కుంభములె సాక్షి.
వెలఁది రోమాళి విషధరం బగుటకు
నలచెంతదగు నాభిబిలము సాక్షి
కమలాయతాక్షి నీమాని నికి దీటు గానక సాత్మ (?)
గరుడగంధర్వ నర సురాంగనల యౌవ
దాని కడిటె సాటి మనాజ్ఞత ....

విభ్రమ విలాసముల రంభయు దీటవదా! 106.

ఉ. చెప్పెద దేవి భూతముల నెవ్వరు [illegible] మోము తేటలా!
కొప్పు బెడంగు లావణ్యము గబ్బిల వట్రువ [illegible]
గొప్పల [illegible] విలాసముల [illegible]
మొప్పల కుప్పకేతను [illegible] [illegible] నెల్లరకు. 107.

సీ. .... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 108

కం. ఇవి యని [illegible] తెలుపఁగ
[illegible] వైకవిక్రమ [illegible]
[illegible]
[illegible] 109.

ఉ [illegible]
[illegible]
సుందరి [illegible]
[illegible] 110

ఉ ఎవ్వని [illegible] నెవ్వఁడు [illegible]

నెవ్వఁడు [illegible] నెవ్వఁడు [illegible]
నెవ్వఁడు [illegible] నెవ్వఁడు [illegible]
నెవ్వఁడు [illegible] నెవ్వఁడు [illegible] 111

కప్పురపు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] నెవ్వఁడు [illegible] 112

ఇవి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 113

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 114

శా. [illegible]
[illegible]

వలదు నీ [illegible] వేళ్ళ [illegible]
[illegible] వెట్టు [illegible] 115

క౦. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 116

క౦. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 117

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
. . . . [illegible] 118

మ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 119

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (?)
[illegible]
[illegible]

ఆ. [illegible]
[illegible] (?)
[illegible] 120
[illegible]

శా. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 121

క౦. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 122.

శ్రీదేవుల కీర్తిరూప హేమకళశ మదనుల
భైరవదేవ లక్ష్మణార్యులు
భైరవదేవకు లావణ్యం! పేరుగల గల చెప్పుము 123.

క. అనియుతి కీర్తి నిందుమతి పుత్రి జనాంబు లంతలల
మెలంగా తెలంగెలంగి రఘు కావనూర్త్రుల గంబు విస్తరిం-
చుట కీర్తి నవయంబున రాజున కీర్తి ప్రకాశనూనాం బట్టు చెడు. 124

ఉ. చూచితి సన్నుదేశములు చూచితి సర్వధరాధినాథులన్
జూచితి విక్రమాన్వితుల జూచితి దానకుబేరవర్యులన్
జూచితి సత్యసంధులను జూచితి యాత్రబ సంవిభాగులన్
జూచితి కీర్తివంతులను జూచితి నిర్జరవైభవేంద్రులన్. 125

ఉ అందు దిలీప భూప తనయా శ్రుతి దేశము మేలు బంతి మ
ధ్యొందిన పరాక్రమాత్మ విభుండాధర లేకాదె పేటి తల్పు తుదే
దెందు వసంత చిత్రజ సుశోభితసాములకన్న మిన్న దా-
నందము చెప్ప భూప వసవశ యున నళిన పరాస్త్ర మన్మథా. 126.

చం. అతని కళావిలాసమను ఆశావన విభ్రమ రూపరేఖలా
చతురుని భాష్య చిత్రము చాల గనంగాను నప్పుడే తలం
చితి మతి నీతు దీందు మతి చెప్పు తరింపగ నరుడేను నా
శత ధృతి చెలి చాలురి మాసంగు . . . . పుట్టిదకానత కీలనన్ 127.

చం. అని బహుభంగులం దెలప నత్తరి నిందుమతి సతి సఖీ
జనమణి యోర్పు లావిని నసంభ్రమమానస పరికజాతమై
వనజదళాక్షి మధుర వాక్కుల దెల్పెద నాంచు దాటి లయం
గనల భ్రమించి పెద్ద. వి.శి.ఖా. విహారాస్త్ర సరోజయుగ్మమై 128

ఉ. కన్నవిజాభవామె మెఱుగు త్రివేణుడు లుబ్ధలు విక్రమించి వే
గన్నన మాడుపుల గాచి త్రకారు నమస్త్రుల యంత్రధాముల-
జిన్నలు దాటి సజ్జనపు కల్పులు చప్పన విశ్లమించి నె
త్తన్నలు మూడు రాజగతిం డాల బలుమారి మిటారి మొత్తుచున్ 129

కం. మకరాధిప ధ్వజాధము(?)
సకలాక్షరహాసవాగ్మి శాశకేశ (?)
పికకలరవ ఘూర్ణిత మహీ-
చకచకితంబయిన శమున సదనము గాంచెన్. 130
క. అంత. 131

కం. చల్లగ నలరుల తావులు
చల్లగ హిమవారి చిలికి సజ్జనకుశలం
జిల్లు నల మారుత యూతి
నుల్లమునన్ మైవరసము నాస్వగ నంతన్. 132

ఉ. పొంచిన కేమి టారి దారి మినప్పు బ్చితె తడు గుళ్ళలందు చి
త్రించిన కన్నవింటి వల తావి దుకాంబున నెల్లులం దగె (?)
అంచిన యంత్ర పుత్రికల తలలనప్పుల నెప్పుడగా గద

త్రిండిన చిత్రచిత్రపట దివ్యవిలాసము తెంచిబోయె మపునే. 133.

కం. కలకల నవ్వుచు నుండెదు
కలకంఠిని గాంచి ప్రేమ్మ కౌతుక మొసగన్
గలకంఠకంఠి యుల్లను
గలరావముల నవ్వుతరపటు గదలు కాంచగనే. 134

కం. కలదా వేం తేమైనను
కలదానను నీకు భక్తి గలదానను కా
గలదాన నీతప్పు సేయంగ
గలదానను వెంటవార్త గ్రకున దెత్తునే. 135

ఉ. నాపుడు వేడ్క నవ్వు వదనంబున జిలుగంగ దేట తెంపు రే-
తెర్వలి తనకు కుంగనన్నె ఇలు మయత్ప పు మాకొల సంచరింపనే
త్రావి భృంగ భ్రాంతనే ద్వివళదంతరుచుల్ దాగింప దేవి యత
...దాలం కంబ లతకె సలి తరళీకృత(?) వాక్యమద్భుతిష్. 135

సీ. శీ మలకామెంత యుగునే
సూనశరాసన విశిఖ సుందర.......
శైవిధి(?) చూగు రాజతురకి
మాను గదినం బడెను నేమి మానిని చెప్పుమా. 136.

మ. ఆవిన నయ్యరోతి ప ...దా నంబుజాక్షి-

వితరణ తతాశాంతి కుసుమంబు పరిమళ పాటుల
మనమున ఫలంబు వితుంగ డింతటి చెలువారగ నేడు
పెందు వెదగ నవోద్వ్యలా సాంద్రవచ్చె. 137

కం. ఎన్నంగ బరగినయుం డీం
చన్నుంగని పూబువతిపి చూపె సంత్రై
మిన్నకు రాకొనరు లతల (?)
మిన్నగు రూపంబు పొగడి మెచ్చుచు వేడ్కన్. 138

చం. ఉబుకు కళావిలాసనవలతావన నిర్మల దాబ . . . . దా
బుబుగడు వినాంత వైభవ వబ్బ ప్రతిభా విభవ వద్య వాద్య.దా
ఝ్బిబుడు వదాన్య భారుచిర సాహిత్య ప్రతిభా సుభావ భా-
వంబులను రఘుశ్రేష్ఠ సాధిప తనరాబుడు వార్త కు నెకుర్తైన్. 139.

ఉ. చెకురుల చెకుర కుందనము చెక్కు రుచం బుల తేట కెంపు దా
యకరాగంబు శంఖముల నాదుక చెప్ప గళంబు రూపమా
చకోర వీటి విచి నైక వికేపమలాడు నుఖాంబుజ ప్రభల్
చంకల రాదునిం గతిల్లు చుక్కల నచె ప్పితి దేవి భావనా. 140

కం. భాసుర కవక విలాసిక
నాసిక శ్రీకరము కరము నటనాధిక కాల్
భాసభువు విభ్రల శంఖా
సాసర సాంగళము గళము కీర్తి విశాలా!

క. అంబికానాథసంభావితమై పరఁగు
హంబకార్త్తిపకారమై యంబుజాత
హితమై పావని యానవ మమరు బిందుఁ
జిందురుండౌట కదియేమి పరికింపు. 142

సీ. మధుపాంగనాసంగ మహితస్వసంసిద్ధి
జనసాగతంబుగా దనరదేని
సంతతంబు మహోత్ర బంధ భాసుర....
కరపీఠసంబుఁ దాఁ గాంచదేని
దుష్పుత్రి నాకరితాల్ దారయు కమర్త్మిన
శుకరు జెండాసన యుండదేని
సన్మిత్ర శత్రుత సరభంగ మొందక
నిర్మలంబుక స్థితి నెగడదేని
తే. సరయునఁగ వప్పుఁ బద్మిని సాధ్వభావ
వెలయుఁ గాదన విశ్వధాత్రి మహేంద్ర
సార సౌభాగ్య లక్ష్మిఁ సముదయమునఁ
భాసురంబవ విరుపాక్ష బాగదేల! 143.

వ. అని యతని నైసర్గిక విలాసంబున నసమాన భాసమాన
రూపరేఖాతిశయ విభ్రమంబులను సంగ్రామశూర సంగత
విరోధి ప్రభేద జిత్రదుర్గతాపంబును నేనరూఱంగా
వేడునెడ యుక బహు ప్రకారంబులఁ దెలిపి భవద్ధితి సుదో-
హరుం డతండు దక్షి- ణఖిలసాగర వేలావలయిత సర్వం
సహామండలంబునకుఁ దగిన వరుండు తేఁడని నిశ్చయించి

పరికిన కుశలంగులనుండి యాకర్షించి...... మధుర
వచనరచనామృతంబు దీనుల వీనులు వేయుటకు నతి త్వరిత-
గతిం బఱతెంచి నీకు విన్నవించితనని వెండియు నమ్మధుర
వాణి త్వత్కృత వినోదేందు నిక్షేపంబుగ నాకు కపాల
నిరోధ వారికి చకోరబాలకు వాటికల నిల్పనియె. 144

క. అంబుజపత్త్రి చూచిన యంత విప్ర
వరుఁడు నతనికిఁ జెప్పిన వాఁడు కాఁడు
అతఁడు దెల్పంగ మదిలోన నబ్బుచున్న
నీను విన్నంత దెల్పవదానిఁ గాను. 145

ఉ. అక్కర్ బ్రోయ్ తండు...... హంబునవార్పతి భాయు తాల్ముతన్
సోకి నభంగిఁ బాయక ప్రసూనపుతేనియు నీన(?) బిల్పుబల్
చాకెరు పుఁబు వృత్తింక్ష రతి వాల్యగ మెుప్పుఁ గఁత్రిరసల్పునా
చకోరబాణమ్మ నాపునసు బల్లుఁ గ [illegible] నెవ్వఁడు బాము దపవా 146.

గంధమదేభకుంభకచ కామునిగా గలదట్టునే పవి (?)
త్రింధురదాసులపోల మద శీకర సంతమ నీనాంబు తీతి (?) గ
ర్వాంధ విరోధిరాబ హృదయాబ్జ విలాసరమా సకృతులు (?)
బంధురు నరబ్రబుస్ విని సభాసదు తిగాతిఁ బఱ రాదమునే 147

వ. అని మధురవాణి విన్నవించిన పురాకృత సాగభర్త
వినిర్మించినఁ బాత్రంబగు స్వామి త్వమాలాపత్రంబయెప్పి నాలు. 148

కం. బృందారక బృందావన
బృందావన కేళిలోల హృదయానందా
నందాశ్రిత ముచుకుందా
కుందామల సద్యశోధన కులాల ముకుందా! 149

మ. శ్రితచిత్తాబ్జవిహార హారరుచిర శ్రీవత్సవక్షోవిలా
సితసుశ్రీచిత పారావారశయన శేషశ్రీయుతశ్యామ కాయిన
రతిపంచాస్త్రద చారుచార గుణసంత పాద్గల్పభూభారభా
రత వేదాగమ ధీర ధీ(ర)రచిత సత్క్రి(యా) శ్రీనా సంస్థాపనా! 150.

మాలిని.
పరమమునివతంసా! భక్త చిత్తాబ్జహంసా!
దురిత హరణశంసా! దుష్టశిక్షావిలాసా!
సురరిపుమదభంగా! సుందర శ్రీయుతాంగా!
చరణజనితగంగా! సర్వవిద్యాప్రసంగా! 151

గద్య:-
ఇది శ్రీ గోపాల కృపాలబ్ధ కవిత్వ(వి)లాలంబమాన
వచోబృంద నందపురాస్థానాంతరాళ నందకర గోవింద-
రామార్య నందన సాహిత్య కళానిధాన రామనామ కృష్ణా-
వధానకవి ప్రణీతంబయిన ఇందుమతీ పరిణయంబను
మహాప్రబంధమునందు ప్రథమాశ్వాసము.

ఇందుమతీ పరిణయము
ద్వితీయాశ్వాసము.

కం. శ్రీరాజిత మణిహారా!
క్షీరాబ్ధివిహార! మేరుగిరి రాడ్ధీరా!
దీనజనాధార! సదా
క్రూరదంతాపహార! నందగోపకుమారా! 1

వ. అవధరింపు మా సమయంబున సుమనసుండు భ్రాతృనాము
స్నేహంబున నాశుకవాణి నిజంబు గూర్చి దలంచి యాత్మ 2
గతంబున

సీ. కనకాంగి గావున ఘనతరాభులం గన్న
సన్నులం గదలింపు జలజగంధి
భుజగాంత గావున వలరాజు హంసత్రు
మనములం గ్రిందుగా జేయు మందయాన
రాజైన గావున రతి వికంబుల నెదు
ర్కొనుటాడ వెలయదు మంజువాణి
బుహిపేణి గావున నరిబలంబుల బేయు
జలజాత్మకుం దవిబలరుమర్త్య
అకట! తన మనోకలన్మిట నతివ పెరు
బాధ నిరసించు నిజమంచు బంచబాణు
లింబు విలు గాచు బలములనెప్పుడుయి

తళుకు నవవంకి జెకిల్గా బిలుకనెకి. 3.

కం. మంగళనాశీకేళి
భ్రాంతి తతి గడచి నడువఁ బికసౌఖ్యంబుల్
చెంగటఁ బరువడి ద్రోకిల్గ న.
సంగఋుడును దండు వెడలె సత్వ్రద్ధతుఁడై. ౪

వ. ఇట్లు కదలి యుసంగు విష్ణుంట్లై తెలి యూమని బడ
నాలు (?) నాసుహాబలసహ్రాత్ర యువాగఁ బత్రవత్ర యువత్ర విక్ర-
మంబున విజృంభించి చికిల క్రొవ్వడి మెఱుంగు శాలుబు
లరంబున సుధిసృష్టి యుచ్చైత్లై పచ్చిదేశ మచ్చరంబున తని (?)
దాఁక ద్రైళులబుఁ బొంచి ధృత్వటంబు ఛేదింపఁ దాఁకెనె నప్పుడు 5

సీ. ప్రబలె నబలకు నిశ్వాస పవన మహా!
యుంగజవువకుఁ బాణపవమ్మెగాచి
కలికి సుంకించి నిగుడంతి గంధవహుని
మల్లెపోకన విరసించు మాటిలఁ నపుడా. 6

కం. సుమన సౌరంభకు సౌఖ్యాబి-
త మహత్కథకబునైన తనదైన్యనకుఁ బా-
డిమ తలచె మైన నడిచయుబి-
తమెలుబుగా తికినటంబు తరుణులు మెటకన 7

సీ. భానిజ రాజాసు బావ్యదంభానిజ రాజి

యుజరతాల్ప్ప వప్పైన వేతాబ్బియుగ్మ
మబరతాజ్వాల మంత్ర్యే సర్వొంగ నిత్త్ర
దావవహాశాదె! యుస్వప్న తాను భూతి. 8.

కం. కందర్ప మల్లికాసుగ
బృందముపైఁ గప్పె నవ్యగరిమంద్రవల్లభి (?)
స్యాందన దతుఁల నమాళిమ
రందంబన పలపు చెమట రతినివహించెన్. 9.

వ. వెంటియు సుమకోదండ ప్రచండ పుండరీక మండితాగ్ర
విఘంటితాంతరాంగమై యుకుఁరలస్థాత్రి పుటపాక నికాశంబగు
కాక చికాకు పడి మధురవాణి పరితల్పతాచల్ల తీరబోవిలాస
భాషణాన సుసౌభరూపశిఖా బాత్రంబగు చిత్రపటం బారాచ-
కింపుచు దివంబులు గడుపుచుండె. 10.

ఉ. అంతవసంతమొప్పులరె వేశ! త్రిలమ ప్రమదాళి సుందరా
త్వాంత కలష్పన ఖ్యల దుహాంగనసాధ నితాంతకాంతమై
స్వాంతల సత్ప్రవాళయుత ద్వంబ కము కోకిల కీర నారికా
శాంత మనోజ్ఞమై సుఫల సన్నుతమై పరిపూర్ణకామమై. 11

చ. పువ్వారంబుల మూకలం దళమునై వెలుర్ణదెలువుగ్గు మేళనె
పుష్పాస్త్ర దీక్షాక్షమై
సన్నద్ధంబు ఘటించె నా! మధుఁడవన సమ్యాగిన ప్రక్రియన

పున్నాగంబుల మాకలందగు సుత్రై పొల్పొందెఁ బుష్పాళిచే
నెన్నంజాలక సారసాదములనెంతే యొప్పు రాగంబునన్. 12

మ. సముదాళీ పిక కీలకంఠ శుకరావ్రాళీ రవస్ఫూర్తిచే
ఘుమ ఘుమ్మం ఘుమ ఘుమి తంబులై యుపవనశ్రీ తంబు లవ్వేళ బా
ధమనశ్శ్రీ రగ కారకాంబులయి నిత్యశ్రీ మనోజ్ఞంబులై
యమరెం గన్నని పుష్పవాటికలు జాతై యోగ్యలై పొంగగన్. 13.

చ. పొలఁతుల పాదఘట్టనల పూచి రహించిన దుష్పకంబు చం
తిల తల పొరవేరాల్ యునగ దివ్యరసప్రసవాభిరామ వం
జుల దరహాసమాప్రతతి చూడఁ జెలంగు మరందపోరని
ష్ప్రులదుదజ్యంగ సంగతి ప్రసూనలసన్నద భాష్ప(ని)స్వనోత్సవ. 14

కం. సరస మకరంద రుచిర్ఘ్న
భరణాబస సాలవితతి పటికె కురుఁ నపహా
పరిపూరిత పరిభూవృత
నిరుపమమంజి సాలవితతి నేచులఁ జెలఁగన్. 15

వ. మఱియుఁ మలయు శిఖరి శిఖర చందన సౌరభ్య భరం-
బునం దూగెడు లతికా లతాంగులఁ బరాగపటలంబుల్చును
ఫలప్రసూనంబుల నిపురుబుఁ బల్లవాధరంబుల సాకుగు బుఁ
దావులంటు బు మధుసేవ మనుగు మిగిలి సాకే సోలు బు
పరిఫుల్ల మల్లిక సంశోభిత జలజాకరంబుల జలకేళి
సల్పుచు సారలు మిఱిచి మస్తు దూత్త గంధవహ దిళ్యంబు

తెన్నుచు సదయు మదనకదన ఘటిత తంబులగు బదరిక
లవనయుంప మధుర మధురస మంజులతాంత నితాంత
కాంత లతాంతరంబుల విశ్రమించు పటు విటజనంబు-
లను [illegible] విటుల నెడఁ బాసి మగుద మగువల విరహ భరం-
బునఁ గ్రిందు మీఁదెఱుంగక గొబ్బున పూఁబొదరిండ్లఁ
జిలుకు తేమసల పూఁతంబుల కన్నని విరితేనియ కాలువలఁ
గూడుకొని ప్రవాహంబులై... చెలువుకదితేక కదిసి మిడిసి
పడి పలచెలఁ గుచ్చెల చెఱంగుల వలంబించి పచ్చవిల్తుఁ
డెకరడ వెన్నాడి వచ్చునో యను భయంబున జానుదఘ్నం-
బులగు ప్రవాహంబులఁ దీవ్రప్రయత్నంబులం గడచి
యొడ్డులఁ బుష్పాడిదిన్నెల యొప్పు లప్పళించు యుమ్మళికెలగు
రొంపుల నట్టు దిగంబడ వెడలు వెరపు చింతిలు సహా-
కారంబులను సవిధ సహకార శాఖలకుఁ బ్రసవ సంపద
లాసంగుచు బహుప్రయాసంబునం గడచి చను నెడ
ముఖ జలజ గంధంబులకు ముసరు నిసువు తేఁటులఁ
గనకాంబర నెగడిదాలుచు నధర బింబంబులకు నాసు చిలకలం
జాల్కఁ గదుముచు విటుల స్వేదోదకంబుల నిజ నఖాంబుజం-
బులం జిమ్ముచు భయభ్రాంతలై పైమొద్దుచుఁ దమ్మోలము
పల్లవుల నల్లనఁ గవుంగిట నుల్లంబుల పల్లవింప నప్పల్లవా-
ధర లల్లికబిల్లికల నల్లుకొని రతిగతుల నలసి సొలసిన
బారము కన్నని యుమ్మడి తెమ్మెరల ననుచు నాగ సింధురా-
బులను మానగనల విధంబున నత్తిదాగము పల్లవ పరాగం-
బులు వహించి చిత్రరూపంబులను పటికొంపు బొమ్మలం దీర్చిన

సోపానంబులను జలాధిదేవతల త్రిదశస్త్రీం జనుదెంచు నభర
గజరాజయానల కాయిత పత్రిబి యమునిబిన పసింది జర
తెరలు చలువపాదతల తెలుంగున సువర్ణరేఖాంచిత పతాకం
గంబులై తలలు పద్మంబుల స్రగ్గు సౌధకేళంబుల్లై నిదురించు
మణాళంబులను నిలువతెఁ బింఖాను ప్పంఖంబులై
మదనశిలిసు పుంసులు దిరహిజనంబుల వెన్నాడి కలవని
తెలుపునైవది సుప్పాంగు భ్రమర గణంబులు గలిగి కునెనికంతా-
త్రమ ధూళికాపారంబులను కాసారంబులను కాసారంబు
లను గలిగి మాఘకావ్య విధంబున నవరసాలంకారంబై
తైలాప కుధరంబు పోలిక విలకొరభాసురంబై పుణ్య
త్రమంబు తెలుంగున శుకముఖ ద్విజ ప్రపుష్టంబై నాటక
చక్రాధరంబు మాడ్కి సకల లోకానుకూలంబై దేవలోకంబు
విధంబునఁ గిన్నర బృంద సంగీత భరితంబై మహాస్థాన మంట-
పంబు గతి రాజహంస విరాజమానంబై మధు మథన
చక్రంబు గతి పలాశ ఛేదకంబై వనదలయు భాసితంబై యువతి
వలయు భూషణంబై యుభంగ భృంగ సంగంబు గావున పద్మా
కరంబై పెంపొప్పు నప్పవం బాల్బజన ప్రలు త్యంబు నొంది
యూరాను విహారంబునఁ బ్రొద్దు గడుపం దలంచి. 16

సీ. వెలఁదులు తను గాల్చు విరహాభరంబున
    నడుగులు తొడఁబడ నడచి నడచి
శింజాను మంజు మంజీరం ప్రకమోదె
    జెలువల గాన త్రొలఁ దాలఁగి తాలఁగి
పరి చిత్ర తిక్త్రంశాభాసత మరందపు

నిరవి నల్లియము నిరవి నిరవి
మలయు . . . . కరతల్లై వితెంచు
    వలగా లవాకకు దరికి దరికి
కరికి గజరాజి కెంపుల కలరదివయులబిగి
నిగనిగలు గులుకు నక్షి పొంకి బిగు మాసంగ
తమ్మి కెల్లాని చెలివికైదండ పూని
త్రిమ్మ యూరాడు యూరాడు నీరు గాంచె. 17

కం. ముగుద చకోరి పతివ్రత
    యుగ శశికళ గతి నతి నవోయు త్రైమెుదం
    బిగుతింపఁ ద్రిత సల్పఁగ
    నగరశిత పుంవ ప్రి గల్భిత్తై చెలి పలికెన్ 18

ఉ. కామిని నీదు . . . . విన గొతుక మందెదు పుంఖరాబు పా
ణి మహానీయ భాస్వర మణి ఖచిత ప్రథిత ప్రపా పావ
రా మధురాశ పాప్తు మహన స్ఫురణ నివ్వి పింతు నన్న న
ప్పి పృథ ధారలాలలు ఘనరైవ యువరాగను పల్లవింపఁ గన్. 19

తే. సురభి ఘనసార రాజన సన్ని రిత్త గరిమ
    కరికి నీమాటలో నిది కల్లి కార
    మతిర యుష్ట్ర త్పదాంబుజా శ్రిమిత నాక (?)
    దిండి వెయగ వెరలు (?) గలరిది నామకాని
    యుందు విహరింపఁ బెల్లదే యుండు వదన! 20

ఉ. పల్లవసంగతిం దనరి పైకము కొమ్మని విత్తివేయుచున్
బల్లవపాణి! కామ్య యని పలికె సాకస్యక యుక్తమే కదా!
పల్లవసంగతిం దనరి పైకము కొమ్మని విత్తివేసుటల్
పల్లవపాణి కామ్య యని పలికె సాకస్యక యుక్త మెన్నగన్ 21

తే. చెలియా! యువిసాధనములు గాఁ జేసి మరుఁడు
సాధకుఁడు మనోజ్ఞ ప్రధాన సాధనముల్
సరభస సన్నాహ్నతి విధి గావించు మహీతల
మనుజుల పృచ్ఛను పలుకుల సంభ్రమాన్తి తనర. 22

॥ లయగ్రాహి ॥
అంగన! పాసంగుననె! పొంగి పసి మొగ్గలఁ గా-
సంగ నవి సారసము లంగజున కుం గొ-
యుం గరము వేసవి.. భృంగ విభవేళి యల..
చెంగటికిఁ జేరకుము యనం గదఁకనైన్
తుంగకుచ రాకు మదభృంగ మయు యూనిఁ బల-
మంగళ తలం గదియు సంగమణి చొ సం-
పంగి యుల సమ్మతి దొమ్ముంగవి యులుంచుము ల-
తాంగులను పుష్పలఁ శిరంబిడి యాయతిగాన్. 23

వ. ఉప్పిద్దంబున వనవిహారంబుల సలిపి జలక్రీడా-
కుతూహలంబున. 24

సీ. కవిజనహిత సరస కథలంబు గావున
విస్తార సుందరం బనుకరించి

యమ్మృతాని మిష కులాత్ర మభూమి గావున
త్రిదశాలయప్రాప్తిఁ దేజరిల్లి
చారు పద్మోద్భవాధారంబు గావున
శ్రీరమాకాంత విధి శ్రీ చెలంగి
గురుతర చక్ర విస్ఫురణంబు గావున
సంబోక్ష శాస్త్ర విఖ్యాతి గాంచి
తే. సార సౌరభ వికచాంబుజాత నికర
మధుర మధురసపాన ప్రమత్త మధుప-
కోటి కలరవ ఘుమ ఘుమం ఘుమిత మగుచు
నలరు పద్మాకరము గాంచి రతిప లప్పుడు. 25.

ఉ. కాంచి సరోరమాకలిత కంకణ భృంగకరార్పితార్ఘ్యపా-
దాంచిత శోణపంకరుహదామ మిషంబున నిల్వ నాథు నె-
త్తాంచల సీమ నప్పులయ సాంబుజ సంయుజ భాస్వరాభ చే-
మంచు మతింప వచ్చు నని యంగన [illegible] తెల్ప తన్. 26.

ఉ. ఇందుమతీ! త్వదీయ ముఖ మెంతయుఁ జూచి సరోరుహాళి దా-
నిందు మతిన్ మొగడ్చు నిప్పుడిందు తదుగ్ర సమాన తుండితెం-
దిందిర బృంద సంచిత తతిచ్ఛద పత్ర పుటాంచలమ్ములన్
క్రందుగ నప్పు కొన్న విరికన్నె సుభూ! యని పల్కె వేడుకన్. 27.

ఉ. మేటి వయస్య తా [illegible] మించు నెఱంగి మిటారి చిత్రమా-
నేటు భవత్స మానయుగు చెప్పె నటంచు వచించి యున్నదే
చ్చోటికి వచ్చి చూడు మనుచుఁ జని తాఁ బనిపూని చూపి యు-

బోటిని బాలికింత యతిబాధ్యము చెందఁగ నవ్వి రాదయున్ 28

ఆ.వె.
ఇందుముఖి యిదె నీ సరోవరలక్ష్మి
సంభ్రమంబు నూర్పు సఖుఁ దలఁచి
కైరవంబు లనెడి కంజాతబిసవల్లి
లబ్బి కేళి సల్పు మనుల కేల! 29

వ. అని పద్మాకర పరిహాసంబుగాఁ బల్కు నాతి నుద్దేశించి 30

చం. పకటకరంబు లార్చి తెరఁబారెదుకెల్వద లార్చి వేదలున్
పాదలుము చేట్ల పావదల ప్రాణి పరస్పర హస్తపద్మముల్
గదియఁగఁ బట్టి నీలవుల నారూఢఁ ఘూసలదిక్కి జొయిందారుల్
చదురులు పల్కుచున్ సతులు సారసధాముము జొచ్చి రచ్చెదన్ 31

ఉ. కంజముఖుల్ దాఁ జెందఁ దానెటు కన్గొఁ బాలపరంబు కొన్న పా-
రిం జెలఁగ స్వరాళి సరాళి మణిమద్యల యంబు విక్రాంతఁ గాఁ
గంజదళాక్షి చల్లె నొక కామిని పై మకరంద తోయమున్
కుంజరయాన తప్పుకొని గ్రచ్చి కపుంగిటఁ బట్టెఁ బట్టినన్. 32

చం. చెలువ తొలంకరు, తేఁటుల చిన్న గవి మధూళి చెప్పినే (?)
చెలులు మదించెలంగ నెగఁజిమ్మిన తుంపురులై సతులతో
మలయుఁ గఁ గప్పె నక్రాలను మానవతుల్ జలకేళి సల్పు నా
ర్పులఁ గని పుష్పవృష్టి యనుకుల్ గనుంగొని విచ్చిచి వేళ్ళు దన్ 33.

ఉ. ఇందునిభాస్యలప్పు డొక యుద్దవు ముద్ది.... గూడి యిం
దిందిరపాళిఁ ద్రోలి కరుఁ దివ్యని తేనియ నీటఁ జల్లులా
డం దరుణాంబుజాతములఁ దాసిరి కోశముకొట నెత్తి యున్
జిందిరి చికురనే ద్విజులఁ జిరవపాశతరాక నొరిసెన్. 34

సీ.
ఒకకోమ సుమగాత్రి యుదుటు తేటలఁ ద్రోలి
ఫుల్లాబ్జరసముల కొల్లలాడె
నొకరాజ బింబాస్య ముకుళితోత్పలరాజి
స్మితచంద్రికల వికసింపఁ జేసె
నొక జఘనాఘనవేణి యకలంక చక్రాంగ
ములఁ దోలి బిసకాండములు హరించె
నొక పద్మ(వి)ముఖి యొకసరోరుహమునఁ బద్మి-
నుల రాజసమతంబి చెలువు మెఱసెఁ

గీ.
కుటిలనీలాలకలు గూడి చటులరత్న
ఖచిత కంకణ ఝణఝణత్కారరవము
తెసఁగ సిస్త్రైపు గుబ్బపాలిండ్లు బెళుకు
చల్లులాడుచు జలకేళి సలిపి రపుడు. 35

వ. ఇట్లు జలకేళి సల్పి నిర్గళజ్జల ధమ్మిల్లంబుల ఘనసా-
ఘనంబుల ననుకరింపఁ బయ్యంత్ర పాపాళాలంబు వెడలి వచ్చి
సప్తరమేరుకుంగుఁ బోలెడు తెలుకులంగా సారంబు వెడలి
ంశాశాపాక స్వర్ణత్వుక యతి ప్రయత్నంబునఁ జతుర్విధ
శృంగారంబుల నలంకరించి యనుంగుచెలుల మలయ-
పవన చలిత నళిత మధుర మధురస లతాంత కాంతాయు.

భావనా పవిత్రమౌ తలంబునఁ గ్రొన్నెలఁజాలు దిద్దిన గద్దెం-
పై సిరిమద్దిబొమ్మ ముద్దుకుమారుని లలిపి తీర్చు దీపభ్రాం-
తిన వ్యధ మధుర విలాస వాణి నిర్మిత భారతీయ సురత్రా-
ణిలు కావ్య శిల్ప శోభాయమానంబుల నిలిపి సుధా గర్భంబులగు
వాక్య సందర్భంబులు తేటపడ నిల్పినది. 36

క. మదనా! శాంబర మథనా!
మదనాగాయుత నదీర వహి భావగుణా
మదనా వనోప వేతన
మదనారి విధ నిబ్బి తాప్య మనోబ్జా! 37

సీ. సాధు దృగానంద సంధాయి యగు మాధ-
వుండు చమురా నాయకుండు గాన
కువలయేశ ప్రీతిఁ గూర్చిన పాలవిన
జిల్లవాలయముఁ జాలఁ బ్రియము పెరు
ఆనగ నదానతా జ్వలించిత వరను మహా-
నదీ సమాజ మను సాధనంబు గాగ
రమ్య నదీన సుగుణ సంకలిత మనమ్మసౌ
రాజంబు నీ మనో రథము గాగ

ఆ. సాగన సద్వృత్తిఁ బ్రబలుట నతుల పతుల
నేకమునకు చేయుటకుఁ గాదె! యిశ్లీత గాన
ధరణి బరపకారాబ్ది విధానం నశేర
మనెడి వాక్యంబు నిశ్చయం...మ్మ మదనా! 38

గీ. విరహతాపోష్ణ రశ్మిచే నరయు ప్రకృ-
తి లయమున్నది నతితనువల్లి దివి
మనసు నన్ను ట్టి నీవిఁక మనుప వలదె!
శంబరధ్వంస పాంథ హింసావిరంస. 39

క. సాలల సా కదసున్నదె
సాలలసాటింపఁ దగు నాకో! యుప్ప్రకృతి యతా
నో! లలనాటికి కనుము దది
ఓ! లలనా మది మనోబు గూర్చు మనోబా! (?) 40

వ. అని బహు ప్రకారంబుల వేఁడు కొను సమయంబున 41

చ. అతనుఁడు శాకునాశక ప్రికారి నమస్త్ర చయూన వేయుచు త్రై
యుతిత కురంగటన్ని ... యున్నదె జయమంది రాయుకొ
....తలతికాకృతి స్మరున బవ్వొర పావు యిచ్చిమర్చి నన్నిరా
రత గనుకట్టుఁ గంగ లికి పాగనమ్బుల్ కడు దీనవక్త్రతై. 42

క. కటకట పడి కన్నాలకుల
జాటు జాటు నిరాళుల మదికిఁ జుబ్దమునిమనిన్
సాటుసాటు సొమ్మట యదియావి
యటు నిటు నిటపౌఁగఁ గూరకద్భుతమును తా త్తై. 43

సీ. వెదకి తెచ్చి నాకర్పు బిసకాండములు కొన్ని
మంచి వారిని చేరి మునిన వనుచుఁ
సోపి తెచ్చె నాకర్పు క్రొంచి... కొన్ని

భవ్య తరులఁ గూడి ప్రబల నవము
వేడ్కఁ దెల్పె నాకర్ణ నలరు తేనెటీఁగలెల్లఁ
తలఁచి పల్కులకు బూనె ననుచు ?
కోరి తెల్పె నాకర్ణ కుసుమదంబు లాకసాని
యుంగనాడు నికి దండ్లై నదనుచు

సీ. ననఁగనఁ జెలుతెల్ల గూడి యుబ్బాయు చున్నెఁ
చెలఁగు కర్ణంపు పలుకుల నెబ్బఁ జెబ్బె
కిసలయ పరాగ చందన ప్రసవ తతుల
జీవబ్రహ్మంబులు నెలయునపుడు. 44

ఆ.వె. అప్రమేయ నంబు త్రైవర్గి బినవుల
వ్యక్తమైన చాసురుటాకి వలన
నతెఁగునే! మనోభవానల తాపంబు
వరకర ప్రసాప్తి వడలఁ గనె. 45

వ. అని యుర్వ్యదంబున నానావిధ శిశిరోపచారవిధు
లాచరించి నిజోపచారంబుల నలక్షి ఖల వెల్వ ప్వృతాదు-
తుల చందంబున నిలువ కొలఁదిగాని తాపంబాటోపంబు
జాలన(?) మధురవాణి యుభ సఖీజనంబుల నివ్వెఱగోడి
నిలువ నంశయించి సపరివారంబుగా శంబరవిరోధికిఁ
బున్న ప్రణామంబు లాచరించి యుచట నిలుచినం గాదన
లాదపు నని యూను(?) వారలు ఘటఘటికా రత్న గా ఘన-
తారక ఘనా జ్ఞితంబున ప్రస్ఫుట స్ఫటికోపల సౌధాన

భాసితంబును నవవికచ కల్ప(?) ప్రసవశేఖర్వి విరాజి-
తంబును వజ్రవైడూర్య మరకత ముక్తామణి ఖచితంబును
నానావిధ ధూపవాసనా విధంబును నిఖిల మణిప్రభా
విక్షిత సురసౌధంబగు విహారసద్మంబునకు సంగనా
రత్నంబు నతి ప్రయత్నంబునఁ దెచ్చి రంత. 46

సీ. గగనకేదార సీమ నక్షత్ర బీజ
సమితి విత్తంగఁ బగలంపు జతికె మవర (?)
శైలమున స్నాత్ర వన్నెనాభి సమయు పదముఁ
దనరఁగ రవిబింబ మస్తాద్రి నధివసించె. 47

కం. ప్రద్యోతన పాటక కష-
గా ద్యోకర్షణ శిలాక నిద్రా ఖాచం-
చద్యుతి పుంజాకృతి నన
పద్యంబై సంధ్య యొప్పె వసుధాదిశలన్ 48

శా. ఆతేజం దిమిరంబు పొత్తె నడరె సంధ్యాదశీకాంబ త్రపా
రావిర్భావ మధువ్రతంబులన వేరా ఘార్ద్రైక సంఘర్షగా
గాత్ర ప్రద్యుతి శాతకుంభకషగా దారావిర్భవశ్చాగ శై
ఖావర్త త్రుతకై ప్రదోష ఫణి వేడకన్ దెచ్చె మైవులబనన్. 49

చం. కవంపు దెబ్బాసి తాఁ బాగిలి గాదియు గుందుచు నేనె నౌక్య బ
కులవతరుణీ విముక్త బిసకాండము దాలిచి పక్షి మానకై
భువన హితుండు తాఁ యునిధి యున్నగ మిత్రత గావునన్ లఘు

ప్లవతరుశాఖఁ జైకొని బలంబున నెగ్గెడు పారిఁ నబ్బిరిన్ 50

సీ. కాలసంధ్యా హితా కాకాసితాంబర
రుచిరముక్తామణి నిచయము మనఁగఁ
బద్మినీపతిబింబ పతనాదితాంభోధి
సంభూత శీకర సముదయము మన
నాకాశదిక్కు నెగ్గంగ భూషణాంకు
మధునష్ట హీరసమాజ మనఁగ
నరిశైల కులపలంతే కానగము కాంక్ష ఖ-
సుదతి నఖచ్ఛిన్న సుమము లనఁగఁ

తే. దనరె నచ్ఛాభ్రదీప్తి విస్తారతార
తారకారాజితదనేక తారకావి-
కాసితము ద్రాగ్దిశా ధారకత్వ మప్పు
డబ్బురంబుగ సూచించె నాకసంబు 51

చం. పదములఁ దాత్రిలంగ నగుచాటు ఘటిల్లె నిశేవి యుంచు గా
గదిరెడు భీతి నేగు ననగబ్బి మిటారుల కొప్పులందుఁ ద
త్పదనములందు నంధతమసంబులు కాన్పి వసించెఁ గాన్పి నై
జ్జైదకుల లోపల న్మనికి జేసెను కాన్పి నెనాంతరంబులన్ 52

సీ. అవిపంకిఁ దేలనాకు బౌఁగదా! మగలుగు
వలచ్చారి మడుపు లందియున్న వచ్చు
నవిజగాజిగ జల్లు బౌఁగదా! యుయన్నవి!

కులుకుచుఁ గటులపైఁ గూర్చవచ్చు
నవికుందదామంబు బౌఁగదా! యున్నన్న!
నిడుద కెల్లడలందు నింపవచ్చు
నవి తారహారంబు బౌఁగదా! యువ్వవ్వ!
సిరిఁబెంప గుబ్బలఁ జేర్చవచ్చు
ననుచుఁ దగు తెలి నిగనిగల్ ననుచుఁ బతుల
ననుచు వేతుకఁ దోఁతెంచి మనిచి పనుచు
నకుచు చెలులను బనుచు తాయన్నలల నగఁగఁ
బండు వెన్నెల యుండంద వెండు కానిపు. 53.

ఉ. వెండియు నిండెఁ బండు తెలి వెన్నెల కాంతకరంత మంగనా
ఖండిత గుప్తమానధన గౌరవ సంగ్రహణేచ్ఛ మారుబో-
రుండు మహీధరాగ్రణి మరుత్కర దీపిత చాపయంత్రటన్
దండిగ నిండి సోకు వెలదమ్మి పరాగము జల్లె నాగ్బుననే. 54

వ. అట్టి మెరుంబసింకి దట్ట జగజెట్టి పట్టి చలపట్టి
మట్టు మీఱిన కట్టుకకట్టలుంబడి బెట్టిదము మిరింపంప
కట్టియుల మెట్టుకం గుట్టు చెడి. . . దరిరాపట్ట పట్టరాని
తమకంబున బుట్టు నిట్టూర్పు గాడ్పుల బెట్టదరు విరహా
దవదహన శిఖల సెగల మిగుల నొగిలి తమవెల్ల తల్ల
డిల్లి...... పల్లవశయ్య నత్తు విల్లునాల్గక మదనభల్లంబు
లుల్లంబున నాటి వెన్నదన్ని క్రొన్ననల సొగవేనవ్వులకు
నిలువనేరక యున్నలవిరుగతలఁ జైదండలూ పొగుడు
దానసుగుటం గనల. . . కరంబు కరంబులవలంబించి

సకిరచిత నిఖిల శశిరాంశుబాలంబుల దేహంబున శీత-
లంబు చల్లిన యనల దీప్త కనక శలాకల బోలె తనరఁ దుకతుక
సతుక.... దారుణాంబుత్తైన యంబకంబుల రక్తాంబు-
జంబుల దంబు విడంబింప దృగంబుజంబులఁ జిందు
జలంబు మకరందబిందు సందోహంబు చందంబున
శైశ్యారఁ గన్నీరు తను తాప తప్తంబులకు ముక్తాయిత మెలపై
బడి చూర్ణంబులు గావింప నుదిగతపఁ జెదిరిన నెఱి
కురులు జలరుహాములు నలరు కొను నళులగరుల
ముసురువున తోగలదార నిగనిగలఁ దెగడు జిగి మిసుల
మొగమున కదియు కుచభరంబున నడుము జడియు
తడబడ నడుగు లిడుచు నయన పదనంబు పెదటి
ముంగలం దరి చూచి నలవిగాక పంమ్మం పారావారంబు
వెల్లివిరిసిన కరణి మెండుకొను పంత వెన్నెలం గనుంగాని
యంతయు పాపకరు తాపంబుగాదె యని తద్దయుం
బ్రాద్దు చింతించి యమ్మాధియు యుచట ముల్లు క్రొన్నెల
కాఁగదియు చెలువ లందియుఁ గూర్పుంది వివిధ దశాంత-
రంబుల నడుచుండి నా నయంబున 55

మ. మొగమునే మత్తమునేయు కాంతి నిరసింపుం దారకానీకముం
దెగడుం బాదనఖంబులంబు నవి యొంతే వేడ్క నువ్వొంగి యడా
పగ సాధింపఁగ వేళయుప్పుడని దర్పస్ఫూర్తి బత్తాంగటనే
దాగఁ జేఁడింతయుఁ బత్తెనేడు తవ చూ తూర్ణం బవార్ణంబుగన్ 56.

మ. రజనీవల్లభ నిత్యకర్మము మదృక్ప్రాపయి శీత్యపా
త్రజనద్వైచిత వందనీయ గురు విద్విట్ప్రష్టంబు చూపట్టునిన్
బ్రజ తథ్యాంతరు గాని చెల్లదె నుతింపం బాంథలోకాంతకున్
ద్విజరాజంచు నికాట ధర్మము జగద్విఖ్యాతమై యుండఁగన్. 57

ఉ. హాల్లక మిత్ర మాస్త్రదమువి యుంగను నందజనించి భార్గవీ
పల్లవపాణి యింటికి నపాయము మొనర్చి నదీదుపెరువ
ద్దిల్లఁగఁ జేయుఁ జెల్లనే! నుతింపిన నీచకమా ననెత్తువే
తల్లికి రాయకున్న తోడు దాదికి రాయటు కల్లయౌనె గదా! 58

శా. శ్రీ సాధ్యాత్మజ నీవు విష్ణుపద ప్రాప్తాంతియున్ దత్తటా
క్షానమానద్యుతి గాంచి చక్రియుల బాధ్య ద్వేషి వై యెల్ల స్వ
ర్థావ క్రోధము నేయు నట్టులసు హా నిన్నెంచి యున్నే
కానొం చెంచిన గంధు గాదె యనుపట్టలనే నిక్కమంతెన్నం గదా! 59.

సీ. మారసాంగత్య దుర్మద వృత్తిఁ బరగు నిం
బాలవే! సర్వజ్ఞ మౌళిఁ నుండఁగ
మిత్రాప్త కరి గురు స్తోత్ర హాసుని నిత్తుఁ
గు వలంతోశుఁ దటంచుఁ గాబరఁ దగునే!
పాంథ తంతోష్ఠా వృథా హాని నిం జెల్లునే!
ప్రమాణింప స్వామి రాముఁడనుచు
రజనీచర పీఠికీర తంబిల్లు నినుఁ గాంచి
ద్విజరాజవనుచు సేవించు టెల్లు

తే. ఘన కళంక కళా జాలకై తమొగ్ర

ధూమము మండితమసు నీడు వెలము విష్ణ-
పాద్య తూర్ తటి భవ భావ వమరుచుంత
నీతకరుండిన వచ్చునో నిఖిలచంద్ర! 60.

ఉ. చల్లని గాలి చందంబు పెద చల్లెడు చకటిని రాలు వకటు!
చెల్లనె! నీకుఁ బద్మముల చెల్వు హరింపఁగ తప్పుటంటనో
చల్లని మంచు పద్మముల భ్రాంతుల తెంపదె! వేంము నేటికిన్
జల్లని నీళ్ళు వెళ్ళు గానఁ జాటుట నిక్కము గాదె! జాబిలీ! 61

కం. అని భూజాపరజాపుని
వనజారిం దూఱి పొందువనితాజనతా
తను తాపకరుని మరునిం
జని తామర్షమునఁ దలఁచి సంభ్రమమెదవనే 62

కం. తరవలు! సమనొధర్మంబ
వరలు సుధృష్టధీంతు నకల! యుపోంసా
పరమోధర్మమనెడి పల
కెఱుఁగవు! మహిళా... హింసించుటకున్ 63.

సీ. తగులాటమేమిటికు తత్త్వవిదుల తనదానె
పిలచి పాదుకువచ్చి ఫలమరుగానె
మానసమెటింటిన మానసాకుంభులు
కనుకఁ గాత్రవ్వ నంగీకరించె

చేతిలోపల నైవఁ జిగురాకు మెున సూపి
చేపట్టుకున దప్పుఁ జేరవచ్చె
దంతైన తమ్ముల పిండు మధూద్భవ త్రి
వృద్ధు రాజసమున భామ్మెకరు సాగె

గీ. ప్రాణమై యమున్న యూజనత్వ్రాణుఁ డకట!
కంప మొందింపఁ దాడఁగె సంగత్యజాజ-
వంతి పుణ్యదాతా శోభను వారస మగ్నిఁ
దాలఁగదా తెన జెనవగా! దుర్విచారి! 64

కం. అని మరుని కామర నవరస
మున వినతెనే వంలటు పవనము రఘుమ్యతిరా
ట్నచటా లోకన కాన్ని
దనటా విరహాగ్ని కనలధగధగ లతరనే 65

వ ఇట్లు విజృంభించి విసరు మలయానిల సుగంధ సంబంధ
గంధవహము నద్దలించి. 66

ఆ.వె. మాలమన్నహాని ముంగిటఁ బడవేయఁ
దగదటంచు నాక తలఁచి చూడ
విటకఁ డింత గలదె! నీటుండుఁ గుటిలమతి
సమ్మతి ప్రచారణామ్ములవిల! 67

గీ. అశుగఖ్యాతి వర్తించునంట నీకు

సుతను బాధాకరత్వమ్ము చాలదు మగువ!
కాక యీదమును యుక్తమ్ము గాదె! తలఁప
దనకె ఫలభంగ మొనరింపఁ దనరు గుణము. 68

కం. అనిలా! యేమట తగునే!
యువి లాలితఫలాళి నిట్టులనునేల మరుఁడు
కువలయ దళ జాలి జాల
కువ భోజ్యన [illegible] రత్నంబగు న్యాయ 69

సీ. ఏమనఁగ వచ్చు నపుడా యుండువదన
మదన బాణంబు పెదగాలి గుదులుకొనిన
ప్రాణవల్లభు లల్లాడ మేను మఱచి
చెలులు ధాత్రిని మూర్ఛిల్లఁ జెప్ప నెటిది 70

ఉ. పోలిమి నెచ్చెలుల్ తరుణి నొక్క తలంబున జేర్చి కొందఱు
భ్రాంతుల నేత్రులై కోమల తామరసమ్ము లనేకమి [illegible]
శీతలవాయు [illegible] తలకావి [illegible] పట్టి . . . [illegible]
[illegible] గనకున్ విభ్రమ లాభ మున్నటుల్ 71

ఉ. పద్మము చేరి తొలుకరి చెలి బాష్పజలంబులు చిప్పిలంగ రా
మజ్జిత తాలవృంతమున మచ్చిక వీవఁగ నొప్పెఁ దివ్యఁగా
నజ్జలజాక్షు బాష్పము వదనంబెడ [illegible] లంకి [illegible]
నజ్జక మైన ప్రాణముల నొకొ కాపలఁ దాచ్చుకై వడిన్. 72

కం. ఆకటా! యువి చింతింపుము
నకి మొకరితె చేరి పతి [illegible] నతు లారా! యా
తనుచకుచ యిట్టు లుండఁగ
నాకైనా తెలుపవలదె! మొనరి దాచునకున్ 73

ఉ. చెప్పక మాసి పెట్టుటకుఁ జెల్లునె! యేఁగతి నన్నవారతి
మొప్పులకుప్ప చెంగటను వాసి మొకత్తెన వివేకితేరా! యి
ట్లొప్పని వేదనంబారల నూరక యుండి రటంచు నెంతయున్
జెప్పెద మన్మలార! యిది చప్పున బంపుఁడు కర్తె నన్నకున్ 74

కుటిల భ్రమరం భిలు వచ్చునా
విటలాక్షుని నెత్తి నట్టి నెఱబాలుడు మరుం
డిటు నిటు నిల్పఁగ వలది
చ్చట నాలస్య మమృతం విషమన్న విననే! 75

గీ. అనిన జెలు లెల్ల మెచ్చి యానసుపట దగునను
బాస గూర్చిన చందాన పొసఁగఁ జెప్పఁ
గార్యసంపత్తి వక్త్రప్రకల్ప గాన
మధుర వాణిని బనుచుట మనకు హితము. 76

వ. అని నిశ్చయించి యచ్చటి వెల్ల మధుర వాణిం బిలిచి
విశేషించి నెచ్చెలికిఁ బ్రాణ పదంబై యుండెడు నిత్య
సఖి ననుదలంబులు నెరుఁగు సన్మాన బహుమానంబుల

చేపట్టియుండుట యదియుంగాక పరేంగితాకారచేష్టావిశే-
షంబులు దేశకాలంబులు సమయాసమయంబులు కార్యా
కార్యంబులు యుక్తాయుక్తంబులు నెఱింగి మాటలాడి
ప్రయోజనంబు చక్కఁ బెట్టనేర్చువు నీవు దక్క నన్యుల
నకొఱమఱ యునికి రాబుకొఁ దెలిపి యేవిధంబున నైన
వైవాహికారంభ సంభ్రమంబునకు మనం బాతురపడం జేయు
టకు నెవ్వరు లేరు గావున నన్నుత్ప్రార్థనంబు నైకాని చన
వలయు నీవు వచ్చునందాక నతిప్రయత్నంబున నిప్పటి
సంరక్షించుక యుందురు తారా మని పలికిన నట్లయని యుతంబడి
మంత్రికోటి నెచ్చరికగా పౌరజనలంయు సుమిత్రా యని యొప్ప
గించి తద్వియోగవిరహా దాదూయమాన మానసుఁడై
కాంతలతవు చింతించి కాంచన సౌధంబు దిగ్గి రాజమం-
దిర ద్వారంబు ప్రవేశించి యున్నటఁ బ్రతిహారి తిరుగువారివలన
విభుండు కాఁబవు చూచి యుంతఃపురప్రవిష్టుండగుట 77
నెఱింగి

సీ. అచట దౌవారికుని నాంచి యనుజభార్తి
మనవికై వచ్చితి నటంచు మనుజపతికి
దేదె తెల్పంగ వలంయు సుమిత్ర రహస్య
మనిన వాఁడేఁగి రాజుతో నట్లు లనిన. 78

కం. అనవిని యుపవనశాఖను
మనమున దఱ్ఱించి యేమి మనవికి నాకన్!
యని దాది యుట్టి తెఱం

జనుదెంచుట యనుచు వేఁగఁ జని పంపు మనన్ 79

కం. అతివేగంబునఁ జని పా
రతిపా! నీ పెట్టి దన్నపన్న! భవత్సా
విత వేఁ జెప్పిన యుంతనె
క్షితిపతి నీ ప్రస్తుంబ పంప నెలవిచ్చె ననన్. 80

కం. చను మరపౌఢమున ఖేదము
మనమున ముప్పిరి గొనంగ మానిని! భూభా
మినిపా ప్రుకు కంపనించిన
కనకపు సౌధంబు డాసి కళలంగ దురుగున 81

సీ. చికిరు గుజరాటి కెంపు రాచకర్తదంబు
పసిఁడి పట్టెల పగడంపు పనుల కోళ్ల
మెఱుపు పైరాంగి రాల్పట్టు పరుపు గల్గి
పట్టె మంచము మీఁదఁ గన్పట్టు విభుని. 82

సీ. కాంచి పదములకెరగి రాజాంగనాంగి
వినయవినమిత గాత్రయై విభుని త్రోల
నిలువఁ గరుణార్ద్ర చిత్తుఁడై నెలఁత కనిమెఁ
జెల్లె యిప్పుడు వచ్చితే! చెకురుఁ జూపి. 83.

కం. మను విచ్చెద మని తలఁచిన

వనితకు సరిపోలునట్టి వానినె వినమా
వననిధి వలయిత ధారుణి
ననుకూలుని నూర్పు కున్న నాతికి గాదా! 84

కం. కరిరాజయానకు స్వయంవరం.
వరమైనను జాటఁ బంప వలె నెల్లన్నన్
బరవ్యాదటు మెఱుఁగఁ గావున
నరయుఁగ నిదె సమయము మనుచు నధిపుని తాలరన. 85

కం. ఈ వేళ మనవి కిచ్చట
నే వచ్చుట విను మయ్యుతర మేమియు పనిలే
దివి. . . . .
రావలయుట వేయు నేల రాజకుమారా! 86

సీ. అతను బాధితలై యున్న దతివ నిజము
కానుపించంగ వచ్చితి మానవేంద్ర!
ఆలసింపంగఁ దగదు కన్యా స్వయంవ
రమ్ము చాటింప వలయును రాకుమార! 87

వ. అని బహుప్రకారంబులఁ దదీయ సందేశంబు తెలి-
గించి . . . . . చెప్పిన విని మందస్మిత సుందర వదనారవిం-
దుండగుచు నిందుమతి కిష్టదంబంతయుఁ దెలిపి
మనంబున రంజిల్లం జేయు మాది తాన్నదయు నున్న
స్వయంవరంబు చాటం బంచుట నిజంబు పోవ్యాని

కర్పూర తాంబూలం బొసంగి వీడు కొల్పు సుఖ నిద్రఁ
జెందె నంత నమ్మధురవాణి యుత్సాహనందంబున నగరు
వెడలి యతిత్వరితగతిం జని కాంచన మాల్యఁ జేరి. 88

సీ. సకలం తృప్తంబుల నై తాళ్వ పచారముల్
సవరింపుచు నదె మము జాగనర్చై
మధురవాణి యుటంచు మను జెన్వరుం డంతి
పురము చేరె నా తెదా! పొలఁతి కపుడు
సమయము మంత్రియైనా కాదా! చనువిచ్చి మాటాడె
నా! తెదా! పాడఁగనె వేళ గాదా!
పోమెనా! తెకున్న, బాయి జావా వెంటా.
కుంతలకుఁ నతం బాంతు గలదె

సీ. మనుచుఁ జెలి తెల్లవలు దికుల లరసి కొనుచు
గుజగుజలు పోవ నల్లెల కూడు నహహ!
మనమధురవాణి నంపినవతికిఁ దప్పె
ననుచుఁ జిత్తించు చున్నట్టి యవసరమున. 89

కం. అరుదెంచి చూచు చెలులకు
మురిపెము లగురాత్ర ముత్తెపుం జెను నరుల-
మ్మురమెగయు మోదమున నాన-
మరి జిక్కై రాణి రవికె మకుభఁ బనితనే 90

ఉ. దిగ్గున తెచి యుచ్చలలతి త్వరతాల్ నెదురేగి కొందఱా

నిష్ఠుల దేరు వేరామునుఁగని నిశ్చయ మెయ్యెడ ముదంబుతో గస
మృష్టతి నేని యుంగరముఁ గాంచి తత్త్రియ పాత్ర దెల్పుచో
నగ్గలమైన మన్మథ శరాసన మేర్చిన గుందె భామినిన్ 91

చ. చూచి స్వయంవరోత్సవము సూచన చేసి మనోజు వేదనన్
గ్రొచ్చెద నంచుఁ దాననుఁ గాఁ దాయు నకుఁ వ్రాఁ జెప్పెంచుక్కనె
నోచిన నోము తెల్లను ననూన ముకైవ డియించె మన్మథున్
కైచెడి వేయు పచ్చు నికఁ గాంతుఁ డభంబిదె వచ్చు నీకుఁ గన్ 92

ఉ. వంతలఁ గుందు టింకేల? కపా! మగువా! యని సాకఁబల్కుచున్
గాంతుని పేరాకింత వెలకుప్పిన పాల్మ సుధా పంచెరాద్రిలో
నంత మునింగి తేజినట్లైనను కన్నులు విచ్చి చూచి ఆ
దృష్టాంతము తెల్పుకొ మలయునంచు సఖి మంచితోడి తిన్నగన్ 93.

కం. ఏమే భామామణి! నే
నేమో . . . . . అంటి విప్పుడెడుఁగఁ జెప్పుమా!
యామాట కొంత వినుల
కామెత తెయి యున్నభంగి నటెన్నెడు నాకున్ 94

ఉ చల్లని మాటవింటి నెరసక్తఁ ముగాదు కదమ్మ! తెల్పవే
యుల్లము పల్లవింపఁగ నటమ్మా! విభుఁ డెన్నఁడ వచ్చు నాకకు
మ్మల్లడ మాయు తాక్షి గురుతుల నఁ జెప్పితి దావ నేలనే
జెల్లన ముంగు నెచ్చెలికి చెప్పక దాయవ కింకఁ జెప్పదే! 95

మ. అని దైన్యోక్తులనిట్లు వేఁడ నబలా! యారాట మింతేల! నీ
మనఁగుం బాగ్రవిభుండు వచ్చుటకు నాయుబ్బాశ్ర నేఁ జెప్పెదన్
విను నీ చింతకు మున్నె మారద నిను ర్వనే మాతఁ చూపట్టి న
న్ననె యింతో భటు సంభ్రమంబు మదియుగా టంబుగాఁ బల్కెనన్ 96.

ఉ. చెప్పక మాసి పెట్టుటిఁకఁ జెల్లునె! యాగతి నమ్మవారలా
మొప్పులకుప్ప చెంగట నమ్మా! యుకత్తైన వివేకి తేరయి
ట్లొప్పని మేదవం బారల యూరక యుంతి రటంచు నెంతయుం
జెప్పెదనమ్మలారా! యిది తెల్పఁగఁ జెప్పె దారకస్త్ర నన్నకున్ 97

వ. అని చెలుల తమలో విచారించి నన్నవిపిం బనివిని
యుత్రబుం గాంచి సానైచ్ఛ కొలఁది భవ త్స్వయంవరోద్యోగ
సంభ్రమంబు మనంబునం బాతము నట్లుగా విన్న పేర్బుచేసి
యుత్తంబతి రేవకత స్వయంవరోత్సవంబు చాటం బంతు
నిందుమతికి నీ విధంబంతయుఁ జెప్పి మనంబు సంతోష-
పం జేయుమని పంపిన నతి త్వరిత గతిం బరతెంచి నీకు
విన్నవించితి నిది యథార్థంబుగా విశ్వసింపుమని రఘు-
కుమారాగమన హేతువై యొప్పించి యానంద జలధిం దేలి
యాతి తదీయ వచోరూప విభ్రమ విలాసంబు చెప్పుడు
చూడఁ గల్గునో యని యువ్విళ్లూరుచు మధుర వాక్యం
బూచి నీవు చేసిన యుపకారంబునకుఁ బ్రత్యుపకారంబు
నేను నేర్తు నే! యనుచు నేతత్ తద్ధా గన్గొంచుంచాచు నుదకప
చుంత నేత.

కం. తమి నండజములలోఁ గాని
క్రమమున శ్రీవరునిఁ జేరు గతిఁ గాంచజ సం
తమసము గాని శశిబృందా
సమవృత్తం జెలఁగు రశ్మిజాలము తానే. ౯౮

సీ. తొలఖులచే నీని ప్రొద్దంతో యని గ్రుచ్చి
యుద్ధిపులఁ జేఁగిల్ల నలము వారు
సఖ్యాటములఁ బార్ద్దు సానె నూరక యని
చింత తోఁ బతి ధ్యాన్మ (చెరు) వారు
మునిమిం మంచ్చటలచే నశియించెఁ బార్ద్ధతో!
యమబు సాధ్యుల తోడ నవెఱు వారు
మఱచి నిద్రించిన జరిదివో ప్రొద్దిప్పు
డకట యాలని చింత నలరు వారు
కన్నతిరి బాకు దారకేళిఁ గదించు నేడు
ముదిసరతి చారు(?) తేఢీఅబిల్ల దూపు లాసపు (?)
పట్రుప పెఱుండల ఘటించు వారు నగుచు
జవ్వను లహర్నిఖంబున నివ్వటిల్లి. ౯౯

ఉ. ంతామవతి విలాసిని హిమాంశుని గాఢ యేఱల మేరము
త్రాము తెల్లెల జెద్ది ఖ్యాతనింద నహస్రఖంబు నరే
దాడు గదనే మెంచె నకఁ దారలు విచ్చెను పక్షి సాధ్యకై
షోమమఁ దుచేటఁ జెందావల నొప్పులు గుండెఁ గనంగ నొంటనే. ౧౦౦

మ. అపరాంబాధినిధి శ్రాళి గ్రుంకునెడ సాయుజ్జారి బింబార్ధ్యము

ద్ధి పయ్యం పూరమునందు మునఁ దగఁ దట్చెషంబు విప్రామరా
ద్రిప సాపంబున ధాత్రియు నిరుకు రాధ్యైక చక్రంబు నా
సపు తరువంతు దల మాత్రి సొప్పెను ద్విత్తియ స్వాద సాంగాకృతిన్. ౧౦౧

సీ. ఇది వారుణాగుచ్ఛమే కాదెంత సుద-
యాగ ప్రవర్తమై యుతరు బెట్టు!
నిది వైభవము యుక్తాంబమే కాని యెంత యుద్వా-
త సువర్ణ విస్ఫూర్తిఁ దనరు బెట్టు!
నిది దివ్యమణిరాజమే కాని యెంత సాత్త్వ
పద్మరాగ విలుక్తిఁ బరగు బెట్టు!
నిది కౌరవనది కౌశ మే కాని యెంత జప్వ
జ్ఞు మనబాంధవ వృత్తిఁ బాదలు బెట్టు
గీ. పద్మినుల కొప్పు చేరు నాం! త్రుజుల గను నాం!
వనధి లోఁ బుట్టు నాం! యబ్జ బంధు వగు నాం!
యట్లు గాకున్న నవి యెరు లభిను తెం(?)
భామఁ దలపెను జాద్రి పైఁ లంతమున నను. ౧౦౨

వ. కరుణాపాంగ విశేష! శేష తిపురంగ త్పాద! పాదాబ్జ జా-
సుర గంగామృత సార! సారస దళాస్త్రోకాక్షి విస్తార! తా
రకవగ(?) కౌసప్త భరత్న! రత్న కటక ప్రాంచత్పదాబ్జాత! జా
తరపాంభోనిధి విహార! హరరుచి రోద్యద్బాహు మధ్యస్థలా! ౧౦౩

మాలిని

కం. శరణాగతజనపాలనా!
కరుణారససంగతాక్షి కంజ సు.... రనా!
తరుణారుణమృదుచరణా!
వరుణాలయతటీశోభితనగాభరణా!

మాలిని.

వినమితపదదేశా! విక్రమశ్రీనివేశా!
జననమరణనాశా! సర్వసర్వాంగవేశా!
వనదళితఫలాశా! పాతకౌఘప్రణాశా!
జనసుతసుగకోశా! సామగానప్రవేశా!

"గద్య."

ఇది శ్రీమద్గోపాల కృపాలబ్ధ కవితాలతాంతాను-మానవబాలబృంద నందపుణ్యయానందకర గోవింద మా-మాత్యనందన సాహిత్యకళానిధాన కామసూరి కృష్ణావధాన కవిప్రణీతంబైన యిందుమతీపరిణయంబను మహా ప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము

~ + ~

ఇందుమతీపరిణయము.

మూడవ యాశ్వాసము.

కం. శ్రీకౌస్తుభమణిభూషణ
ప్రాకటమృదుమధురభవ్యభాషణ ప్రమదా
ప్రేకాసురకులశోషణ
గోకులకందర్పమృతలహరి గోపాలహరీ! 1.

వ. అవధరింపు మానసమంతుంబున 2

కం. సముచితోచితరాగంబుల
క్రమమెఱింగి నిజాంకపద్యగద్యంబుల గీ-
తములం గాంచుకమాగధు
లమితానందంబుతోడ నభినుతి సేయన్ 3

ఉ. భాగవినిర్జితేంద్రుండగు భోజనృపాలుండు మేలుకాంచి పం-
చాగమధర్మపద్ధతి దినాదిని కృత్యము లాచరించి యు-
ర్వ్యగులచామరప్రహిణరాజితరాజముఖీవతంసముల్
రా గరిమం దుకూలపుంజె యింగులు బంగరు రంగు తెనంగాన్ 4

ఉ. మేలుపసిండిపాదుకలు మెట్టి చాకాటపు కప్పురంపు బా-
గాలాకమధ్దులాడించెను సంగందెలసాకులమడ్పుతాకనై
వాలశిఖాజ చేకొనుచు వచ్చి మహాజారము .... గద్దియన్
శ్రీలు చెలంగగా నధివసించెను ముచ్చటలుచ్చతంపగాన్ 5

వ. ఇట్లు మహేంద్రవిభవంబున మణిఖచిత సింహా-
సనం బలంకరించి వలంతు నెలల సముచిత ప్రకారం-
బుల కొలువిచ్చియున్న నానా నాయకామాత్య భృత్య
సుమనః పురోహితాచార్య బంధుమిత్రాప్త వర్గంబు
నిరీక్షించి మందస్మితాలంకృత వదనారవిందుం డగుచు
నిజానుజా వివాహ సంభ్రమోదార్యకం బెఱింగించి
తదనుమతి వడసి పురంబునం జాటం బనిచె నంతనవ-
సరంబున. 6

మ. అమరేంద్రత్పుర వీథికాంతరమునన్ పార్శ్వప్రదేశంబులన్
రమణీయామణి తోరణ ప్రకర గమనారంభ త్రియామార్థంబుతై
ప్రమదారత్న శిఖామణీ మహిత సద్వ్యాహారంబు సం
భ్రమ సంసూచన గాంధ మన్విన దశుంభద్దుందుభికారావముల్ 7

చం. అనుపమ భవ్యపూర్ణ సుషమాలసదిందుమతీ స్వయంవరం
బనఘ కళైక రాజహృదయంగమ మౌటరుదే యనంగ నా
యనుపమ భవ్యపూర్ణ సుషమాలసదిందుమతీ స్వయంవరం
బనఘ కళైక రాజహృదయంగమ మయ్యె ధరిత్రి నెయ్యెడన్. 8

ఉ. భోజనృపాలశేఖరుఁడు పొంగి కళింగ శకాంగ వంగ కాం
భోజ వరాట దేశ నృపపుంగవ సూనులఁ గాంతి నిర్జి తాం
భోజ మనోజ్ఞ చంద్రుల నపూర్వ మహోఘన వైభవప్రదాం
భోజభవేంద్రులం బిలువఁ బాత్రవి కట్టెదసేసె నాప్తులన్. 9.

వ. అంత నంతఃపురంబునఁ గంభీర డింభా ఘురట్ట
ఘట్టిత విరోధి శిరోధి కవాటం డగు రఘు నృపాలుం డొకఁ-
నాఁడు ప్రభాత సమయంబున నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి
పేరోలగంబున నుండు నవసరంబున 10

సీ. చినిరుమాలపై సిగ తాంతెతు లాయూరి
తెరుగాఁ గన్పింపఁ జీరగట్టి
చికిలి రత్నపుఁ గళికె చిలుక తళుకు తురాయి
మెఱగమున కాకతేట మెరుసుఁ జేకి
చెలఁగు తామరవిరాఁది యుళిఁ బాలు మోమునఁ
గస్తూరి తిలకంబు సిస్తు పఱచి
తావి గంధపుఁ బూఁత శివి చాకిరిపు మేన
ఘుటియించి జిగి వల్వ కటిని బుట్టి
గీ. పసిఁడి పావాలు మెట్టి పెంపెసఁగ మెఱపు
చెందు బంగరు సింగిణి చేతఁ బట్టి
రెంపసరి మిటారి నడుపుతోఁ బాసఁగ వచ్చె
నజుండు తన తండ్రి కొలువున్న యచటి కపుడు. 11

చం. చిలుకప రాణి రాతుగతిఁ జేరఁగవచ్చిన పుత్త్రుఁ జూచి యు
కులల మణికి నిహాహా మెను గూర్చుక యుండుట చెల్లదింక బం
ధులమెడ యుక్తమై పడగు తాబున్న అనారసి పెండ్లి సేయుఁగా
వలెనని యాత్మలోఁ దలఁప వచ్చె విదర్భ నృపాప్తుఁ డయ్యెడన్ 12

చం. చిఱునగవొప్ప వచ్చి నృపశేఖరుఁ గాంచి నృపాలకాగ్రణీ!
కరమనురక్తి తోడ ప్రథకైశికిభర్త నిజానుజాన్వయం
వరమున కునే భవత్సుతుని బంపుమటంచును విన్నవించి స
త్వరముగఁ దోడితెమ్మనఁగ వచ్చినవాఁడ నటంచుఁ బల్కఁగాన్ 13.

కం. విను వేడ్క రాజకుమారుని
తనువునఁ బులకాంకురములు దళమగు కానంగా
ననురాగము చిప్పిల్లెను
మును చిఱునగవుడు మొలకలెత్తు మొగమునఁ జెలఁగన్ 14

కం. అప్పటికు రఘు నృపాలుఁడు
చొప్పడవిని యాదరించి సుతురూపముఁ దాఁ
దప్పక కని యా వెలుప్పుల
కుప్పకంబు విరాళి గలదు కామరుని కనుచున్ 15

కం. నిజబంధుజనాచార్య
ప్రజములతోఁ బటకరించి వారిబు నుజ్జేన్
గజ తురగ రథ భటాటికి
నిజముగఁ బయనంబు చెప్ప నిపుణులఁ బిల్చెన్ 16

వ. ఇట్లు పనిచి నిజాన్వయశ్రేష్ఠ వసిష్ఠ నిర్ధారిత శుభ-
లగ్నంబునకు కుమారుని ప్రయాణము తరలించు వాఁడై. 17

సీ. శృంగారరసమూర్తి జృంభించు మాడ్కిని
చెంగటఁ గళలను బొంగువానిని
సొగసు ముద్దులను మ్మఁ జూడఁగల్గె నటంచు
మూపుల మోడుగా మురియువానిఁ
చిన్నపొంతువు రాచబిడ్డ లర్భకులఁ
గదిసి మెచ్చుబలారఁ జూడబవానిఁ
బలున సన్నాహంబు పనుల జాగ్రత గల్గ
తనుఁ జూచి సొంపునఁ దనరువానిఁ
గీ. దనలు వీక్షించి భూరిజభూధవుఁడు తనదు
చెలుల యన్వయంవరంబున కే నంపు నిన్నుఁ
బిలువ నంపించె శుభము పొంపించఁ గలదు
చనవలంతు వేగఁ దరిన తావనుచుఁ బలికె 18

కం. అని పలికిన జనకుని పలు
కనురాగము మదిని చెనుప నాత్మజు మను
జనితాభీష్టంబు ఫలిం
చె నటంచుం జెలఁగి కుఱునిచే నమమతుఁడై. 19.

కం. పొంగుచుఁ గేళీమందిర
ముం గదియంగా నరిగి యమమాల్య మణిభూ-
షాంగద వసన సుమాదుల
సింగారింపంగఁ జెలఁగె సింకామరు గతిన్. 20

గీ. ఇట్లలంకృత దేహుఁడై హితపురోహి
తాప్తవర్గంబు గూడి రా నంతిపురము
వెడలి పుణ్యాంగనానీత విజయహేతు
భూసురాశీరవంబుల బారు కలఁగ 21

వ. అట్టి యెడ. 22

శా. భేరుల్ భాంకరణి స్రోయ జంభరిపు గంభీరోజ్జ్వల త్రోదనిన్
ధారానిర్దళితాద్రి పక్షపుటజాత ప్రస్ఫుటధ్వానధా
తారాదభ్ర మహాధణంధణ ధణ ధ్వానక్ష్రతాళ్వ స్ఫూర్తి
ధారాభృత్పద భీమ శేష ఫణిరాడ్గామాంతరాళంబులై. 23.

సీ. లోహ సంఘటిత రింఖాహత క్షోణులై
ఫణిభోగ చలన సంపాదులగుచు
నిర్వక్ర విక్రమ నిహిత జీవనములై
ఖగరాజు నిరసించు గతులఁ జెలఁగి
ఘనఘనాఘన ఘోష గంభీర హేషలై
సాగరవీచికా సమితి నగుచు
ఖురధూత ధూళి ధూసరిత పుష్కరములై
చ్ఛాదితాదిత్య తేజములు నగుచు
నప్పుడాకవాగె చనుదెంచె హయచయములు
సత్త్వసాహస బాహుళ్య చటులు లగుచు
దమరఁగా వాజి హరి సైంధవైక సప్తు-
లను సమాఖ్యలు గనుట నాఁ బూని నుతింప. 24

మ. ఉరగాధీశ్వరుఁ డాత్మభారమున కెంతో స్రుక్కి హాస్త్రంబులన్
శిరమంచున్ మ్రొక్కి పెట్టుచుం బడెనొ నా జంచత్తురాశ్లేష వి
స్ఫురదుత్తేపణ దీర్ఘలోహ నికరంబుల్ బాలఘుల్లల్లనన్
బురిమత్తద్విపరాజరాజి వెడలెన్ భూభాగ మల్లాడఁగన్. 25

మ. సురుచిప్రస్ఫురదబ్జమిత్ర సఖ విస్ఫూర్తిన్ విడంబించుటన్
బరరాజాసహవృత్తి వర్తిబటు శుంభచ్చక్ర విస్ఫూర్తిచే
ధరపైఁ బొల్పుట నెరధ్రాంగముల కత్యాస్పర్శ... నా తదు
ద్ధురత స్థాత్రి వరంకవచ్చెను రథస్తోమంబు లుద్యద్గతిన్ 26

సీ. చికిలి సానాకత్తి చిమ్మి తప్పించు కో
యుడి వచ్చెనని ముచ్చటాడుకొనుచు
జళిపింప నఝ్ఝాళి! చాలునే మ్ముబలాల్ప
నిప్పని యోటేయు వప్పు! యనుచు
విల్లందివెక్కిలి చెల్లగానే కవి
మెల్లని జెయుందారు మెచ్చుకొనుచు
కనకచ్ఛురు కటారు క్రుకులన ఫరదుస్సి
యతారు! బాకులటంచు నేరుకొనుచు

గీ. కామరు సింగంబులనఁ జాలి కామరువందు
రాచబిడ్డలు గుమిగూడి రాఁగదండ్రి
రంత బిడఱి నూత్న రత్నాంగదాది
భూషణంబులు ధరియించి భూమిపతుల 27

కం. ఇమ్మాడ్కి వెడలి చతురం
గమ్ములు తను గొల్వ నజుఁడు ఘన పటహనినా
దమ్మెసఁగ రథమెక్కి జ
నమ్ములు దనుఁ జూడఁగ ధ్వని ఘనమ్ముగ నెలఁగన్ 28

వ. ఇవ్విధంబున విజయమను రథంబను రథంబెక్కి
యుదయశిఖరి శిఖరారోహణం బానర్చు నాదిత్యు నను
కరించుచు మదాంధ గంధసింధుర కుంభాదంత నిర్గత సీకర
ధారాకంబులు పవన సమ జవన కంఖాణ ఖింఖాణ ఖురో-
ద్ధూత పరాగపటలంబుల నడంప నిలింప పరివృత వైభ-
వంబున. ౨౯.

మ. హయహేషల్ మదదంతి బృంహితములుద్యద్భేరి భాంకారముల్
జయదస్యందన చక్రరావములు శుంభద్దుంభి బంభాధ్వనుల్
జయశబ్ద ప్రథమాన వందిభట నిస్వానంబులున్ శూర సం
చయ కోలాహలముల్ చెలంగ నడచెన్ స్థానీయులుల్ చూపుచున్. 30

మ. అపుడా రాజవతంస రత్నమునకున్ మార్గంబు నందించె జా
నపదుల్ పాంసువ వస్త్ర రత్న రవి జిహ్వా నాళి భూషా ప్రదీ
ప్త పటాగార కృతోప చారములచే భవ్యంబుగా మార్గమ
ధ్య పరిస్ఫూర్జిత భూరి హాసనల మాద్యద్భావి హృద్యంబుగా. 31

కం. ధరిత్రిం జనపద గణ
నారామ చయంబు గడచి యుత్సన్నతితో
నారామ జాల జాంబకు
ధారాధిం గతిప యప్రసూనంబులతోన్ 32

శా. కాంచె న్నందన మరుత్తిరోహిర జనితాయాతింతాక్షికా తోలతా
చంచన్నేత్ర మరాళ సంచయ గరు జాంబూనదాత్రేత్రితో
దంచద్దీప్త సరోజ నిర్గత మరందాసార గాహా ప్రప
సంచారాళి సమూహ వతానివర శశ్వచ్ఛర్మదన్ నర్మదన్. 33

కం. రంగత్తుంగ తతింపన్
భంగ తరంగ ఘుమఘుమిత పవనమ్మడరన్
జాంగుచుఁ జను వెడ పథ్య
సంగ స్వేదాప నోద సౌరభ వహమై. 34

ఉ. మవ్వపుఁ దవ్విక్రావ్వారి దుమారము చల్లుచు నర్మదానదిన్
జివ్వనదాటి తేనియలు చిమ్ముచుఁ గంతుని దంతిపెంటయనన్
దవ్వననుండి వచ్చెను సదాగతి యట్లని చూచు మానవుల్
నివ్వెఱ గంద వన్య కరిణీపతి రాఁగలఁ డివ్విధంబునన్. 35

ఉ. రాజకుమారుఁ డంత భళి రా యది యెంత మహోపకారర
ధ్యాన జనిత శ్రమం బడచె నౌనని మెచ్చి తలంచె నిల్పనా
రాజసుతాళి తోడ మకరందరసార్థ స్థవిరార కంపిత
క్ష్మాజలతాంత జాల పరికల్పిత తల్పగృహాంతరంబునన్. 36

చం. తలఁచి యనేకసేవలకుఁ దా సెలవిచ్చి నదీతటంబునన్
బలముల నిల్పఁ జెంతఁ దని పాఱి నతిత్వరఁ బంపఁ జేసి రు
జ్జ్వల పటచిత్రమందిర విభాసితమై రుచిరధ్వజప్రభా
విలసితమై చెలంగ నతి విస్తృతమై తను పాళెమయ్యెడన్ 37

చం. అరదము డిగి రాజభటు లచ్చపరాకని హెచ్చరింప వి
స్ఫురణ నిజోపచారికలు పొల్పు కనుంగొని మెచ్చు చుందతం
తరమణికల్పిత హేమ ప్రచురతల్పముఁ జేరె బి తారబొత్తఁ ఆన్ 38
(మూలప్రతియందొక పద్యపాదము కానరాదు.)

సీ. మదలోభమునఁ జెని మధుకరంబుల నిల్పి
భ్రమియింప నెటిలోపల మునింగి
నిర్ఘాత నిశ్చల నిశ్ఛిద్ర దానధా-
రల గండభిత్తుల రహి వహింప
బుష్కప దస్తత నవత్రితఁ బొల్పు రదముల
శిలోర్ధ్వ శిఖలఁ జాల మోదిసి
సంహార విక్షేప చరణాహస్త విభిన్న
రంగదుత్తుంగ శీర్ణ రాజిలుచుఁ
గీ. ప్రబల పాక్షరధళా భంగపటిమ నెఱపు
తల నాకదంతి శైవాలజాలకంబు
లురముచే బిమ్మ నర్మదాఝరము వెదకె
డంబు నాఁగ నిబెల్ఫీడితాంబు వెదల. 39

ఉ. క్రూరపయోనిధిప్రవైతల సింధురముంబలె హస్తచంచల
త్రైరవరేణు సవిస్తృతము గాత్రము మిన్నారయంగఁ దద్పన
తెరముఁ జేరి కాంచె బలధిక్కృత దిక్కరిరాజకంద్రమా
భూరితరావనీ సకుల భూధర సన్నిభ తద్గజావళిన్ 40

కం. జల నిర్ఘాత కపోల
స్థలమదాసారమొదవఁ దర్పనదంతా-
వళమున కచ్చటి దంతా-
వళరాజిం జూడ జాతివైరము కలనన్ 41

వ. ఇవ్విధంబున మరబల సంపత్తి గఱిగి ధరణీభృ(త్)
శిఖరపతజ్ఝరంబుల చందంబున నవ్వేళ దానధారా
ప్రవాహంబులు కపోలభాగంబుల దుమికి పారి నవార
బృంహిత నిర్ఘోషంబులు బ్రహ్మాండభాండంబులు ప్రకంపింప.
నవివిధ వికచ సుమకోరకపరాగంబులు పైఁ గప్పఁ బ్రచండ
శుండాదండంబున మహోరుహంబులు గదలింపుచు మద
లోభప్రభ్రమద్భ్రమరరాజి ఝంకారంబు నిశిత
కుటిలతుటిల రదనదళిత పతిత తరుకోటరాక్రాంత
శారికపికశుక నికర కోలాహలంబు నాకంపెట్టు మిన్నంటి
ముట్టు నీళ్లవిడుమ భారభూక్షమము ఘీంకారంబుల భి-
నయించు చందంబున నెదగు ఘూత్కృతులఁ గరనీకరమ్ము
వెదజల్లుచు సర్వాంగసహా చక్రంబు దిద్దిరం దిరుగ శిఖరంబు
కదియు నడచి సప్తచ్ఛదపయస్సురభిల మదజాలా ఘుట్ట-
నంబున భల్లూకులంబులై యూలంబులు వెడలిచి నిగళంబు

లూక్షుకొని పటు మందిరంబుల బిందరవందర చేసి ఘంటికా
ఘణాఘణాత్కారామ్రేడిత గంభీరఘీంకార బధిరీకృత
దిగంతంబులగుచు విలంఘితాధోరణ తీవ్ర ప్రయత్నంబులై
కరంబు లెత్తుకొని విముక్తులై సేనాగజేంద్రంబులు పటీవ
కెస్నాకి తటీయముచుం దత్ప్రబాలాలంబునకు చెదరి
పద్మంబులు సుగ్గుసూచంబులు చేసి పటు మందిరంబుల
వెతలి కటినవాస్సులై బలుపలాలన పాక్యంబులం గ్రుస్త్రింపుచు
వెంబడించు సాదులకుం జిక్కక విడివడి సాంఘానిర్ఘోషం-
బుల చెలంగ పేరెమ్మలవారల పారిన తురంగంబుల
ఖరఖురంబ్రక్షిప్తైబు ఛ్ఛ దుర్వారగర్వంబున నెదురించు
సముద్భటాభటులం గలంగం జేయుచుం జటుల శరం
బులరంబునం గుదులుకొనం జూపినం జేతికిం గానక సరా
వరంబు గలంచు చందంబునం బుండరీకంబులం దునుముచు
రాజహంసప్రజంబునుం దోలుచు రథాంగంబుల బ్రము-
ఖుంపం జేయుచుం బంకజాకారాకారంబునం దిరుగు
కుందరంబు చందంబున వాహినీసముదయంబు ఘూర్ణిల్లం
జేయుచు విహరించు నవసరంబునం దత్తరలకలం బాలించి
కుడారంబు వెలువడి యుకుర వారకం తీరపుండరికుం డిత
ప్రతాపంబున విజృంభించి వచ్చు నప్పన గజేంద్రంబును 42
గనుంగొని

ఉ. జన్నదరిత్రిం దక్కర కరిం జంపరు విప్రులు మట్టుకొన యూ
వన్నకరీంద్రు నీ సునకదన్నము చెప్పంగ రాదటన్న నీ

సైన్యములం గలంచు నతి చండపరాక్రమ తీవ్ర నీ గజం
బన్నుల చేత నిల్వదని యాత్మం దలంచి యుదంచితాస్యతిన్. 43

గీ. వేగ నాక వాహిబారంబు వింటం దాటి
బుజువునా నాటనేసె సద్గజులరాజు
ముప్పు దెకుంజరాకార మువని డించి
యుజ్జ్వలరూప మొప్పారెను ద్భుతముగ. 44

శా. ఆతీతంజనలోచనాత్పవ తనూ శ్యామాగార సంపన్నుడై
తారామార్గమునం జెలంగి నిజవిద్యాపాలజప ప్రాప్త మం
దారప్రోద్భవ పుష్పజాలముల నాధాత్రీశుం బూజించి దు
ర్వారప్రౌఢ వచోవిరాజి నతని వ్యక్తించి మోదంబునన్. 45

కం. నిజశాపత్రవ మంతయు
నజునకుం దెల్పం గడంగి యువనీశా! యు-
గ్రజరూపమైన నీ తుప
నిజముగ విసిపింతు వినుము నీవని పల్కెన్. 46

కం. అనఘ! ప్రియదర్శనుం డన
వినంబడు గంధర్వవరుండు విహరింపంగ మ-
జ్జనకుండు ప్రియుంవదుండనం
దనరుదు నేనాకు నాండు దర్మాస్ఫురణన్ 47

శా. సానాత్మ్యప తరంగిణీ నగహన పుణ్యక్షేత్ర ధాత్రీధర
స్థానాలోకన కాంక్షచే నరుగుచోఁ దత్పద్ధతిం గంటి న
ద్భిన్నానందాకర శారికా పిక శుకాలోద్యద్రావ సంకీర్ణ స
త్స్థానీ నాశ్రమ మొకటేను హామవతక్ష్మాభృత్ప్రదేశంబునన్ 48

ఉ. కాంచి పవిత్రమంబు చటి గంధవహంబులఁ దింపఁ దద్వనా
భ్యంచిత రాజకీర పిక బంభర డింభ భృంగభృంగ క్స్వనం
బించుక సేపు చూచు నని యెంచి మధూదక పూరితాలవా
లాంచిత సాలవైపరగు నవ్వనరాజము దాపి పేరుకన్. 49

అంతగాంచి

తావుల భంగులాఁగనెడు తావుల పోసంగు తుల
సీవనము దాటి యెల మావి మదవత్త్వ
రావత శుకాళి పికరావములు విందా సేఁగ
తేవి గల చెంగలువ బావులను జేఁతన్
రాజివి జిగి నిద్దపు జగావళుల లాస్యమరు
దావళుల మెచ్చుచు మదావళ మృగాద్యన
స్థావళి హితస్థితికి లోఁ వడఁగు చెందుచు వ
నీవలం తమద్భుతమునఁ జూపు నెఱ నంతన్. 50

కం. సారస మరంద సౌరభ
సారంబగు కాలికుచేత సమధిక శాఖా
స్ఫారంబయి తగు నాకర ము.
తారుహ మూలాగ్ర వేదినెంతయు భక్తిన్ 51

కం. పరమాత్మ భజన నిష్ఠా
పరవశులై యున్న వాని భవమోహాతీతో
పారణ పతంగు మతంగుం
కరుణాకర విమల హృదయుఁ గనుఁగొంటి నృపా! 52

కం. కాంచి పరితోషమదమున న
కాఁచన గర్భాన్వవాయు కంధన్య హుతాశున్
సంచిత పుణ్య వతంసుం
కించిదజ్ఞుని నాఁ దలంచి కేరుచుఁ గినుకన్. 53

గీ. కాలనిలోఁ జొచ్చి నీళ్ళఁ గలఁచి జలజ
ముకుళములు ద్రుంచి దోయిట ముంచి ముంచి
జలములవి మౌనివర్యుపైఁ జల్లుచుండఁ
గుపిత హృదయుఁడై పలికె యమ్మహర్షి. 54

ఉ. ఓరి దురాత్మ! క్రొవ్వున మదాంధ! యిటుల్ చేసిన నేమి గల్గుఁ గా
సారముఁ జొచ్చి కల్పుట గజక్రమమౌఁ గదా! నీవు నట్లనే
వారణరూపధారివయి వర్తిలు మంచు మహోగ్రమూర్తియై
ఘోరతరోక్తి పల్కె నెదఁ గుంఠిత గర్వుఁడవై రంతుంబునన్. 55

చం. పదములమీఁద వ్రాలి మునివల్లభ! యో కరుణాపయోనిధీ! నన
సదయతఁ బ్రోవవే! యనుచు సన్నుతి చేసిన శాంతుఁడయ్యెనా
నుదకము వద్దియెగ్గున సుప్తతఁ దాల్చినఁ దాల్చుఁ గాక చ-

ల్లదనమె కాదె! తద్గుణాభిలాషత నెవ్వాడి నెంచి చూచినన్ 56

వ. అపుడు:- 57

కం. గతశాపుండయి పత్రెను
యతివరుచె నత్తా! యను వన్న మనుభావింత్త వ్వా.
కృతకర్మ శుభాశుభమును
స్మృతివచనము వినవ! యుందు కేలా వగవన్ 58

కం. వినుమిక్ష్వాకు కులంబున
ఘనశౌర్యుం డజుండు పుట్టఁ గలఁ డతని కరా
బున శాపవిమోచనముఁ
జనుమన నాశ్వరాము సామజంబను నైతిన్ 59

వ. ఇవ్విధంబున గజరూపధారినై బహువత్సరంబులు. 60

చం. వనములు నద్రులున్నికి పట్టులుగా విహరింపుచునే భవ
జ్జననముఁ గోరుచున్న నను శాపవిముక్తునిఁ జేసి తింప్వెదన్
బనుపడవైతు నేనాకటి ప్రత్యుపకారము సేయుకున్న మ
ద్ఘనపదలబ్ధి వ్యర్థముగుఁ గాదె! కృతజ్ఞుల మైత్రి రేధరన్. 61

సీ. కావున నృపవర్య! కద్దు నా మొద నాకఁ
యుప్త్రంబు రణవిజయాకరంబు
సమ్మోహనఖ్యాతి జగతిపై వర్తిల్లు
గంధర్వ దేవతాకంబు నగుచు

నలరి ప్రతాప సంహారవిభక్త్రమం
ప్రమసుమ నది గ్రహింపుము శరంబు
భక్తిచే నిపుడు మత్ప్రార్థన నైకాని
ప్రతిషేధ కార్యంబు పరిహరించి

తే. యుర్వమాన్యంయ! గురువిసిష్టార్పితాస్త్ర
దివ్యశస్త్రంబు లుండఁగా దేవ నేమి
యని తృణీకరింప వలదేమూచి తాపు
పన్నవిదిబుని గంధర్వ పరివృఢుండు. 62

కం. పాసఁగనగఁ దదీయాస్త్రం
బాసఁ గినఁ నైకొనింతు నపుడనూన హిమ బా[struck]
బాలు సుసుతాచలముల పార్శ్వర-
ష్పుసు తుండ బన్నజుఁడు జన్మభుండై వేడ్కన్ 63.

ఉ. అంతఁ ద్రిలుంపదుండ జుని యాజ్ఞను దివ్యవిమానమెక్కి యు
త్స్వంతసుదంబునం దవరి యానరసాధ్వుఁడు సేయుమన్నవల్
స్వాంతమునందలర్పుచు ధనాధిపచైత్రరథంబుఁ జేరె నం
తం తటి బంధుమిత్రనిచయంబు లెదుర్కొని సారమింపఁ గావ్ 64

కం. అపుడల రాజకుమారకుఁ
డపరిమితామోద విస్మయాన్వితుఁడై యా
ప్తపరివృతుఁ డగుచు మగుడ
నుపకారికి జేరి భాస్వదభ్యునెలవన్ 65

కం. చతురంగంబులు గొలువఁగఁ
దతపటహారవంబు లాలంపఁ దరలి ముదమునన్
గతిపలు దివసములకు నృ
ద్గతవనితా క్రుప్పురము దప్పు దప్పులఁ గాంచెన్ 66

చం. కనుగొని భోజరాజ పరికల్పిత మార్గ పదాబ్జయం
బునకుఁ గళంబు చిత్రమునఁ బొంగుచుఁ దత్పురిఁ జేరుచో నెదు
రాగము రుద్ధకైశికేంద్ర నృప గూహాహానతల బహూకరించి పెం
పెనలుఁ గరాజమార్గమున నేగతు వేళ దిదృక్షు భూజనుల్. 67

కం. అగ్రేసరుఁడగు భోజన్య
పాగ్రణి సాగతుం దనుచు సత్వధికశ్రీ
విగ్రహు నినజుని సుగుణా
సుగ్రమునఁ దనిం జూత్మ నలరుచుఁ జూడన్ 68

సీ. బాలకాంతలు నిజదృష్టి బంభరముల
పొంక మగు ముఖ జలజంబులం కరింప
చేరి నిస్సాణ పటహము లే భేరులు కానఁగ
రాజమార్గంబు గడచె సాంబసుతుఁడు. 69

మ. తెలిపిన భోజనృపాఖ్య దిష్ట జననిర్దిష్టంబు దిగ్ద్వారవే
ద్యలఘు శ్రీపరిపూర్ణ కుంభముప కార్యాధీశము నాంబి సూ
శిల సాహాణలును వందిమాగధులు కీర్తింపన్ నటాంగంబు ది
గ్గిలతాంగ నవ మన్మథుండు గనింతెం గేళీ నృపాం బచ్చటన్. 70

కం. అరవిరులు పఱచి పన్నిన
యరలరవం జికిలి బవరి బుద్ధపు జీన్
మెరుపు తలాటము వికిచూ
ప్పరచిన తల్పంబుఁ జేరి పతి చిత్తమునన్ 71

సీ. చెలువ బంగరు జగా జికిఁ గేరు నెమ్మెను
కన్నుల చల్లఁగాఁ గాంతు నెప్పుడు
కలికి కమ్మని తేనె లొలుకు పలుకుల నెప్పు
వీనుల విందు గావింతు నెప్పుడు
కొమ్మ[illegible] పిల్లైపు గబ్బి కుచ గుబ్బల మీఁదఁ
మొగాన జోటి చేరల మంతు నెప్పుడు
పడఁతి తీయన్న విమోవి పానకం బానుచు
నెడనెడ వేడ్క మునుంగుదు నెప్పుడు
గీ. వనిత ముఖచంద్రుఁ డెప్పుడు వాడుదెచ్చు
మదఁ కటాక్షోత్పలంబుల మధుకరాళి
యుతను సామ్రాజ్య మేలించు యువతి యేనఁ
గనుచు వేడ్కలు నెన్నదిఁ బెనుచు నెపుడు. 72

గీ. పచ్చవిలు తుని శరముల నొచ్చి యెంత
మంతఁ జింతిలుచున్నదాన్! వనిత యుకటా!
యుచటికే వచ్చు టెఱుఁగదాన్! యింతి కపుడే
తెలుపకుండుట! యొకకైనఁ దలఁపిపోయె. 73

వ. అని చింతించుచున్న యవసరంబున 74

కం. వనితాళి పగాహ వాంఛన
దనరెడు సారాబ్జముఖికిఁ దమి నిద్ర విలో
చన గోచర మయ్యెఁ దద
ఘన కేళిని నవోత్థితయైన పొలఁతుక మాడ్కిన్ 75

వ. అంత నారాత్రి చతుర్ఘటికావశేషంబుగాఁ జనుటయు. 76

కం. ఆతఱిఁ గర్ణవిభూషణ
జాతాన్వితభృత్యుఁడు నిద్రఁ జాలించుటకై
చేతెంచి మేలుకొలిపిరి
సూతతనూజుల ప్రభాతసూచనపటిమన్. 77

శా. ఘోరే నిద్రకు నీవధీనుఁడవుగా నీక్షింపు ప్రాచీ లక్ష్మి యం
తన్నీరాఢ్యాకృతి నీదు మోమునకు నీతో చంద్రునిం జేరనే
స్వాఢ్యత్రినిధిం గతాయుమం తనపరా శక్తిన్ మన్నంతఁ బ
ద్యారాతి స్మరసించి యున్న దివి నిద్రాత్యుగ్ర హంచెం దగన్ 78

కం. చక్రచకితాబ్జరంజిత తా-
రకములు నీలోచనముల భ్రమదంతర్భవం
గకములగు సరోజములు
లోకించుము నవఁగాక యుగమదునిమ్మీలితములై. 79

చం. దివసముఖ ప్రభాతంబు భవదీయ ముఖాంబుజ శారదాంబుజం
పెనలుఁగఁ బూని కుంజరముల మీఁద వసించె నలిపదతేతరా

వనిరుహపల్లవాళి హిమమారిఁ జెలంగుచు తావకాంభోధరం
బునఁ దరహైకదంతరుచి పోల్పు దరస్మితముం బలె స్వప్నమా! 80

ఉ. లాలిత దివ్య సైంధవశిలా శకలంబులు చిత్రవస్త్రదీ
రాలిటు పౌరసైకతము వనాశ్వములు ఆకరుటు శోభ మేచక
శ్రీ లానరింపు చున్నవది! చేగురు కొంతల త్రేత సల్లుఁ గాం
జాలు నసంగజప్రభవ పొత్తి నీవారు ఘనాగమా ఋతన్. 81

కం. అని సవయస్సూతాత్మజు
లనఘ స్తుతుల మేలుకొల్పు సంప్రీత రఘూరా
త్మనయుఁడు వినిద్రుఁ డంతన్
స్వనితా కర ముకుర మాత్మవైఖరి దెలుపన్ 82

కం. మేలుకొని జాలువాలిని
నేలుకొనం జాలు నటన స్పృహను వెతలబూ-
పాలాత్మజుఁ డంత ముదన్
కాలోచిత విధులఁ దీర్చి కై సేయుటకై. 83

సీ. సరసిరుహచ్ఛదచ్ఛాదిత ప్రస్థుల
పసి తంతువుల దంత పోసఁగఁ గట్టి
చెలువ బంగరు తళుకు వలుక కుచ్చెల గట్టి
కుంకమ రస మొక కొంత చిలికి
తేరైన వత్సాక్షిక ధరయుత జత గూర్చి

పైఁడిపళ్లెరములఁ బదిలపఱచి
గమగమ వాసించు కమ్మకస్తూరి కప్పు
రములను తెలికరాటముల నునిచి
సీ. ముంచివాసనపన్నీరు నించి పదును
చేసి తీసిన గంధంబు చికిలిదేరు
పైఁడి గిన్నెల సాయుత పఱ్ఱెయున్న
యువతి శృంగార గృహమున గదిసె నప్పుడు. 84

సీ. తన రాష్ట్రవఖ్యాతి తథ్యంబు గావున
నంగదాదులఁ గాని యాదరించె
నిజ వనజాక్షత నెఱుంగ జూడవా
పట్టుపుట్టము వతె వాటువైచె
తన యుజ ఖ్యాతి సిద్ధంబుగా వాంసవ-
దాబ్జులైె ఘనత విఖ్యాతి గాంచె
నిజ దానవధ్వంసి నింపుతి నిశ్చయముగాఁ
గమలాను గుణావిభా గరిమ గాంచె
తే. సాత్మరేఖా విభావ యెలా హావభావ
విభ్రమ విలాస వీక్షణాద్వ్యలరాగ
సంభ్రమాగత పురవధూజన మహాళి
కాంతముల దరస్మిత చంద్రికల గరప. (?) 85

సీ. సంతుము తాఁ దన్న మాసదనంబు వెడలి
భేరి భాంకారములు నింగి బారుకలఁగ
వంది మాగధజనులు కైవారవెులలు

బలసి వేతధరుత బరాబరులు సేయు. 86.

స్రగ్ధర.

ఆరాజ స్వాత్రు గర్వ్యం దతుల సురవరాల్ద్యన్మహావైభవశ్రీ
విరాజి కంఖారా హేంఘామిత గజ రథముత విస్మముట్టం బుకస్త్రీ
వారంబుతేవేతల్ చూడనే వరధరణిపద వ్యతీల్ యటాల్ల సద్భా
ధారత్త్రైక సంఘుర్ఝా గళితరజాభ్గాదిత స్వాంతకుండై. 87

కం. చతురంబుధి వలయిత వసు
మతీనాథకుమారకులు మణికర్ణా వేం
డితకుట్టిమ రుచికలిత
ప్రుతిమాన రుచి స్వయంవర స్థలి గాంచెన్. 87

కం. చక్రాంయుధ హతనకా!
శక్రాదిసురాభివంద్య! జఙ్ఞవిర్వకా!
విక్రాంత శీలవకా!
నక్రాంతర హస్తదాత సంప్రీత సుక్రా! 88

ఖడ్గబంధ వృత్తము.

సోమధామ హేమచేల! సారధీర తారకా
కామకోటి తేజ! దేవగానలోల! మాధవా!
వామనావతార! దేవ! వైరి గర్వ శిక్షకా
కామితార్థదాయకా! వికారదూర! కేశవా! 89

మాలిని.

విమల కమల నేత్రా! విప్రమానాస మిత్రా!
శమదమన స్తుమిత్రా! సత్య నిత్యోరుగాత్రా!
శమిత విమత సామా! శక్రమిత్రాప్త భీమా!
ఉమర సమరజ్జై మానానల్ప కల్పాంత భీమా! ౧౦

గద్య:-

ఇది శ్రీమద్గోపాల కృపాలబ్ధ కవితాలతాతాయమాన వచాలి బృంద నందపురవరాన్వయానందకర గోవిందామాత్య నందన సాహిత్యకళానిధాన కామన వారి కృష్ణాభిధాన ప్రణీతంబైన యిందుమతీ పరిణయంబను మహాప్రబంధంబు నందుఁ ద్వితీయాశ్వాసము.

ఇందుమతీ పరిణయము
నాలుగవ యాశ్వాసము.

కం. శ్రీమత్తరుణులానాయక!
తామరసభవాది మోక్షదాయక! ప్రథనా
ద్దామారి భీమసాయక!
సామజభయహరణః కరణా! సత్యస్ఫురణా! 1.

వ. అవధరింపు మానసమయంబున. 2

చం. అతఁడు స్వయంవరస్థల సమంచిత కాంచన మంచ మధ్యరం
జితులగు రాకుమారులు ప్రసిద్ధ చరిత్రులు దివ్య పుష్పక
స్థిత సురరూప సూచకులు దీన మరున్నగులుం బరాక్రమా
క్షిత లసులుం గనుంగొనఁగ జెల్వ దలంకక చూచె నయ్యెడన్. 3.

కం. రత్నప్రవణ శశికంఠ
ప్రత్యర్పిత నిజశరీర పంచాస్త్ర సమా
నాత్మస్థతు నజుఁగని వసు
మత్యధిపుల చిత్ర మిందుమతి నెఱఁ జూపెన్. ౪

తే. అచటి రాజహంస ప్రజం బప్పు డాశ్చ
విక్రమవంతోవిలాసాది వివిధ రీతిఁ
గ్రిందు పడఁ జెట్టె నయ్యబ్జం దిందుకాంత
కాంత కుట్టిమ ఘంటాపథాంతరమున. 5

తే. వచ్చి త్రిదశారి సాథ బాధ్వైభవమున
నతఁడు సోపాన సరణి మంచాగ్ర భూమి
నెక్కెఁ గను శిలాది శృంఖల వ్యజకు తేశ
వృద్ధుక మవని భృదుత్సంగ మెకుఁ గరణి. 6

శా. ఆదిన్స్రద్రుచి మంచక స్థిత పరార్థ్య క్ష్మా మరక్తాది వ
ర్ణాదంచన్మణి కుట్టిమ ప్రచుర రత్నాశ్వత్థ పీఠంబునన్
త్రిదశాప్తుఁ గరాకుమారకుఁడు బల్లిత్రైష్ఠ పీఠాపరి
ష్ఫదంస్ర ప్రభవాగ్నిగర్భత నయుండోనా చెలంగెం బ్రభన్ 7

సీ. ఇటుఁ గన్పున్న నృపకోటి యుండ లక్ష్మి
చెలఁగె బహుధావిభక్తయై జలధరాళి
రహి నలరుమించు తీఁ దరంగమ్ముల్ల పంక్తి
నెనయు రవి గతి నేకమనేక మగుచు. 8

సీ. స్వర్లోక భూరుహ సముదయాభ్యంతర
మున నీ పారిజాతంబు దనరినట్లు
తారముక్తామణి తారహారంబునఁ
జికిలి నాయకమణి చెలఁగినట్లు
స్వచ్ఛాభ తారకా జాలంబులోపల
రాకామృగాంకుండు ప్రబలు కరణి
సాకల్యకాలాంతరా నేకమధ్యంబున
విబుధాధినాథుండు వెలయు రీతి
గీ. నాత్మ సౌందర్య నవవయో హావభావ
నిర్జితానంగరూప నిర్మల కాంతు
డైన రాజన్య మార్తాండుఁ డలరుచుండు
రాజసంబున మేటియై రహి వహించె. 9

మ. అపుడా భోజధరాధినాయకుఁడు గోత్రాధీశులం జూచి యా
నృపవర్యస్వయ గోత్రశాలవిభవోద్యత్సన్నిచారించి పొం
దుపడం దెల్పు సునందదకుఁ జెలియుం దత్తేరరంబుం బ్రశ
స్తపరిజ్ఞానవిధాన దాని జలవంబంపించి మోదంబునన్. 10

మ. భువి వర్తిల్లెడి రాకుమారుల కులంబుల్ గోత్రముల్లలవై
భవముల్ కీర్తికిఁ గరస్థలామలకముల్ పాటిపనేతత్ప్రగ
ల్భపు నేఁ డిందుమతీ సతీమణికి జూపవాతతముం జూపి త
స్నవలావణ్యగుణ ప్రభావముల సాకల్యములం దెల్పు వినా. 11

చం. అనవుడు సంతసంబున ధరాధిపు వేడాఁడి యతారు నందకాం
చనమణి సౌధమెక్కి సరసస్థితి నందు సహస్రకన్యకా
జనవృతయై తదాదరచిత ఝాంఝ స్వయంవర యోగ్యవేషయై
దనరెడు దాని నిందుమతి దవ్వులఁ గన్గొని చేరి తెచ్చెఁ జాన. 12

కం. ఓ యువతి! నీదు కోరిక
తీరెడు శుభయంబె తెమ్మ! యుర్వీపతులో!
మీరంతున్న నిన్నుఁ గోరి
రా! యిపుడని పలుకు సంగతి రాకేందుముఖీ! 13

,, పంచచామరము ,,

అనంగుఁడుం జెలంగి పొంగ నప్రమేయ జంబులో
మనంగ మిన్న తో ననుంగుటంగనల్ భజింపఁగా
ననంగకేళివస్థితిం బయుంట నప్పనా
ఘనంగ జాల నేత్రి రాజహంసకాంతయై జరించె. 14

శా. సారత్సనము కేలాసంకఁ బదవిన్యాస ప్రభూతిం బయల్
హారావారతరంగపంక్తిఁ దగు తత్పద్మాలయా సంగతిన్
దారాధీశ్వరకాంతికాంతమణి సౌధస్వచ్ఛ సోపానప
ఙ్క్తి రాజిం గను పట్టుచుండె నతి సాంతానంద చిత్తాబ్జయై. 15

ఉ. అన్నకు మ్రొక్కి తత్తరుణి యాయిత సన్నిన దంతపుంబనిం
జెన్నలరారు పల్లకి వసించి చూకాటపు తేటకెంపురా
కన్నె మెఱుంగు కేలఁ బూనఁ గంగ ధరించె మధూకదామము
తన్నృత మంగళ ప్రకట తూర్యరవంబుల మిన్ను ముట్టఁగాన్ 16

సీ. రవి నిశాకర వంశ రాజాన్యవాంతుబ్లై
పౌరక సంస్తుతి బంధురంబు
సురభి కాగరుధూప సురుచిరాత్యున్నత
చిరుధ్వజానేక విలసితంబు
నగరోపవని శిఖి నాట్యహేతూద్ధత
శంఖ భంభ ధ్వాన సంకులంబు
నృపకుమారతనూజ హీరమారప్రభా
త్రేడిత కుట్టిమ శ్రీ చయంబు

గీ. కనకసోపాన రాగోద్యదనుపమాన
మంజు నవరత్న కలిత సన్మంచమర్త్య
రాజమార్గంబు గదిసె నా రాజవదన
యతుల చతురంత యానస్థ యగుచు నపుడు. 17

గీ. నృపకుమారక సచ్చిత్ర నేత్ర నత స-
హస్ర లక్ష్యత గనుపట్టె యబలసార
ధరణి దిశిఖ ప్రభాళి మధ్యంబు చూచ్చె
ననఁగ ని జ విస్ఫులత దెప్ప నచటి ప్రజకు. 18

గీ. పాదపావళులందెల్లఁ బల్లవములు
గానఁబడుశక్తి నృపులందుఁ గానఁబడెను
ననుపమానాన శృంగార హావభావ
చేష్టలాంగుబ్లద్భ్రక్స మాశ్లిష్ట మతుల. 19

వ. ఆశృంగార చేష్ట లెట్టి వనిన 20

మ. లలనా విభ్రమ దంత పత్త్ర మగు తలాస్వచ్ఛరుక్కేతకీ
దళమంబాంచుత లోచనాకుచతటీ స్థానాంచితాశ్లేషంబో
జ్జ్వల కాంతాసి నఖాంకళే శే నాక రాజన్యంతు సన్నిపృత్తి
కులకుం జేత తెనెనె మరు మములురాల నిన్నె విల్లున గతివ. 21

కం. ఈ తేమ నన్నె నెలన
తాలాంశుమ మరుశరముల విఁడిఁ ద్రిప్పుదు నన్
బోఁలక కేలఁ వనాళము
గిలంబి సరోజ మొకడు గిరగిర ద్రిప్పెన్. 22

సీ. ఇట్టు లాస్థానమధ్య భూహేమపీఠ
సంస్థితత్త్రైలోక్యేశ సతుఁ వాఁడు
లపుడు తనఁ జూచి శృంగారహావభావ
విభ్రమంబులఁ గనుపట్టి వెలుఁగుచుండ. 23.

వ. అప్పుడారామమ్ములకుప్పచెప్పి చూపరాని మొప్పిడి గాను
సంతసంబునఁ దెప్పలఁ దేలుచు సంభాధర శుంభద్దర్శ సము-

జృంభిత గంభీర భేరీ భాంకార పణవ కాహళ వేణా వేణు
నిస్సాణ మృదంగ ధింధిమి ధ్వానంబులు చెలంగ నచిర
రుచిప్రజోత్కర ప్రభావిలసితంబగు జాంబూనదాంశు కతంబు
అరుగడల సముచిత ప్రకారంబులం గాంచి నడువ సునందా
ప్రేరితయై ఘంటాపథంబునం జనుదెంచి యుగ్రభాగంబున. 24

సీ. అకలంక నిరుపమానాతి ప్రభాళియై
కుముదబాంధవుఁ గేరు కొమరువాని
సకలాంగ సౌష్ఠవ సంపత్ప్రసిద్ధుఁడై
యాత్మోద్భవుని మీరు హవణువాని
రంభాదిభాంగనా రచిత తాపకారుఁడై
నలకూబరుఁ డనంగ నలరువాని
నఖిలభూజాత రక్షానంద మూర్తియై
మాధవు నిరసించు మహిమవాని
మగధదేశాధినాథు నమ్మదుకరాబ్జి!
గనియు నప్పుడు వక్త్రప్రఫుల్లయై సు
హారి లక్ష్మి సునంద మందారకుసుమ
భవ్య మధురస సంబద్ధ భణితి ననియె. 25

గీ. నిజపరంతప నామంబు నిశ్చయముగ
బలవదరివీర గండభేరుండ పతుల సతుల
గహన విహరణవంతులుగా ఘటించె
విద్రుమాధర! యీరాజు విబుధవరుఁడు. 26

కం. జననాథ కులోత్తంసున
జనరంజనలబ్ధవర్ణు సరసుని వినవే
వనితామణి! వీక్షింపుము
గనుఁగొనల నలంతి నవ్వు కదలు కొనఁగనే. 27

మ. తరుణీలోక శిఖావతంస మణి కాంతా! యింతి వే! యీ వసుం
ధరరాజన్వతియందెన్న నృపుని చేతన్ సర్వధాత్రీధవా
త్తరవిభ్రాజిత బాహుయుగ్మ యామవతి నక్షత్ర ప్రభాస్తోమ కాం
తిరతిం గాంచియుఁ జంద్రుచేఁ గనదె! జ్యోతిష్మత్త్వభిఖ్యానమున 28

గీ. పుష్పపురవర్తి యయ్యు నీ భూవరుండు
తావక కటాక్షగుత పుష్పదామకంబు
గోరువాఁడిప్పుడు చిత్రమో కువలయాక్షి!
నృపు లసంతుష్టు లనుటది నిశ్చయంబు. 29

శా. ఏతద్భూమివిభుండు జప్రరచితానేకాధ్వరాహూత గీ
ర్వ్రాతం జాతకుతూహలంబున హవిర్భాగంబు నందవ్వి
ఖ్యాత ప్రోషితభర్తృవిభ్రమమునన్ గల్చున్ సఖీ! వల్లి సం
ఖ్యాతీతంబులు వీనిచర్యలు ప్రఫుల్లాంభోజపత్రేక్షణా! 30

గీ. ఇతని జేపట్టుటకు నిశ్చయించితేని
నిందుమతి! తావకాననేందుఁ జూచి
యంతర ఖితాకరంబు గ్రాంతు తేశంబుల్లు
పుష్పపురవధూజలజాస్యములు వెలిఁగె. 31

వ. అనిన నయ్యిందువదన మందస్మిత వదనారవింద
యగుచు సనందనుం జూచి విరక్తభావమై యుప్పొంగు మెఱుఁగుల
నిగ్గు లగ్గలించు నిటలతట ఘటిత కించిద్విస్రంసిత దామకాం-
చిత కరాంభోజ యగుచు నవ్వు దెప్పరంబగు జ్ఞానదృష్టి
మనోరవింద యగు సనంద యగుచుండం బద్మరాగరత్నాంబుగా
వెలింగి యగు కుందరదన మందగంధవహ జనిత తరంగరేఖా
కంపితాంత మానస మానస రాజహంస పద్మాకరంబునుం జూచి
వేడ్కతో నిం గదియించి యిట్లనియె 32

సీ. అంగభూమీశుఁ డితఁ డాలయంబు జూడ్కి!
తన కటాక్షేక్షణోజ్జ్వల దామకంబు
తాపక కుచాంతరంబున దాల్చెఁ దత్ర
రప్రజంబు చాటుకొన విరాళిఁ జూతె. 33.

సీ. చతురాననత్వంబు సహజంబుగా ముఖ
మిచ్చి భారతిని వరించె నితఁడు
నిజభుజాపరిరంభ నిరుతి సందఁగఁ జేసి
కుంభిని . . . . . . చే కావించె నితఁడు
నానావిధ పరదాన సంపాదితయై
కీర్తికామిని తాను సుఖించు నితఁడు
నిర్జిత బహురిపు నికరుఁడై విరల
లక్ష్మి మణి నకురఁ జేర్చె నితఁడు
ఆ. ఇతని నీక్షింపు నీ కటాక్షేక్షణముల

సతత మిత భాషితా పాంసులా సమాన
నిష్కలత్వాది గుణముల నెగడు నిన్నుఁ
దప్పు తలకక్క ఘనముగాఁ దలఁచు టరుదె! 34

మ. వనజాతాసన! నీ నిఖిల మహామహుల్ వర్తింపఁగా శక్యమా!
ఘనతా నిశ్చర కామినీతతి నరణ్యానీ విహారప్రయు
క్తి నిగా సూత్రము చేఁ ఘటించు నితఁ డెంతే వేడ్క కింతే నటం
చునమ ముక్త్రాశ్రు విహారయుక్తి నమంయుంచుం దాని సూత్రస్థితిన్ 35

మ. సరసీజాసన! దానవాహిత వధూ సంవర్ధితానూన సుం
దరగోత్రోజ్జ్వల దీనికై కాను మహేంద్ర ప్రాభవుం డెధరా
వరుఁ డేతద్భవనంబునం జెలువ మెప్పుం గాంచి యున్నాఁడు మం
దర శైలాభ ధురార్యవంతుఁ డితఁ డేతన్మాత్రుఁడే! చూడఁగన్. 36

కం. అనవిని యగు భ్రమరాలక
కనుఁగవ యొకింత వాల్చి కడు సిగ్గునఁ దన
గని యూసఖిఁ జాలఁ బలికెను
జనుచను మని పెదవి పెదవి సగమున సోకన్ 37

ఉ. చక్కని వానిఁ జూపినను సన్నుతి కెక్కు నరూప సంపదన్
జిక్కరవింటి వాఁడనఁగ జెప్పనీ! నేరదనంగఁ గూడదు
మ్మక్క! విధాత మొప్పరికి నాటఁగఁ జేయుఁ దలంచి వాఁడు కాన్!
చక్కర బాణ్మకన్నె అతికి జెప్పిన మెప్పుడు కాల్గులాడునో! 38

వ. అని సునంద వినూతనవాహ భామినీ వ్యాహారంబులతో
పరిహాసంబు సేయుచు సహోదరంబుం దగు కుముదబాంధ-
వుంబోలె నున్న వేఱొక్క నిం గదియించి యుల్లసించె. 39

సీ. దేవి! యీరాజవరుఁ డవంతి విభుండు
తని ముఖపద్మమునఁ దావకీననయన
భృంగపాకంబుల నలంకరింపు తద్ద
తాంచలావణ్యరసపూర మానుగాను. 40

కం. ఓ సుదతీ! చైత్రుంరథాతా
స్త్రేపరకంఖాదారాజిరింఖోద్ధత దూ
శీసమురంబు మెన్నంగా
భాసురచండాంశుకప్రభావళి గప్పునే 41

ఉ. బాల! వరింపు మీధరణిపాలకు వైరివిశాలకునే వహా
కాళినికేతనేశ్వరసకాశపురంబున నుండు.... బాస్యతా
లలితక్ష్మావిహారణాప్తిఁ సౌఖ్యము నీకుఁ గల్గునే
కాలము రాజకాంతపరికల్పితసౌధశిఖాంతరాళములనే 42

శా. ఇంగాధీశుఁ డితండు శీనగరీపాత్రాంతస్థితి సర్వదా
రంగోత్తుంగతరంగఘుంఘుమితఘోరధ్వానసంయుక్తసా
రంగీరమాంకృతకేళికావనిపునారత్నైకసంప్రాప్తి నీ వె
భృంగజ్యోతిరతాప్రతాంతులమి మయుం గ బేలంచు భృంగాలకా! 43.

మ. అనవుండిందుమతీసతీమణికి నాహ్లాదంబు సంధిల్లఁద
త్సన్నిహాతాజ్ఞనది తాప్త వక్త్రుఁడు తదేహావ్యథవ్య సంబాహుఁడా
కృసుతాఖ్యుఁడు ప్రతాపశోభితఘనప్రత్యర్థి దుర్వారుఁడా
యుననఖుం బూచి నయుట్టు తానె! యజరాజే చ్ఛన దృథస్వ్యంతమునే(?) 44

సీ. అప్పుడా కుబురనుచ్చైత బాప్పు దెలిపి
యుపల వేఱొక్క ధారుణీధవునిఁ జూపె
ధూర్జటీజటీకుటీనటద్గాంధునీత-
రంగఘుమఘుమఘుర్ఘారారవము మెఱయ. 45

వ. పరిశీలిత నిఖిల రాజన్యుయగు నక్కన్యఁ గనుంగొని యుత్తా!
యుతారఁగుమినీ సుమనః కోదండు కులాచారంబు లభివర్ణించెద
సావధానంబున నాకర్ణింప వలయు నని పలికి సంగ్రామరంగ సంగత
సహస్రబాహుండును నిజాజానుబాహుదండ మండిత కోదండ వక్రాస్త్ర
నిబద్ధ వింశతికర దశగ్రీవముఖపరంపరాగత నిశ్వాస విలయ
సముదు ఝుంఝూపవన కంపిత కారాగృహుండును నవద్వీప
ద్వీప నిఖాత యూపస్తంభుండును దత్తాత్రేయు భగవదారాధన
పరుండును నన నెవ్వఁ డట్టి కార్తవీర్యార్జును నప్పుడుం జేత
దుత్పత్తి స్థానంబును వినుము. 46.

మ. సిరిదైవేంద్ర నింపాతిశీతినితరింజే పట్టు మాహిష్మతీ
పరుణోద్యత్తట వెఖులామహిత రేవాభంగ సోత్తుంగ భృం
ధురభంగప్లవసంగతాచ్ఛ కవిరాధ్వాతాంబు జాతంబులన్
విరిబోణీ! మణిసౌధజాలముల వేడిం గొప్ప సాంత్వించినన్ 47

చం. చెలఁదుక! వేఁడనాప ధరణీపతిపై దితుతాత్ర్య పేరుని (?)
బ్బలిబలుఁ డడంచె శాత్రులు నభద(?) ప్రపంచను కత్తా కామ్మచం
చలబును దుర్వశం బితని సన్మతి సేయుఁగ రెండువేల చి
వ్వుగల పన్నగాధిపునకైన నగోచరముల్ గుణావళుల్ 48

మ. సమరోర్వీశ భగవత్పవిత్ర సఖ సత్పాదాంబుజంబుం జెందిదీ
ప్రమతిన్ రామ కుఠారధార నలినీపత్రాంగ సారంబుగా
రమణిన్ వేఁడు దలంచుఁ బావకవర పాత్రప్రభావుండు సి
ద్ధము వేశ్యాంప త్రపాభరాలసకనద్రావుర్లతా టాక్షంబులన్ 49

వ. అని తదీయ ధైర్య శౌర్య గాంభీర్యాది గుణంబు లభివర్ణించు
సుమందంగ మంజరి యను మంగు చెలియలు మధురవాణి యను మన్మథు-
రాధర వ్యాదయుం జెలంగినది గావున మధురవాణీ విలాసంబుల
నిట్లనియె. 50

గీ. మనువ! యీరాజు సర్వజ్ఞమతాని యనుచుఁ
గువలయేందుఁ డు జైవాత్రుకుం దటంచుఁ
బాగదఁ జూపైదు పద్మిని కనువె ప్రీతి
యుదల నృపహంసు వర్ణింప నరుగు మదిన. 51

గీ. అనుఁ గుణాంక్యల పలుకుల తానెందు
మండలంబు దరస్మితాఖండ మంజు
చంద్రిక దాలంక విజ్ఞాన జన్య జన్య

నరుని రాపట్టి కను సన్న నటులఁ దెలిపె. 52

గీ. అక్కిభాంగాధురిణా మనోరవింద
యహాసునంద యహాసందర సాధ్వి దేవ
యుంగనల తలఁ పెఱింగి పల్యంకికాధి
వాహ సమితిరా సత్వరిత గతిని (?) 53

వ. చని వేఱొక ధరాధినాయకునిం జూపి యిట్లనియె. 54

గీ. ఇతఁడు నానావనీపక నృపాపులందు
నాత్మదానాప్తి మిగులఁ బ్రఖ్యాతి ప్రబలఁ
జెలఁగు నీరాజు పేరు సుషేణుఁ డంత్రు
అంగనామణి! వరియింప నరుమఁ డరయు. 55

కం. నీ పాద్యంబు జుంటి వృ-
ద్ధ్యపతి వేతత్ప్రతాపదీపిత సౌధా
గోపరి సంభృత తృణారిపు
భూపాలనితాంత మధ్య భూముల దెలుఁగున్ 56

కం. మధురాధర! విను సద్ధా
మధుర సకలరుచి లసద్రుమఫలాప్త సుధా
మధురమ్యోద్యాన వికైకినన
మధురాపురి నితఁ డేలు మహిమ చెలంగన్. 57

కం. సతి! మధురా పురభూమిని
స్థిత యమునను యమున సురనదీ కల్లోలా
శ్రితగతిం దగు నీత స్నప
సు ~~[illegible]~~ నా(?) కుచ యకుచ గంధ శుభ్రోదరయై. 58

కం. మగువా! మునిరాజాశ్రమ
జగతి వ్యసింయుంబు జంతు సంతతి మాడిరి(న్
వగ దాలంచి జ్ఞాన వశా
దిగు గాంబుల తీసి జేరి తిరమై యుండున్. 59

ఉ. శ్రీవసుదేవనందను వరించల రుక్మిణి మెచ్చు కైవడిన్
బావని యీ సుషేణ నరపాలకు తెందు నను ప్రశంసించి బృం
దావన భూమి పల్లవవితానాంత సమంచిత పుష్ప సంవ్రలన్
భావభవైక రాజ్యవిభవ ప్రమదాంబుధి నోలలాడు మీ! 60

మ. విను గోవర్ధన కందర స్థలుల పాండ్య టాంల ఖ్రంబులనే
వనభూజాత లతా సమార్జిత సుగంధ ప్రోల్ల సద్రావభూ
మి నితంబీపు దపించి కస్తూరి నుండు నేమ్మి న్నె మ్మె తనే రంబు జే
వనదాత్ దున్నమ్మద గర్జిత భ్రమణ కుంజన్యా ట్యసాంరంభమున్. 61

కం. పులకోరుకు తళుకా యమునా (?)
సలిలస్థిత కాళింయుం డాపన్నిన వసచివి
నలరెడు నీటడు కౌస్తుభ
కటి హాట సుందరు నారగరి వహించెన్ 62

తే. అని సునందాభిధాన వయస్య పలుక
నన్నభామిని నాంగల యమ్మ్యగజ్ఞ్యి
యుమామహాబ్జ్యత్ర్యు నేతించి యుబల చనిండు
వారి నిధి గూర్చి పోవు ప్రవంతి కరిణి. 63

వ. అప్పు డప్రతిమాన పాణ్మరంద యుగు సునందా నిజ చేమా(?)
మదాంధ గంధ సింధుర ఘటి సముల్లస త్కరదళీ కాప్రదళిత జలధర
గళిత జల శమిత కరికర తురగ రింఖావము ఖ్గోద్ధూత ధరణీపరా-
గుండును సమున్నా జనాసురాగుండును వసుధాధిరాజరత్న ఘటి-
కృత నిజాన్నుజాదండ మండిత సాత్త్వ రత్న విద్యోత మాన హేమాం-
గదుండును నగు హేమాంగదుం జూపి లజ్జాభార ముకులిత
కటాక్ష్యే క్షణా భాష్ప ద్విరసిత ధరాధిప కందర్ప మనోహర మిందు ముఖు
సుందరి తాన్ నిర్లునింవె. 64

కం. గంభీరస్వన నిర్జిత
శుంభ త్రమదాంబుపాన సూచక తారుష్కోల్
దంబాంధి వేలకోలప్పున్
బంబర కచ నిగ్ర బైంద్రత పట్టున నితనినే 65

తే. చైత్ర యాత్రలందు సైన్య దండావళి
ధాన్సభూములు మహేంద్రపుర గిరీంద్ర
మత్రుసమనీలు నట్టులం దగ నంత
మితల నగనేల నిటని కరులు. (?) 66

కం. తాళీవన మురజ్ఞరత
పాళీకఱ తాంబులాళి పాఠంబుల మ
త్రాళీనాలకే వినాకు
స్వాళీకాగత నవినారదానము సుఖి యెవ్వఁగునే. 67

సీ. ద్వీప సీమాంతరానీత దేవకుసుమ
గంధవాహ నివారిత ఘర్మవారి
వసుధాఁ దాళీకానన నయవ్యనాబ్ధి తటుల (?)
నితనితాఁ గూడి విహరింపు మిందువదన! 68

సీ. అని సునందా ప్రబోధిత యటుప్ప రూప
కుదమహాదై వట్టి యూర్ప్వ మదవు తాంపఁ
బడు పనిదిఁ ప్రతికూల దైవంబు పోతె
నాకళింగాధిపతిఁ బాసి చనవలఁ జనియె. 69

కం. అప్పుడు జనవని సఖితరా
తెప్పులకుప్పఁ గనుంగొని యువతీ మదనునే
దెప్పరుషసింహుఁడేతనిఁ
దప్పక వీక్షింపుమని ముదంబున మతింయునే. 70

సీ. పాండ్యదేశాధినాథుఁ డీ బాహుభుజుఁడు
మధుర తన రాజధాని గాఁ బరిఢవిల్లు
వరుస నేన్పఁ సుభుజాప్రవత్తి ఘరత
తెలాచుకొలాక్షి! వెతేనల యుక్తి గనుము. 71

కం. హరిచందనాంగరాగ
స్ఫురదురుతర హారుఁడీ వసుచుఁ జూడఁగ నొప్పున్
దరుణారుణా నానపతి
జ్ఝరగిరి యువనీ విభుండు జలజాతముఖీ! 72

మ. రవిమార్గప్రతిరోధ వర్ధనగిరీంద్ర స్తంభ జాద్వస్తుఁ డ
ర్ణవ సాధోర్ధర దాప్రవీణుఁడు తపః పాత్రవిద్య గమ్యుండగ
స్వపదాబ్జుండు తురంగ వేదధనుని యొజ్ఞాం తాంబు నీ క్త్వాంగ శా
ర్థవుడిం... బ్రియు మెప్పుఁగా నడదను సన్మానాస్యఁ లోకస్తుతీ! 73.

శా. ఓ వారిజాక్షి! యుంద్రుఁ లోకజ్ఞింపు యాత్రాల దుష్కస్తుఁడై యునే జన
స్థానాళ్పల్లవ కంఖనైన పునితాల నఖిలంబు పాటింపవే
దానీగంధాళీ పంక్తి కొంకుగలిఁ దధ్యాంబిందు బృందాంకద
త్తానూనామ్రుఁడు గాన యూధునది కొప్పుం జెన్నఁగా నక్కవే! 74

సీ. హంస సంపద వెల్గ్వానీ యూర్వ్యంతరాన
యువని చందాన రత్న వీరాంబురాశి
కాదు తరాదక్షి గాలబ్ధ కంఠికవు (?)
పాండ్యవిభుఁ జెట్టపట్టి నపత్ని వసుమ. 75

శా. తాంబూల ప్రదానధ్వజ యమీశాతంబు న్వనైలాలతా
లంబ త్స్వేస్వత గంధసారకులు గాలలనే సలంధవ తాళంకత
ల్పంబు లగ్గిన గంధ తన్నలయు శైలక్షోణాల న్నిత్వనమే

బింబోష్ఠీ! విహరింపుమీ! వసుమతీభృన్మౌళికాళ్ పేరుకవే. 76.

సీ. వారిజాసన! నీరజశరవిభు
శ్న్యమహోత్పలవర్ణుఁ దజ్జనవిభుండు
గానవిమానోరగముఖిరకంధరములు
కీర్తిసుకీర్తి నవ్యస్థ తేజస్సమృద్ధి గను. 77

కం. అని పలుకు కలికివాక్యము
కనకాంగి హృదయము జాతకాశకుఁ గనద
ర్వెన్నసు నందత్మాత ముకుళిత
వనజాక్ష్యంతరము కుముదవరకరము గతిన్ 78

వ. తదనంతరంబ. 79.

శా. అంతు జ్యేష్ఠాంతకామినీప్రచురపార్శ్వ స్థితిన్ వ్రీడలున్
నేంతే రాజకుమారమన్మథుని పేర్ తెల్పించి తానే ననున్!
సాంతారాజకుమారమన్మథుఁడు సాష్టాంగప్రణయం బొందివి
జ్ఞాంతారాస్యంబు వహింపఁ జూచు ప్రజ అప్పం బులుపుచుండె న్వగనే. 80

సీ. ఇట్టు లాత్మవిస్పష్టస్త్రీ తంద్రసుతుల
విన్నసు పేరాపుఁ దమ్ముల పేసు నెరల
మానిని యిరుజావలోక నేత్రానురక్తి
యిచ్చ మప్పిరి గాన వేగ వచ్చు వేళ. 81

సీ. పగబాటి మగతేఁటి నెగమీటి దనుమేటి
జిగిపాటి నెఱుర మేత్తెలువుదాని
తూగదాలు నిగరాల వగజాలు పగనేల
తెంపాలు కనుదోయి సొలపుదాని
నలరారు నెలతేరు వలనేరు కళదేరు
మెసుపూరు మోముచేఁ దనరుదాని
నలకుందములఁ జందములఁ జంద గలయుండ
మురుగు సునే దశనపంక్తి సొగసుదాని

ఆ.వె. కెంపు సొంపు నింపు కెమ్మోవి గలదానిఁ
దళుకు బెళుకు కులుకు తనువుదాని
తెలుపు వలపు దెలుపు తేట నవ్వులదాని
నిందుమతిని జూచి నెలమి నజుఁడు. 82

ఉ. చూచి తదంగదేహ వరసుందరరూప విభాభిరాట్ప్రతో
పీచికలన్మనింగి తనువిస్మృతి నొంది కుచకుంభవక్త్రహా
శ్రీచిత ధైర్యుఁడై తెలిసి చెల్ల సంహారి! భళీ! సెబాస! హా!
యీ చెలువంగనుంగొనుట కెంత తపం బానరించినా నా కహో! 83

కం. భ్రమలా నఖరంబుల కర-
భ్రమలా ననదాతల నెక్కషనవ్యంచిత కుం
భ్రమలా వాలంజ్జది తిం-
భ్రమలా కచములు జలజశుభ్రమలా కన్నులే 84

కం. కౌశికనదమున్నలా! పదముల
కౌశికంబులా బిగువుగబ్బి గుబ్బల తను కౌ
క్రౌకరహాస్వక్షణము లా
క్రౌ! కన్నిటు పలుకుల నుబుఁ గానింపాడె మదిన. 85

కం. అని పెకుఁగతుల మెచ్చుచుఁ
దను వనితామణి వరింపఁదలఁచెనా! తెలి!
యనినెంతటి సందేహాప్తిం
దనరెడు నెదఁ గుత్తిబ్బుబ్బం బదరెను శుభ్రంబై. 86.

కం. ఆ శుభ సమాచకముల గని
యహాశరనిధి సుగుణాశాంత యహానందరసా
వేశిత చిత్తాబ్జుండై
యహాకామాశ్రుబద్ధుఁ డగుచుండు నెదనే. 87

గీ. మధురవాణీ మణిబ్రాంగనా మణిశతంబు
అరుగదలఁజేరి చనుదెర నిగురుఁబోఁడి
తూర్పు గుబ్బలపై నొప్పు తూగల దేని
కడిది మణిపతిఁ దగు నబుఁ గదింపవచ్చె. 88

ఉ. వచ్చిజయంతు కంతు నెలఫైబడిఁ గేరుచుఁ జూడ నాకరుటన్
నొచ్చెమురేక యెవుప్పు సఁగుచున్న ప్రపాత్రుణిఁ జూచి నప్పుడే
యిచ్చదాలంగ నాసతి పరేశు నిబంధ మధుప్రతాళిదా
నెచ్చటికైనఁ బోఁదలఁచు టెట్లు ప్రఫుల్లరసాల మబ్బినన్. 89

గీ. అపు తనుత్రమ... శిల బాగు సునంద
యుండు బింబాస్య వృదంగార వింద మజస్య-
మాల సత్క్రము గాఁ దెలిపాల తాంగి
నెలవి దీక్షించి మధురోక్తి నిట్లు లనియె. 90

మ. వృషరశాఖేంద్ర ధరాస్వ తింగనింపు నా వేశాపుణాదికవి
ద్విషులం గూర్చెనెప్పఁడాత్మఘన మూర్తిం జెందె నే ధన్యఁడా
వృషసింహాసనమెక్కె నేఘనుని సద్విఖ్యాతి సూర్యాస్యమౌ
దిగ్దేశాభరణంబు వాఁడరుదు వర్ణింపం గకుత్స్థుం డనన్ 91

కం. మను నాసాప్రభవేక్ష్వా
కు నృపాన్వయ సంభవుండగుమ నగఁదాదిం
దనరుఁ బురంజయుఁడన గా
ఘనుత తనుస్థితిఁ గకుత్స్థ గాతి వహించెన్ 92

గీ. ఆ కకుత్స్థాన్వయాంబునందుఁ బుట్టె
ఘనుఁడు వంశప్రదీపకుం డనఘమూర్తి
యనవతిపుండు విబుధేంద్ర నను నయమున
నబల! రాజకోశ తతయా గుఁ డంతెప్పనంత్ర. 93

శా. ఆ రాజన్యుఁడు ధాత్రి నేలు తఱిఁ శ్రీరామసావఘామూర్త ప
ద్మాభాబుస్థిరబింబ వస్త్రగృహ చిత్రాకాంశుకంబుల్ మరు
ద్వారంబుల్ కదళుంపటగాపెడుచుఁ దద్ధ్వంబంచుఁ నీక్షింపఁగాఁ

జాలాభావ మటంచుఁ జెప్పఁటరాదే! శుభ్రాంశు బింబాననా! 94

మ. వెలఁదీ! విశ్వజిదాఖ్య సత్రమున సమాప్తిన్ సింధు సంవేష్టితా
ఖిల దిగ్దేశ సమార్జితార్థచయము మత్కృష్ణాసు రాగంబున
ఖిల విప్రాళికి నిచ్చె నుత్సుకతచే నిన్నృపతి ప్రత్యేకంబుగా
నలభూజాని దిలీపనందనుఁ డతం డంబోధసద్వేడ్క వర్థిల్లెడునే. 95

కం. గిరి జలధి రసాతల ని
ర్జరపథములు నిండి వెలుఁగు రఘుధాత్రీభృ
ద్వరుని యశోజాలము ల్సమ
తరుణీ! యెంతెంతటంచుఁ దరమే! పలుకన్. 96

ఉ. అండజయానా! పఙ్క్తికి జయంతుని భంగి రఘుక్షితీశ సూ
త్రాంశుఁడు నా కిన్నృపాలకవతంసుఁ డజుండు జనించె వేడ్క ధ
న్యాత్మకుఁ డీతఁడు భూవర సమాఖ్యము నందగు తండ్రి యుల్లభూ
మండలభారమంతయును సమర్థతఁ దాల్చి ప్రసిద్ధిఁ జెందెడునే. 97

కం. చాకచక్యమునఁ యువ రంజిం
చె కిరాతున్ గనుపట్టు శశి నిలవంతు స్వ
మ్యకులాల రూపాదులఁ దుల
కెకుల సఖుం జెంది కను రహిన్ నృపుపాణీ. 98

సీ. వెలఁది! భవదీయ కుచకుంభ కలిత మగుచుఁ
జెంగు నీరాజ దృష్టి యొసంగిన ఫలంబు

అంక నీ వుత్సాహము నేకూరు శంక వలదు.
ప్రబల శైవాత్ముకుఁడు శుభప్రదుఁడు గాదె. 99.

వ. ఇందుమతీ! యితని కులాచార వినయ విశ్రుత శీలాది
గుణంబులు ప్రసిద్ధంబులు గావున వేశ్వతి వర్ణింపఁ బని లేదు నీ-
మధ్యవయోదౌర్షంబుఁ బాపుకొనుటకై యితని తతులవిహార సుధా శత-
సహస్ర లవ తేజం బభివర్ణింప వలసె నది యెట్లుండె నిమ్మా నిజ-
భుజాదండ మండిత కోదండ నిర్ముక్త నిశితముఖ నిపాతిత ప్రబలం-
మదాఖ్యాన గంధర్వ మదాంధసింధుర స్వభావుండును నరకరా ళా-
క్షిరా కౌక్షేయక చ్ఛిన్న పరిపంథి వసుంధరాధీన కబంధాద్భవ లోకా-
ద్భుత ప్రమోదిత త్రిదశుండును నగు నితండు భవల్లాలిత్ర ప్రమాణం-
బున కర్హుండు. ఇతని శేభావము విశేషంబు లశేషంబుగాఁ
జెప్పఁ జాలంగ దశాననకంఠరకుటాక్షంబుల నిరీక్షింపుము. 100.

సీ. ఆను సునందా ప్రబోధిత యగుచు పిమ్మ
నెట్టకేలకు నాకళితి మట్టుపడిచి
తన కటాక్షదృష్టి సుప్రసూనవము నచ్చి
యెందరుకోనె రాకోమరు దృష్టి నింతి యుపుడు. 101

కం. ఇతరేతర దృక్పాతము
గతి సంధింపఁగ నతిముఖముల వింతోగా
జిత గాత్రి చేసె నిరుపుర
నతనాఁడు సమాపసవ్య హస్తాబ్జములన్. 102

కం. కామాస్త్రవ్యాజంబున
కామాంచమ్ముల జెలఁగె నిరువు రందుఁ బ్రమ్ముం
బ్రేమావేశం బెట్టిదొ!
ఆమగువకుఁ బతికి స్వేద మధికం బయ్యెన్ 103

గీ. చూతపల్లవపాళి నికేతనంబు
లబ్జముఖి కన్ను లాటుబో నప్పుడు చూచు
వేళ ననిమిష తను దాల్చె వాఁడు కన్ను
లనిమిషత్వంబు దాల్చె దేమరుద నంగ. 104

కం. ఈవిధమునఁ దను తొంత్యలి
భావము గని పతికి జన్య పరిహాసముగాఁ
బావని! వలదే వేళాక
భూవరకందర్పుఁ జేరఁ బోవ నటన్నన్ 105

గీ. ఆన సునందాభిధాన వటువ్య నింతి
సొలపు తెలిపాటు నిద్దంపు జెలుకు చూడ్కిఁ
బూచెఁ గుటిలంబుగాఁ గర్ణమూల మగుచు.
వదరు పలుకులు చెవి సోకి నంతటన్న. 106.

మ. అమితోత్కర్ష నసంగపాశ విభ్రమైన ఖామోదలాభ భ్రమ
భ్రమరంబై శుభచూర్ణ సౌరభయు దీప్రంబైన దామంబు మా
త్రిమ దాత్మీయ మహీసురాగమున ధాత్రీ హస్తపద్మద్వయిన్
బ్రమదారత్నము చెచ్చె నాయుజనృప ప్రద్యుమ్న కంఠంబునన్ 107

కం. సలలిత విశాలవక్ష
స్థలమునఁ జెన్నొంది పుష్పదామము పొసఁగెన్
గళకంబూర్జిత తరుణ
కలిత కరాంభోజ సుఖము కాకుత్థ్సునకున్ 108

సీ. అక్షినేంతు సదాభిరూపాన్ను రక్త
ఖమలరుఁ బోలికి నదె సమున్నతైకరాశి
పుణ్యజన లోకగణ్యత పొసఁగి ఖయప్ప
తిరుపురందును దాంపత్య మెసఁగుఁ గాదె! 109

మ. జలధిం జమ్ము కుమారికా మణి శరజ్జై వాత్యకున్ బోల్చ త్వన్నయ
ట్లలఘుశ్రీ ధి నిరాధి ఠెమున్నటు తీండు బ్భాక్తి యూభావినీ
జలజాత న్నాఁ గూడి చెన్నలరె నబ్జాక్షి! ఖమహో! ఖుంబుఁ జో
రులు వర్ణించిరి తత్స్వయంవర నృపశ్రేణీ విషణ్ణంబుగాన్. 110

మ. అకలంకస్థితి నిర్ఝరోత్పలికి రట్లన్వేళఁ జిత్రంబుగా
నాకచాటునమున్ తాళీపాళీ ఠెముకబో నవ్వాన ప్రమోదాధిప
ప్రకరంబైన స్వయంవరస్థలము చూపట్టెనే బ్రభావస్ఫుర
ద్విక చాబ్జాత నివిరాంతి తోళ్ళుల లసన్నీ శేజధామంబునన్. 111

కం. మురళీ గానమనోహర
సరళీ మృదు మధుర భాష సామ శ్రుతి పా
స్వరళీ కృత చతురాస్య!
ఖురళీ తలావిహార! గోపకుమారా! 112

ఉ. సారసనేత్ర భవ్యతర సత్కరుణాకటాక్ష సం
సారమహార్ణవోత్తరణ సవ్యనవారణపోత దివ్యదో
స్సార మురాది దైత్యభట నికాయ కిరీట విపాటనాంబక
స్సార మహోగ్ర శార్ఙ్గ బలచారి గదాంచిత హస్త పంకజా! 113

॥ మాలిని ॥

హరిమణి నిభకాయా! యాత్రితామేంసగేయా!
సురుచిరమణిహాసా! శోభితశ్రీవిలాసా!
కరపరిధృతచక్రా! ఖండితాభిదక్రుసక్రా!
పరిహృతసుజనార్తీ! పక్షిరాట్పత్రవర్తీ! 114

గద్య.-

ఇది శ్రీగోపాల లబ్ధకవితా(లతాం)తాంతమాన వచో
బృంద నందవరపురాన్వయా నందకర గోవిందయామాత్యనందన
సాహిత్యకళానిధాన కామనూరి కృష్ణాభిధాన ప్రణీతంబైన
యిందుమతీ పరిణయం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ
చతుర్థాశ్వాసము॥

॥ ఇందుమతీ పరిణయము॥

॥ అయిదవ యాశ్వాసము॥

కం. శ్రీరాధా కుచయుకుచ
పౌరుణ కుంకుమ సుగంధ పంకాంకితవ
క్షో రాజన్మణిహారా!
ఘోరాసురఘనసమీర! గోపకుమారా! 1

వ. అవధరింపు మాసమయంబున. 2

ఉ. తారకదైత్యభేది సవిధంబున నొప్పెడు దేవసేన యు
ల్లారఘుసూను చెంగటఁ బ్రపాలయతీక్ష్ణ నమ్రవక్త్రయై
మారధనుర్విముక్త కుసుమప్రదరాళి వ్యథితాంగవల్లియై
సారసనేత్ర యాత్మసహజాతుఁ జెలంగఁగఁ జూచె వేడుకన్. 3

ఉ. భోజనిభుండు దాయఁ జని పూర్ణసుధాకరరాజితాననా
భోజునిఁ గాంగి యంచుకొని పూర్ణసుధాద్యుతి రూపతుల్యుఁడై
జైరజుఁ డంతెరొక్తి నొప్పు మహాఁ దిం గనుదమ్ముల గారవించి ని
ర్జారిత వేష్టనాభిముఖుఁ డంతెన్ని జాత్మ నజానురక్తుఁడై. 4

చం. అపుడు స్వయంవరస్థ నృపులాత్మల నిక్ష్వ వహించితు న్ననః
క్షపటము తోన నాంతారు పెద్దంబులు చూచుచు నుండిరే మహా
నృపతిని గన్న తాను వరియించె స్వయంవరయోగ్య ... ధర్మా-
ధిపుల హసించి యెంచు నవధీరత వాక్యము లక్షదింపుచున్ 5

ఉ. ఇందునిభాస్య తమ్ము వరియింపవిచ్చై నిజరూపవేషముల్
డెందములందు రాయుచుల టెక్కులు మాని ప్రభాతతారకా
మందరుచిం గనంబడి రసుమందరతంబున ధారుణీశ సం
క్రందన తేరి రాత్మ శిబిరంబులకుం గలుషాంతరంగులై. 6.

ఉ. అంతనుదంచదుత్స్వరవమంబర వీథిని బిక్కటిల్లఁగా
నట్టివనేంద్రు రాత్మ శిబిరాంతర మార్గుల గొల్వఁ జొచ్చె నా
తాట్టనిఁ కన్యకాశతము తా నిజసౌధముఁ జేరవేగ న
క్షత్ర్యుముదాప్తి నంగనల చాటున దాగిరి మూఁత లాడుచున్ 7

వ. అయ్యవసరంబున. 8

కం. కాక్షాంతికు లాకుంఠిన
భర్తను గని మరుని బిలువఁ బంపుడు శుభది
నర్ఘాత్రి గణుతింపఁ జగిన ము-
హూర్తం బాసన్న మయ్యె నుర్వీప! యనున్. 9

సీ. అల్లకాకని క్రథకైశికావనేంద్రు
ఢబువిఁ దాల్ప్రేర స్వర్ణిచ్చి నంత నతికిఁ
జిఱునగవు మోముపైఁ దగఁ జేరువార
లమరు లఱ్వమునన్న(?) మణిసౌధరాజమున్న 10

సీ. తెలమ్ముత్తెపు మొగ్గల పటముగ
పెట్టి గుజరాతి కెంపుల పేట నిలిపి

జిలుఁగు పుట్టంబు దట్టి బంబు సేసి యనుచట
నిందుబింబాస్యఁ గదియించి రందముగను. 11

సీ. పెద్దముత్తైదువలు చేరి ముద్దరాలి
నుదుటఁ దీర్చె శోభనాక్షతల కుదురు పఱచి-
రతుల కాంతల నిస్వాన తత మృదంగ
డిండిమ ధ్వని దికులు మెండుకొనఁగ. 12

మ. జవరాలప్పు డొకర్తు పాలపడియా చందాస్యకున్మేటికీ
ర్తిపగనే సంతోగ సామెనెయుంటు నెడఁ దత్తైశ్రుభామాప్తి కెం
జివురుంగైకవ సొప్పు వెన్నెప గడపుం జేకట్టు నీలాల్ల న
చ్ఛవి సొప్పుంగని తేఁటులం చవి విదిర్చ న్నవ్విరచ్చో నతుల్. 13.

కం. సంపంగి నూనె నలఁటెడు
శంపాంగి మెఱుంగు వాల్జ జగజంపు కురుల
పెంపలరెడు పువుదేనియ
తుంపురులఁ జిలుంగు గంధు తుమ్మెదలవఁ గనె. 14

కం. నలుగిడె నొకర్తు సతీమణి
కలకలతికిఁ గప్పురమున గంధామలకం
బలఁది చెలి యొకతె పెట్టెం
బలమరు పన్నీరులు చికుఱుల బాపుచు సతికిన్. 15

కం. కుందనపుఁ బసిఁడి చెంబుల
నిందుమతిం జలకమార్చి యిందునిభాస్యల
కొందఱు తమకూరటగా
నందండు నెసంగు కంకణార్భటి చెలఁగన్. 16.

కం. అత్తఱిఁ బులుగడిగిన జిగి
ముత్తైదువమును బాలి యుండుముఖి గనుపట్టెన్
బుత్తడి శలాకంటెతొ! యల
చిత్రజు శరమో! యనుచుం జింతింపం గన్. 17

కం. మనసిజుని వింటికొప్పుల
కానలం దెల ముత్తైదువులు గూర్చిన తీలా
లనుపువ వైచిరో! యనఁగా
వనితకు జలబిందుకలిత వాలములమరెన్ 18

సీ. చికిలి చేసిన మారుని విశిఖ మనఁగ
మెఱుఁగు పెట్టిన చుట్టి బంగరు శలాక
యనఁగఁ జూపట్టు రాపట్టి కతివ మెఱుకతె
మెత్తని మడుంగుచేఁ దడి యొత్తె నపుడు. 19.

మ. జిలుగుం జంద్రికవన్నె పావడయుం జిత్రంబుగా జాళువా
చెలుకల్ వ్రాసిన పట్టుపుట్ట మొక రాజీవాక్షి యర్పించె నా
కలనాతన్వి విదిర్చి దువ్వి కొనసాగం జికురాలం బారెఁడుం

తలముత్యాలకచుల్ దూపమిడె నత్తన్వంగికిన్ వేడుకన్ 20

ఉ. సన్నగ దువ్వి చిక్కుఁదల నూనియు మేళవఁ జేసి యోరగాఁ
గన్నులు వెంట్రుకల్ దీర్చి గమకంబుగ నొప్పుల కుప్ప కొప్పదె
న్నిన్నిపుణత్వమట్టిదా! యనంగ నిశస్త్రకృపాంబు! కాకయా
క్రొన్నన వింటివాని యురుగ్రా యని సంశయమందఁ జూపరుల్. 21.

ఉ. బింకపు గబ్బిచన్నుఁగవ బిత్తరి యుత్తరి నాసికోపరిన్
గుంకుమ చుక్కపై నెఱుఁ బిపుగులుకఁగఁ గస్తురి రేఖ దిద్దె మా
రాంకుని చేతి కాలచికిలింపు నుందపు చెంద్రపరంజి జాళువా
వొంకపు నైజ శూలటుగ పోలఁ వహింపఁ గురంగ నేత్రకున్. 22

చం. చెలువ నెఱుకర్త్రు వ్రాసెఁ గుచసీమల నాతికిఁ బత్రరేఖలం
కాలఁదిగఁజిర్చు కోఁగఁడఁగి కుంజరవైరి యనుసంగు చివ్వి వి
ల్లులు చరణాంబు లంటు టది లాఘవమం చెలు దంతి కుంభములే
చలమునఁ బట్టెనో! యనుచు సంశయమందుచుఁ జూడఁ జూపరుల్. 23.

ఉ. చక్కెరవింటివాఁడనెడి సావిరి మోహమదాంధకారపుం
జూకఁరపుఁ గొక్కనేఁత కనుచుం బని పూని శిరోజతంతువుల్
చిక్కులు బాపి యల్లిచిన యనుశీరపుఁ గుంచె లునంగ నింతికిన్
న్నాక్కతె గోరపట్టు మపుడిచ్చెను గస్తురి రేఖపై రతిన్. 24

సీ. కెంపుచెఁ గుచసీమఁ గెంపులపతకంబు
కాంతకు నొక్కతె
కంటికి కాటుకాల్చు కంజనేత్ర
కాంతకి నొక్కతె

ఇందిచ్చెఁ జేతికి నసుగఁ దాంబూలంబు
భూమిజ కవ్వక కాకఁ బాఁటికత్తె
తాలిచెఁ దురుమునఁ దావి చెంగలువలు
కలువకంటికి నాకఁ గులుకులాడి
ఘటియించెఁ బదములఁ గటకరాజంబులు
రాజాననకు నాకఁ రమ్యవదన

సీ. క్రొత్త లత్తుక యడుగులఁ గూర్చె నాకతె
పసిఁడి మొలనూలు కటిఁ బొందుపఱిచె నాకతె
బుగులుకొను గంధ మురమునఁ బూసె నాకతె
పలుద చెక్కుల మకరికల వ్రాసె నాకతె. 25.

వ. మఱియు నానావిధంబుల నలంకృతయై హంసకోల్లాస
పాదపద్మయు నిజవిలాసకనానందమనోరవిందయు నఖిల-
కలాప్రపూర్ణయు నవతంసితాబ్జ ముకుటంబౌసి యుచ్చంచ-
లాక్షి విరించిపట్టపు దేవియుం బోలెఁ జూపట్టి సవిధస్థిత మణి-
స్తంభఘటిత ముకుర పరిజ్ఞాపిత సఖీరచిత నిఖిల శృంగార
విశేషయు నగుచు విమానత్త్ర రత్నసింహాసన మలంకరించియుండె
నంత నక్కడఁ గుమారకంఠీరవుండు. 26.

కం. ఆకల్ప కల్పనా శి
ల్పాకర మగు పరిజనాంగనానికము చే
శ్రీకర వరవాహికతో
న్నాకలితాకృతి చెలంగె నన్నృపమణియున్. 27

కం. నతి తెంట్లు సంఘటించెనా
చతురాస్యన కజున కేక సమస్యజ్ఞకుటం
బతిచిత్రం బని తెలుకఁతె
స్తుతియింపఁ గిరీట మొకఁ సుందరి నిలిపెన్ 28

కం. అంగన సంగతి దగదే
ఇంగన రాఘవునకిప్పుడును బోకఁ సువ
ర్ణాంగి భుజంబుల మణిఖచి
తాంగదములు సంఘటించె నావేళ నదమునవె. 29.

కం. సకలాగమాంతహితునకు
నాకఁ బురవిరిసరము వేఱ యిముంచఁగ వతె నా!
సకి! యని తెలుకఁతె పలుకఁగ
నాకసతి సుమదామమజుని యురమున నుంచెన్. 30

కం. ఒకనీలవేణి వరహా-
స్తకమలములఁ గంకణములు ధరియించె న్వే
ఱొక నీలవేణి వరహా
స్త కమలములఁ గంకణములు తగ నిల్పినవే. 31

వ. ఇవ్విధంబునఁ జతుర్విధ శృంగారంబు లంగీకరించి ఖద్యో-
తాన్వయంబునాంతరంబున భూమిజరాజసచివ ప్రభృతులు లైవతె-
యాధిరాజోరగాం బానప్ప మధుమథను కైవడి మదాంధ గంధసింధు
రాజంబునధివసించి మణిఖచిత మకుట స్ఫురత్ప్రత్న మాత్ర

ప్రభా కివిస్ఫారిత నభోభాగ మయూఖాభిషిక్తాధిష్ఠిత మదోద్ధత
వేదండ తుండ ప్రవర ఝుంఝూమారుత పలాయిత ధారాధర
సందోహంబునై నిరవకాశం బగుటం జేసి చలింపుచుం దదన్వే-
షణా తత్పరంబైన పసిండి పళ్లెరంబులు కరం బనురాగంబున
గరంబులం బూని నడుచు సొమ్ముల కుప్పల కప్పు తెప్పరంపు
గొప్ప కాపులు సవిద్యుద్ఘనాఘనం బను శంక నప్పరంబుల
నుండి తెప్పరంబుగా దిగివచ్చు చాతకకదంబంబు గనుపడ
గంధతైల ప్రశోభిత కరదీపికా సహస్రంబులు వెలుంగ నిజబిరు-
దాంక గద్యపద్య పఠనపరాయణ గాయని గాయక వైణవ
వైణిక మాగధ మాగధ గీతాప్రేడిత మృదంగ నిస్సాణ పటహ
కాహళ వీణా వేణు గంభీర భేరీ నిర్ఘోష నిర్దళిత భూవివరోపరి
లక్ష్య్యమాణ దిగ్దంతావళ శుండాదండ మండిత పుండరీక షండం-
బులు తుందంబులు మెండుకొను ధవళాతపత్రం బహుస్రంబుల
నడుమ జరత్ఫణిఫణా సహస్రమధ్యంబునం దేజరిల్లు చక్ర-
ధరు ననుకరింపుచు నిర్వక్త్ర విక్రమ సంచరద్వీరభటు కర కరాళ
క్షయ కళ్యో కౌక్షేయ ధగద్ధగాయమాన భ్రాంతమా సంబాధితంబులై
సామంత బాంధవ సంస్థిత మదావళంబులు చూపట్టి తుంభో-
ధర శుంభద్దర్భా నమజ్జృంభిత మురజ ఢిండిమ ధ్వానంబులకు
నుపవన శిఖావళంబులు నటియింప మలంగు శిఖి శిఖరాగత
మందగంధవహ కిశోరంబులు నందళింపుచు ..... వారభామినీ
తనుజనిత శ్రమకణంబు లపనయింప నవీనస్ఫటిక శిలా
సంస్థాపిత తపనీయ దండమండిత ధవళ చామరంబులు వెలుంగ
గలికి కామెరల మొత్తంబు కులుకు బెళుకు తళుకు పిచ్చింపు

గబ్బి గుబ్బల పసిండి మిసమిసల ముదిపసిమి చెలంగుటాసపరి
పసపు పావడలపై నెరనెరం జాతనూపుం బదాంచలకలిత మణి
స్ఫుట ముకురతల ప్రతిబింబిత చంద్రసూర్య భ్రమనభ్రాంతి నెగు
విధుంతుదు లన బిరుదధ్వజకాండంబులం జెలంగారి చను
కృష్ణాగరు ధూమలతావితానంబులు మనంబుల కామోదంబులు
ఘటియింప మానసానుకూల ప్రవర్తన రాజహంస సదృశగతి
నిజాభిధానంబు దృఢీకరణంబై చెలంగ నిజా సంభావితాన్విత
విలోక నేందిందిర పుర సుందరీ సదయానీ మణీ నికరంబుల
నాకారరేఖా విలాస విభ్రమ మానససరోవరం బాకర్షింప నపు
డా కుమారకందర్పుం డనల్పవైభవంబునం బురందర మణి
ద్యోతిత తోరణమాలికా మండితంబును సముచిత పుష్పరథ
నాదప్రపాఠ సంగతంబును మణిధ్వజోదగ్రంబగు రాజ-
మార్గంబు చేరంజనుదెంచు నవ్వసరంబున. 32

గీ. స్వర్ణమయాంచిత సౌధవీథి
నాతిసుల కప్పు డత్యంత కామ్యచేష్ట
లధిక మంత్రిను రఘుకుమారావలోక
నానురక్తింపు మది ఘనంబైన కతన. 33

శా. సైరంధ్రీకృత సాంద్రరాగ పదకంజాతంబు లర్పస్థితిన్
బారరాఖ్యిందగ నచ్చు లాత్రి గదనా రాజేంద్ర విన్యస్త దృ
క్పై శేబాలజ్వల ధామ కొంకయ గుచుచ్చై వేగవచ్చైన్మలో
మహానేకము లుప్పరంబెగయు సౌధాధీశునిం జూడగన్. 34

మ. కుచభారంబున మధ్యమంబు వడఁకం గొప్పుం బుకం జార వే
సవిమర్శం బదకంకణక్వణనముల్ నూల్ప్రోల్ప నీమంతసం
క్రీ చలింపన్ మణిహారముల్ చెదరఁ, నాఁ దీర్ఘంబుగా వచ్చెఁ జై
టు చెదిం గల్లల నాడ నొర్లు కదు వేడ్క త్రాజు నేత్రింపఁ గనే. 35

ఉ. క్రొమ్ముడి వీడి పాదములకుం దవులంగను నంతరాయమున్
దామ్మని నేలు చున్నవని తూకొని యూనెత్తి నెత్తి పట్టి యుం
గ్రొమ్ముడి కీలు గంటికడ నౌపిక బాలక రాజుఁ జూడ వే
దమ్మున వచ్చె నొకర్తె చెలి తన్నుఁ గనుం గొను దాసు వచ్చఁ గనే 36

చం. కమలదళాక్షి యొకర్తు తన కన్నులకుం గుటిలాలకంబుల
డ్డము గాని కప్పు చుండఁగఁ గదంకను చేతులఁ బాపు కొంచు రా
కొమరుని జూడ వచ్చె మదకోకిల నవ్య కలప్రవంబులోఁ
దమితము వాఁ చెరుచు నుదారత రత్న ర.... తనే మనోజ్ఞయై. 37

చం. జవమున నేగుచోఁ జెదరి జారిక పెన్నెరి గుంపు వాస్త్ర ప
ల్లవముల నొప్ప వచ్చె నవలా చెలి యొక్కతె యొకర్తు భూధవ
ప్రవరుల గొల్ప వచ్చు నల రాఘవుఁ జూడ మనోగవాక్ష భ్రూ
ప్రవహిత కేశబద్ధ నటు సాంబుజయై ప్రమదంబు మీరఁగనే 38

మ. చికురాళి ప్రభి తాళి యొకర్తె తదుగో! చేరంగ నే తెంచెఁ బం
క్తి కుమారుండనఁ గజ్జలంబు కుడి కంటం జెన్ను తద్వంచిత
ప్రకటాబ్జాపమ వామనేత్రంబు గుచు న్పశ్చెం బకోరాక్షి కొం

కకంజూ రాఘవుఁ జూడ నం జన శలాక ప్రోల్లసత్పాణియై. 39

శా. శాలాభ్యంతర సంస్థితాక్షి యుంయు ప్రస్తావ ప్రభి పాత్ర జ్వల
జ్జ్వాల గ్రంథి గభీర నాభి వివర క్ష్వేళాచ్ఛ భూషా ప్రభా
నీల త్పాణి చెలంగ వచ్చె నిజ భూమీరాజు నేత్రింపఁగా
బాలారత్న మొకర్తు గేరి కొనుచున్ భావామయముల్ నవ్వఁగానే 40

కం. అలఘు గతి వచ్చె నొకసతి
వలరాయని మత్త గజము వైఖరి భూషో
జ్జ్వల ఘంటారవములతోఁ
జాలుపగు పదకటక నిగళముల విదుఁ జూడనే. 41

చం. సొలపు పిసాళి వాలు తెలి ... సోగ మొఱుంగు మిటారి కన్నులన్
గులికెడు పిన్న నవ్వులంటు కుంకుమద్రాంక... పంకసం
కలితము తైన పోరము లబ్బి బాకా టపు గుబ్బ చన్నులన్
బలుమరు నుప్పరం బెగయ వచ్చె నొకర్తు మహేంద్రుఁ జూడఁ గనే 42

చం. సరస విలోల చంచ భ్రమర సాంద్ర విలాస సుగంధ పత్రముల్
వరసుమ ధూళి చిత్ర నిటల స్థలకైతక కర్ణికా ప్రబం
ధురముల నీల తత్పర వధూ వసనంబుల చేఁ చెలంగి న
త్రుటి మణి శోధ జాలముల తామర సాభ రసాధి కోన్నతిచే 43.

క. ఇతరేంద్రియము సుజ్ఞానం
బతివలకుం గలుగ దయ్యెన్ సౌరత దీక్షా
రతియము వినా శ్రోత్రాదుల
కుతుకము గనవయ్యె నన్యగుణ కథనమునన్ 44

వ. అంతనవసరంబునఁ బురంధ్రి(పురస్త్రీ) రత్నంబుల తమలోన. 45

చం. బహుళ సురక్షితం బనెడు భావమున న్నవభోజకన్య స
ద్గృహాంత స్వయంవరంబున వరింపఁగఁ గోరుట మేలు కాని చా
న్పతిని పద్మంటెట్లు వరియించెనొ తానటు నాత్మతుల్యునే
మిహిరకులావతంసుని సమిజ్జిత శాత్రవరాజహంసునిన్ 46.

ఉ. తొయ్యలి యారఘూద్వహుని తోఁ సుదికి న్నవభోజకన్యకన్
సెయ్యముమీఁదఁ గూర్పు మది నిల్చెడి లేక జనంబు మెచ్చెనే!
యయ్యన్నవ[illegible]ంద గర్జు నదింతకాఁ గద రూపవిధానయుత్తమే
నిట్టెన (మయ్యెన్నఁ నెలఁతుగ నట్లు పురాకృత సాహచర్యమునే. 47

క. అని యాగతి పౌరాం
గనలకు సన్మధుర వాక్కు లతా వోదం
బెనయింప శ్రోత్ర సుఖముగ
దిను[illegible]చుం జననాథ సుతుడు విజయం బెసఁగన్ 48

ఉ. తోరణరాజిరాజితెడు తోరవుఁ బచ్చల నచ్చ వెన్నెలం
గేరెడు తేట తేనగవు నిష్కల చెమ్మగలాఁ జెలంగుచున్
జేరఁగ వచ్చె భోజనృపసింహుని పెద్ద హజారమాధరి

త్రిరమణీయంబు లెంతద రతి ప్రియంబుఁడౌ! యని చూడఁ జూపరుల్ 49

ఉ. అప్పుడు భోజభూమివిభుఁడాదరణాంబునఁ గాల్యద స్పాదం
బొప్పఁగ నేగుదెంచి కరమూఁతవెసంగఁగ మాగధ స్తుతుల్
ల్లప్పు కొనం గజంబు డిగి లాజలు చల్లెడు పుణ్యకాంతలం
దప్పక చూచుచు న్నృపవతంసుల నేయుర్లు చేరి కొల్వఁగన్ 50

సీ. సారవహావాదంబు సంఘటింపఁ జెలంగు
కుంకుమ రస గంధ పంక రక్త
స్వర్ణ వేదికఁ జేర జూడన నేతెర
వేడుట నెడనెడ వేడ్క పెనుపఁ
బంగారు గాం నామాస్త్రపుట శోభన పదార్థ
సందోహ మహాత్మకు విందు సేయఁ
గనకరంభా స్తంభ ఘటిత గృహ ద్వార
జనతుల కనుపండువగుచుఁ జెలఁగఁ
తే. దళుకు మగఱాల నిగనిగల్ జిలుగు మడుగు
లమరు నడుగుల బలభిత్ లవనయింప
రాకుమారుఁడు కళ్యాణ తలనుల గడచి
సదమల వివాహవేదిక గదిసె నపుడు. 51

క. చకచకిత నూత్న రత్న
ప్రకరకనత్ప్రభి నలుఁడు ప్రబలెం గొంజ-
ల్లె కలిత వికచాంబుజ క

త్రిక సాసేమఁ డెగు నభువిరితిఁ బాసంగెనే 52

కం. విధియుతముగ నాభోజ్యం
దధరీకృత కుసుమబాణుఁ డైన మురిఁడికిన్
మధురస దధి మిశ్రంబగు
మధుపర్కం బొసఁగె నపుడు మందస్మితుఁడై. 53

కం. వరామాత్రికు లత్రితియై
వాహిక లగ్నంబు గవంతు వచ్చె నిదె వరా
రోహం దెమ్మనఁగ సఖి
మ్మాహం బామోద మాత్మ నొందుచు వేగన్. 54

మ. చని బిబ్బోకవతీ విహార సదనా సన్నక్షితిం జొచ్చుచోఁ
గనుపట్టెన్ నరదిప్యటెం నడుమం గంజాక్షి జాన్స తిర్లతల్
తను సేవింపఁగ వారి తత్పరిదాంతరార్థ స్వాగతా బావలన్
కన మోదంబున వచ్చుచున్న దా! యువం గా వర్ణ సంపూర్ణతన్. 55

కం. ఆజ్యాది ద్రవ్యంబులు
పాలజ్యంబుగ నన్ని వేల్చి రాజన్య గృహా
స్థజా (?) విరరవరుఁడల
ఝు
జాబ్జనవమ కదలుఁ జెల్లి మాగుచు నొర్మెనే 56

కం. పతికరముగ సతి హస్తము
సతికేలం బతికరమ్ము ..... సాత్త్వికపం

గతి కంకణములతోన్ నిదె
పతిపతులకుఁ గంకణములు సొమ్ముప్రాభిన్ 57

కం. రఘువ పౌరమణిం దమ నను
గొను నారమణి ంఞమొత నిదె గోత్రారసుణం
దను పమ మంగళ సూత్రం
బనురాగ రసాబ్ధి నోలలాడుచు నంతన్. 58

మ. స్వన భారాల్ప్రబల తావలత్య యను నా చంద్రార్క భూపాలనం
దనవరాళిం దెలమత్రి యుంప్పుఁ దలఁబ్రాల్ దానించె మోదంబునన్
వనితా హస్త సరోరుహాన్ స్వమితలై నానాక్షితి తాత్మభా
ననపద్మాళికిఁ దన్మణుల్ తిమకరా స్వర్ణంబులై యొప్పఁగన్. 59

చం. ఉభుఁ దలఁ బంజు వారితల నప్పుడు పెద్ఘటించె వేడుకన్
నిజనిటలస్థ పట్టికమణిస్ఫుట భామినిఁ గాంచి బోఁటినా
నబుధిమ ముఖాంబువందుఁ గనకాటంబు రాజమరాళ్ళంతురా పసం
బజకల తావతంస కదిపోటనె కాంతుని చేరి పల్కఁగన్. 60

సీ. ఘనఘసాంఘనలక్ష్మి నెనటుఁ గొప్పులమంతి
జూరుచున్ ఉమునాంబు ధారలనుచుఁ
దళుకుఁ గన్నులలోన దనరుచో దానకా
లతిత ప్రభాప్తి నీలంబులనుచు
నాసాధరస్థితి బ్రాపిల్లుచో నొర్తు

కాంతులఁ బద్మరాగంబు లగుచు
బాహుమధ్యంబులఁ బరగుచోఁ జేతాంబ
రద్యుతులను విదూరమణు లగుచు

సీ. సరభసఁ జూపట్టె సవ్యభూవరకరాబ్జ
పరిపతన్మౌక్తిక చ్ఛట అరవ్వనందు
సంభ్రమాలోకనాగత(జన) విలోచ
నాంబుజంబుల కానంద మతిశయిల్ల. 61

వ. తదనంతరంబ. 62

కం. తన కరమున సతిహస్తం
బెనయించి చెలంగెఁ బతిమహితవకుళలతా
జనితచ్ఛదమూర్తదళం
బున నెనఁగాని తగు రసాల భూజము మాడ్కిన్. 63

సీ. ధారుణీనందు కంటకిత ప్రకోష్ఠుఁ
డెన్న శాపట్టి భిన్నహస్తాబ్జుండయ్యెఁ
బాణి సంగతి నత్తఱిఁ బ్రకటమయ్యె
భావభవవృత్తి తుల్యవిభక్తి యగుచు. 64

మ. అనఘాపాంగ సవిలాప వర్తితము లై యున్నాన్యవన్యాలోకంబు లై
ఘనవిక్షిప్త వివర్త నార్పితము లై కన్పట్టు తత్తాఱి మిన్
జనసాక్షాత్కృత లోచనాబ్జములు లజ్జాంతోగసంకోచము లై
గని కించిస్మిత కుళీకృతాంబురుహ విశ్రాంతిం జెలంగెం దగన్ 65

సీ. అప్పు డనాద్యవన్య సంసక్తు లైన తద్వి
ధంబు చూపట్టె నగ్నిప్రదక్షిణాదములఁ
బ్రమద వైఖరి శాతకుంభక్షితింద్ర
నికట భూమిని దిరుగ మార్త్యశము కరిణి 66.

మ. కని రంభాధరమాధ్వరత్నములు చుం గన్పట్టు సౌత్యా నమో
దిని నీక్షించి రరుంధతీ సతిని బాతివ్రత్య సత్యప్రస
క్తిని దద్దంపతు లట్టివేళ వికచాక్షీద్వంద్వ రాజీవప
త్రనవానంద మరంద ధౌత విలసత్పాదపంకేరుహ లై. 67.

ఉ. సూక్తుల సొప్పమాల్యముల జొప్పున లాజలు కేలుదోయి సం
సప్తము లై చెలంగ గురు సమ్మత వేత్త హుతాశియందు వి
ధ్యుక్తము గాఁగ నారతుల నుంచుచుఁ లలాగ దరస్మితాస్యుం డై
రక్త సరోజ పాణియగు రాసుత సిగ్గు మరాకు దెల్పఁ గన్. 68

ఉ. భూజ సుతాసు భాంక కర పుష్కరయుగ్మ విపర్యలోల్లస
ల్లాజ హవిస్సు సున్నత బలంబు యపశ్యము హరి మధ్యమహా
రాజ ముఖీ కపోలరుచిర స్థలవర్తి శిఖా ప్రకాశ తై
రాజిల నంతెన్ దనే త్రవణా రమ్య నవోత్పల పత్రముం బలైవే. 69

కం. సాంజన బాణావృత ధ్వ
కరం జంబి ప్లావపర . . . . . . యుసంబై
రంజితెఁ బాటల గంధికి

పెం్రజులపై ధూళుంజుక్తిఁ బావనపము ఖమున. 70

వ. ఇవ్విధంబున దినత్రయము కరణీయ శుభకృత్యంబు లాచరించి
యుమ్మడి నాఁటి రేకునఁ గన్యకుమారులఁ బసిండి గద్దియలఁ
దద్దయుం బ్రమోదంబున నధివసియింపం జేసి పరికల్పిత సంబంధ
బంధు భూమిజ పురంధ్రిజన క్రమయుక్త శ్లాఘా తారావళీ శుభం
బనుభవింపం జేసి రంగ్వవసరంబున 71

కం. భారతి ముద్దుచెలియల
గారవమునఁ బెండ్లిచేసి ఘనుఁడల భూభుం
దారాద్రి రాజపూజకు
దారత సెలవిచ్చె నాప్తతతికిఁ బ్రీతిన్ 72

ఉ. అప్పుడు వీనులప్పుడు తదర్పణముల్గాని సంభృతాశ్రమ
రోపిత మోదచిత్తరుచిరుల ఘనమ... మహాత్రవక్త్రవి
క్షేప బహిః ప్రపన్నతర శీతలయంబతి నాంబరప్పుడా
భూపతిచేత సాత్కృత పూజలపాయనకైతవంబునన్ 73.

ఉ. త్రమ్మఱ నిల్చి భూభుజుఁడు సగౌరవ మొప్ప ననుజ్ఞ వెట్టఁగా
సమ్మతినట్లు తేరి యల చంద్రముఖీ శరణాప్రయుత్నముల్
నెమ్మది మచ్చరింప ధరణీప్రభుటంకిరజుం డుదయు మా
ర్గమ్మది కట్టినెట్టుకొని కట్టులకన్ గనుతౌవ నట్నెడన్ (?) 74

కం. కుండిన విభుఁడను జాతకు

నిండిన వేడుక నాసంగె నిజరుచి జితమా
ర్తాండద్యుతి మణిభూషా
మండిత యుపవతి సహస్ర మంతంయుఁ గాత్నన్ 75

చం. చెలియలి కిచ్చె భూమనృపసింహుఁడు సాంకవగంధసార ని
స్తుల మృగనాభి కౌతుక హీన తాలుబజమ్ముం జెటవారు దంతపుం
దళుకు కవాటముల్ మణుల తొరపు టాదినఁ బాల్ప బాళు పా
చలువ మెఱుంగు చెల్వమగు చంద్రిక దన్నియగు పట్టుపుట్టముల్ 76.

కం. సరితేదిందులకిఁ డింతో
సరి... గాను మధ్యభాగ సంపల్లతకే
సరియని భూభుజాధిపకే
సరి ముత్రపు సరుల నప్పుడు సహజత నాసఁగెన్. 77

కం. వెలఁదీ! కాన్కని యొసఁగెను
వెల దక్షవనమ్ము గాని వింత తాతపు లా
జలజాక్షికి భూభుజుఁడు ద్య
గ్గలజంబులఁ జిన్న నవ్వు కనుపట్టంగన్ 78

కం. చెలియలికి సప్తవార
వన్నెల సొమ్ముల నొసంగె భూభుజ భూపతి తళుకుల్
చిలుకల పంజరముల తోఁ
జిలువల్ వెదచల్లు నట్టి శయనంబుల తోన్. 79.

కం. ఖగతురగములం దోలిరి
ఖగతురగము లవియటంచు భక్తిని వాక్ప
న్నగరాజును మఱఁదికి నా
ఖగ.. రాజస్యందనంబుఁ జొఱుచవ్వలరసే 80

కం. జంగమగిరులనఁ దగిన బ్రు
జంగమలోకాధినాథ చలన ప్రా (?)
రంగములకు బలమిడ్చా
రంగములనే బ్రాబ్జుఁడిడె మఱఁదికి వేడ్కన్. 81

క. స్యందనములు వేరరస
స్యందనములనొసఁగె సుభటసహితముగా
మందరధృతి కజునకు ముద
మందఁ రసజ్ఞుఁడగు బ్రాబ్జుఁ డంత్యోదమునన్ 82

వ. నానావిధవస్తువు లొసంగి మఱఁది నాదరించి ప్రస్థాన యోగ్యంబైన శుభసుముహూర్తంబునఁ బడవాళ్లకు పయనంబు చెప్పఁ గట్టడి చేసి రఘుకుమారసహితుండై చను దినత్రయానంతరంబున నాకరహస్యప్రదేశంబున దిదిబి యుకురుండిన పురందరుండు నిజనివాసకక్షంబున నస్త్రమిత్రీలాక్షయై యభివాదనంబు చేసి తలవాంచియున్న యుసుంగుచెలియలిం గాఁగిటం జేర్చి బాష్పకులిత లోచనం డగుచు గద్గదస్వరంబున నిట్లనియె. 83

కం. నీకేల యుల్లు చింతిల
నీకేలమ్మను స్వపాత్రు నెంచుకని వరిగా
నీకేల కలఁడు ధారుణి
నీకేలలనామణు తెప నీరజనేత్రా! 84

కం. మాంచువమ్మ! నీకు నే నొక
నాయువమ్మ పరిచంతు వినుము నాథుండె సాధ్వీ
కాంచు మన్ననకును భూషణ
మాయున్న నట్టిదైవ మతఁడే తలఁపన్ 85

కం. పుట్టిన చాలో పెఱుఁగుము కాఁ
బట్టిన పతి వశువు మునిన బలకం దగదే
మెట్టిన చాలిటికి సిరిరా
దాట్టిన భవభక్తి మెలఁగ దారకొనుఁ నీర్తుల 86.

కం. కానాని మామ బాలుల (?)
నాగాఁబతి నెఱుఁగవలయుఁ గన్నె మఱికిన
నానా నివ్వం గొలవు
కానానిపు డిట్లు పలసెఁ గ్రమమునఁ జెప్పన్. 87

కం. మన్నన కుబ్బకు విజ్ఞుఁడే
మన్నన గనుము పురుషు సాప్త దులఁ బ్రె
మన్ననఁ బాలి నుదిచుసు

రస్న స్థలము కాను నిరంతరాఘంబు లాశినే. 88

కం. అనుఁగుం జెలియలి నీగతి
ననువటుముల బుజ్జగించి యమ్ముత్రలు కనున్యం
గానలఁ దాలఁకంగఁ దళుకుం
గానబొటు ల్మివుల జాపన్మ కాను చున్నంతనే 89.

వ. పునః పునః ప్రకట రాగంబు పెంపు దాఁబుట్టువు నెట్టకేలకు
నూరార్చి శిరస్సుంబె పిలువ నంపుడుఁ బోయి వచ్చెద నని పలికి
పులకు పులకురనం జూచుచు నచ్చిలుకల కొలకినిం జూచి పోవ
నాళ్లాదక మందిరి సొప్పనించుచు నప్పటప్పటికిఁ దిర్గి చూచుచు
నిలుచుచు సమాజావిరేకాగ జలధిని న్మునఁగుచు దీన
వదనుండగుచుఁ బెద్దతడవునకుఁ దరుకాఖాంతరంబునఁ
బడ్డినీశముఖుం జూసిన కమలషండంబు కైవడి బాగిలరాలు
మంసునిం బాసి సేనాసమేతుండై పురంబున కరిగి సుఖంబున
నుండె నంత. 90

కం. అబ్జుఁడిటు బాంధవయుతుఁడై
గజరథభట మాసుల గాల్పఘసతం జన న-
కల జముగ దప్పునఁ గనపడె
రజ మంబరగతము నగుచు రజనీకరమై. 91

కం. అది గాంచి మంత్రులత్రతి
గుదిగాని యెకాచవలె నెంతఁ గాడి నంపుడే

విదితాతపత్ర సముదంతు
కదళీ సముదయము లపుడు గనుపడె ముఖియునే. 92

సీ. మినవంతప్ప! గంభీర విజయ భేరీ శంఖ
ఘోరారవం బాకరు కొంత యెలుమఁగఁ
గర్జతాడితమంతెన్న గంధాంధ సింధురా
త్యంత బృంహిత మొకరు కొంత యనఁగఁ
గనుపడఁ గుధరేంద్ర కల్పవృక్షముల పు
ష్పాన కోటు లాకారు క కొంత నదుమ (?)
బూపట్టె మాలు రథ స్తోమాశ్వ తన్నోణి-
కొంత ప్రబం బాకరు కొంత గదలె
గీ. నేమి కతమొ కారు! యూనైన్య మెవని దాక్రా!
యుద్ధ సన్నద్ధులై చూడఁ బొప్పు చున్న
దనుచు రఘు మానునకుఁ జెప్పి రాప్తు లపుడు
సంభ్రమాశ్చర్య భావములు సందడింప 93

కం. కొందఱ మాతుల్నల గని యుపు
డందఱు విన నిట్టులనిరి యమ్మునకు న్నృప సం
క్రందన! స్వలుం వరంబున
కుందగ వచ్చిన నృపాలకులు వీరాత్మనే. 94

కం. ఈ సతి తమ్ము వరింపమి
కై సిగ్గున బదిం యతరి కటినవా (?!)
రౌ సద్గుణా! యిది సైన్యర

చేసరవిని నిలచి తెలిపి రేగుట రెమ్ముపనే. 95

సీ. అనిన విని యట్ల సేటు నయామ్ర విభుండు
సేన నిలువంగ గట్టిగ చేసి సైన్య
పతులఁ గనుఁ గాని మాంత్రి బలసమేతు
లగుచు సాంచాత పథయుండుఁ దనుచుఁ బలికి 96.

కం. జననాగ సచివులఁ గని
వినుతికొలం దగదు గాన విక్రమ తిలన్
ఘనపతి మానధనమ్ముల
గనపతి నతి రమ్ము లట్లు గనుకొందనుకనే 97

ఉ. ఊరక పారిపైన బనులొప్పదు మంత్రికుమారు సాకరిం
చేరఁగఁ బిల్చి తామచట నిల్చిన కారణ మేమొ తెల్పరా
నేరుపు మీర నంచు నతనిం బనుపం బని పోనఁ జేరి తా
వారక మాటలాడి కని వచ్చిన మచ్చిక మీరఁ బ్రస్తుతిన్. 98

ఉ. వచ్చి నృపాల! నీవు పనుపం జని తెచ్చి చిరంబు వేరఁగా
నచ్చటి వారు నన్నుఁ గని యాత్రుచు నెవ్వఁడవీవు సాంతనీ
విచ్చటికేల వచ్చితివి యెక్కడి వాఁడవటన్న వారితో
మచ్చిక నిట్టులంటి నరవానవ సాధుని మంత్రిపుత్రుఁడనే. 99.

కం. వారి వరాల్ యచ్చోటను
గారణ మేమొకొ! నిలువగా విని వారలే

వేరా! యు నఁగా వచ్చితి
మీరా కెవ్వరా! యిచట నేల మెలఁగెద రనినన్. 100

ఉ. మంది పరంత పాదు లనదూనము దక్క యనుచుండు మీరలనే
రండి బెకైతము కుంటి సప్పరంబున నీ పరదారకు రాగి యరా
యుండిన వారలేం యిచట నాకలఁడు నన్నడు తేఁటంచు నా
రాండారు మీర [illegible] విల్లడము తొయ్యనఁ బలుచు సల్లనా వెండియున్. 101

కం. మది గ్రందడఁ గాదని తా
నవ్వందగ నన పలికి తనీ.. చిత్రము లా
నవ్వానిబాలకు తానను
దయ్యాన నిబ్బరికి నేఁగఁ దలఁచెనా! ఓ! ఓ! 102

సీ. పట్టి యుడింపూన తేటికి పలదు పుష్పఁ
బాదికి మాకిచ్చి ప్రాణంబు భ్రోచు మనను
టంచు నీ వేని దారకెక్కింపు మనుచు
పుత్రి కాకకూఁక కూంపుఁగా వేగఁడు చెలి. 103.

కం. పలికితి నే నపు డలుకనే
బలవక వేళ్ళింది యిట్లు పలుకం దగునా!
యాలుయాభుని మీ కేలంగరు
తెలిపెద రమ్ము మూను నపుడు తేటగఁ బుంటి! 104

కం. అడిందూన లఢీని యమారక

గడిదాటుఁడు పోవనిందు ఘనుఁడారఘుపు
త్రుఁడు మిన్నందఁగ నిచ్చటఁ
బాడిపోతి సేయుఁడే, యుటన్నఁ బాంసుచు వినుకస. 105

కం. నను జూచి .... పంపుట
చనదని తెల్పిరి నెఱుక చాలదె మీకా
మ్మని సందుందుట తగదని
చనుదెంచితి ఖలులదండ సాధ్వుల గాచే! 106

॥ స్రగ్ధర ॥

సావుం దాత్రుప్రదీప్తానలనికతి మదాన్వత్త శత్రుఘ్నుఁ డంతం
జీవం బూపట్టి పాత్రంతక్షితి పతి తతి వీక్షించి క్రోధాప్తిఁ గన్నం
ప్రేవల్ వే ఛెట్లబాణన్ నెరతు మరలం నం గెర్పుట సారప్పు మీమీ
లాపుల్ చేరలు లవేళలఁ గనవలెఁ జాలన్వ్వ చాటింపుఁ డింకన్. 107

కం. అవి పలికి పాత్రగా వల్లభుఁ
గనుఁ గొని నివిచుల మందు కలఁగం బనితే
దు నిపుసనున సాదైరుల
నవికిందాలఁ గించి పత్రు నను చూం బెలచన. 108

కం. పాతలనే నిర్జిత వీరా
పాతులనే గని సతిని బ్రాచు ఆది మీవనిగా
మతిఁ దలఁచు చుండుఁ డిచ్చట
సతతముసా దేసగలందు కౌరింపుటం బున. 109

కం. బలపాళ్ల దారల బాసదుల
నదుగిదు సందిదక పెంట్లి కరనెదుచ్ఛం గనే
గదు వేదఁ గాంతాచి క్రమమ్మక
నదుదిరఁగ నెదుల సాకుసవమ్మల గనుచున్ 110

సీ. ~~జవనాశ్వాబులఁ బుఱ్ఱింపుము~~
~~ఝల..... ఘను..నస్త్రప్రములే పెట్టి చెం~~ (?)

మ. జవనాశ్వంబులఁ బుఱ్ఱింపుము ఝల్లఘను శస్త్రాస్త్రములేపెట్టి చెం
దావరాకారల నానంగు నద్దింపు పయిం దారం పురత్నధ్వజ
ప్రవరం బెత్తిన దాశివ్యాఘ్రంపుద చ్ఛంబద్ధావశంబుం బను
ల్లిపెసనే సారథి దెల్లి పట్టి రథముత్తైనాను నాగంబునన్. 111

వ. ఆరావించి. 112

మ. అనుఁగుం బుట్టలు మిత్రులాప్తుల చముపాధీను లద్భుత స్వా
దనపాస్న్ప్రస్ఫుమతెకిఁ దెలుకఁ పెలుగఁ దత్రుత్పత్తి రాచె ప్రపద్య
ధ్వనజజ్ఞాభవరలంబులై ధరాధరా ధ్వాపవ్య లాలోక స్థితి
వనభ్యస్నాన్నఫలములై గభీరపటహ వాద్యధ్వనుల్ ప్రాంతుఁగన్. 113.

వ. ఇవ్విధంబుల నయుద్ధసన్నద్ధంబులై చతురంగబలంబులు
గాంచి నడువ నకులఁ మారకలెత్తుఁడు నయు గాంతకాలరుద్ర
నిర్జిత రౌద్ర రసంబు మూర్తి భవించిన తెఱంగునం గనలుచు
రంగత్తుంగతరంగ సంగతంబునను కౌగానదంబు చాపమ్మావిం
చితెఁ దత్ప్రాదక్షిణ పాపానిం నగరంపు నదుచు సముంచుంబున. 114

కం. మును రఘుభూవిభుఁడు నిజ
ధనమంతయుఁ గొనిన కినుకఁ దలఁచుచుఁ దత్పా
సుర కాంతామణి లాభం
బును ఘన సమయింపఁ జాల కచటి నృపాళిన్. 115

కం. భేరీ పటహ రవంబులు
భూరమణ శ్రేయాంగఁ గదలి పోవుచుం దేయుం
ఘోరాంఘ్రి ఒరు వెడిఁ ఒయార్పులు
ఒప్పిరము గాఁ గదియఁ జనిరి కోల్తల సంతన్. 116

మ. తొంటు పోదిం దురగాధిరూఢుఁ డీ భరం బారాంచుని గదుగా
స్రీంతు తుం తాలారుని బదాతి రథికుం దేరి కుర్గ తుం గాడు త
ద్దంతు రోషంబునఁ జెం దిరిట్లు పటువాద్యసంబులన్ భేరికా
భం తుదారావము లార్పు లాకసమును సంబర్పంగ నిర్ఘగులన్. 117

శా. జన్యోద్యద్ధన తూర్యరావముల శేష ఘ్నాత్ర మే వేళన
న్నన్యోన్య స్ఫుట వినరాక తాఁట్రుపడ నన్యోన్య శుగ ప్రోద్ధ
పన్న. . . . స్ఫురితాస్త్ర రావములు దేల్పం జెల్లు యుద్ధంపు త
త్సైన్య ప్రధ్వనులండ నింగి ఖచరుల చూడం బ్రవేశింపఁగన్. 118

కం. గజ ఘటాటర్ణ కతాంగ
ప్రజ చక్ర తురంగ వీర వరఖుర హంతభూ
రజ మాశుగ కేళితమగా.

నభోరాద్య మంధితే భజించె నత్స్వ ద్ధుతమై. 119

కం. మారుత రిపుల ముఖంబున
నారేణువు నష్ట నొప్పె నపుడు మబ్బ్ ?
గారద్విద్వంతు తలముల ?
పారం త్రోవెడి పభీప వనదము తిలన్. 120

కం. అరదముల చక్రరవముల
గురు ఘంటా నిక్వణముల కుంజరముల మా
ర్పుర పతి నావేసాఘ్రారగా
నరయుచుఁ బరు సంగఁ జేసి రారేణువులన్. 121

ఉ. అంబరధారుణీ తలము లన్నియు . . . . . త్రింగఁ బాంసువ
? ర్షం చిత సైనికావరణ మై నరజ స్త్రిమిరాళికిం బ్రధా
నాంబక శస్త్ర భిన్న మరి హస్తి భట క్షత జ ప్రవాహపూ
రంబు ప్రభాతభానుఁ దన రాజిలె నాజి ధరాతలంబునన్. 122

కం. క్షత భాద్ధిత ముఖలము మా
రుత చలితాగ్రంబు నగుచు రూఢిగ నరజ
స్ప్రతి శోణాంగాంచిత
ము తజ్ఞు కన్యాశ్వంబు ధూమమే యన నొప్పెన్. 123

వ. ఇట్లాభీలంబైన సంగరాంగణంబు నను పట్టు నందున్-
భయబలంబు కాలు కాలుఁ జెనుచు కొని తనర్చు కినుకలం

గనలుచుఁ దెరలుచుఁ బారలుచు మరలుచు పెనంగుచుం త
నెత్తనంగ గాని రఘుకుమారుం డట్టి హాసంబు సేయుచు
రెంతవ మధ్యందిన మార్తాండుం డనం బాలిం చూపట్టుచు
నెట్టన తన బలంబునకు బాసటయై విలయ సమయ జలధర
పతన్నిర్ఘాత సంకాశంబు లగు శస్త్రాస్త్ర జాలంబుల నభో
భాగంబు గప్పుచుఁ గరి తురగ నికాయంబుల కరిఖండ-
బులు సేయుచు రథంబుల నుగ్గునూచంబులు సేయుచు వీర
భట సకుండల మస్తకంబులు డుల్లుచు పెల్లనం దరిమినం దెరలిన
బలంబునుం గనుంగొని. 124

గీ. శూరసేనాధినాథుఁ డుర్వరమునాని
సంభ్రమంబు సహింపక శౌర్యమతర
సేన దెరలుట కన్నులు జేవురింప
నరుగుదెంచెను దమనారలపుడు చెలఁగ. 125

గీ. నింగి యుద్రువంగఁ గన్నుల నిప్పు లొలుక
మండుచున వచ్చి యా సుషేణుండు పోదరె
రాఘవుని ఘోర నిష్ఠుర రామోంఘు బాణ
జాలముల వారి సేనలు జలదరింప. 126

చం. కనుఁగవ కెంపు దట్టఁగా రఘుసూనుఁడు వానినన్నియున్
దునిమి నిశాస్త్ర శస్త్ర వితతుల్ దరగించి చెలంగె వానిపై
నినుపడితో కద్రోకి వష్టశింద్రుని యుల్ల తదాశ్రవంబున్

బాణముల కొంబ్లుచుం జేయులం బై రఘుపతి సాంబనివే 127

కం. ఇంచుక తద్బాణములకు
సంచలనము నొందిఁ యుబ్బుఁడు శౌర్యం బెసఁగన్
బంచాస్త్ర సన్నిభు చాపము
దుంచెను రథ నేత్య సూత తురగంబుల తోన్. 128

కం. విరథుండై యుతఁ డత్తరి
పరిచెన్ దనఁ బూని రిపులు వకవక నవ్వన్
బరిహాసించి నబుఁ డప్పుడు
చరియించెను గంధిఁ దిరుగు శైలము వోలెన్. 129.

ఉ. ఇవ్విధంబున నెదురు లేక విజృంభించి వచ్చు నద
సరంబున 130

కం. అత్తెరు వందుచు నహహ!
యుత్తమురుని చేతఁ బశువు లే నెడు భంగిన్
విచ్చి తొలంగెను సేనలు
చెచ్చెర నైరింప కాదున చెందు నటంచున్ 131

కం. అప్పుడలుక ప్రదీప్తపరం
తప ప్రాంత్య సుషేణ విభుఁడు తలుచుక వాప్పుతే
విప్పులనుగా సూర్యాగ్ని యను
వరమిటాస్త్రంబు తేజు నాటో వపుననే. 132

కం. అందఱి కన్ని విధంబుల
సందులఁ గనుపట్టి యంతఁ దద్భుతముగఁ ద
త్స్యందన సారథికేతువు
లం దుఱగంబు మనుంగ లఘుగతి నేసెన్. 133

కం. ఇటు సేసి యంత నిలువక
పటుబాహు పరాక్రమమునఁ బదిపదియమ్ముల్
దటుకునఁ దద్వక్షంబుల
ఘుటియించెను రెండు మొనలు గనుఁగొనుచుండన్ 134

కం. మన వారల కెక్కులగుటన్
గని యుండుట చెల్ల దనుచు కాంభోజానూ
ప నరేంద్రులు బాసటలై
చను దెంచిరి వారిఁ గదియ సంరంభమునన్ 135

కం. పేరుగల రథికు లంతరుఁ
జేరుచుఁ దాక్ష్యత్తరి పురుష సింహుండగుఁ ద
ద్దారకను గునకబినకు మన
భ్రాశి భూంకృతుల నింగి ఘళఘళ విరియన్. 136

సీ. ఉభయ సేనలట్టు లొకరొంటఁ దలపడి
కినుక నాత్మలందు నినుమడింప
ఖచర సిద్ధ సాధ్య గణములు నుతియింప

ఘోర విక్రమమునఁ బోరుచుండ్రు. 137

సీ. కరముల దెగి వ్రెగ్గు గంధాంధ గజములు
గజముల కరాహతి నేలఁ గలియు హరులు
హరి ఖురక్షతిఁ బాడియై మిట్టి తేరులు
తేరుల క్రిందట దూఱు భటులు
భటుల ఖడ్గంబులఁ బడెడు రావుత్తులు
రావుత్తులకు నోడు రాజవరులు
రాజులు తెగ వ్రేయువారలు తెగు ధ్వజములు
ధ్వజపాతముల వ్రేలు తలల గములు
గీ. మిట్టిపడు బాహుదండముల్ మింటికెగయు
ఖడ్గములు పారలాడెడి ఛత్రకములు
వ్రేలు వ్రేవులు నెత్తుటి కాలువలును. ~~138~~
గలిగి వెక్కసమై యొప్పెఁ గదన మపుడు 138

శా. కాకుత్స్థుండు శరాళి వర్షములు గన్ గల్పాంత రుద్రుండనన్
దాకెం బాండవ పరంతపాదుల సముద్యత్కాండ కాండాళితోఁ
జేకొన్నై రిపుసేన బెగ్గిలి చనం జేయెత్తి తత్సేనలన్
వీకం బిల్చి మరల్ప నేసి రభునా వీరుల్ శతాస్త్రంబులన్ 139

ఉ. వెండియుఁ బాండవుఁ గాంచుజని విల్లరసేసిన నాతఁ డాండుకో
దండముఁ బూని నిష్ఠుర కదంబములన్ రథధ్వజ సారథుల్
గండడఁ గించి ద్రుంపుడది గాక శరం బొక టేయుఁగా సుషే
ణుం డది ద్రుంచెఁ బాండవుఁడు వినాల్మరథంబు విద్దెకృఁ బ్రస్ఫుటన్. 140

కం. బలిమిం బ్రతిపక్షక్షితిపతి
తలపడు నెడ నతని సూతు తల పడ నేసెన్
కిలకిల నార్చుచు నాయుధుఁ
డలుకం దద్బంధు మిత్రు లారఁ! యెసఁగన్ 141

సీ. ఆప్రదేశమున కర్జునుండు తీవ్రమూర్తి ...
యెసగుచుఁ గదిసెఁ బరంతపుఁడాగ్రహమున
నతని కప్పుడు బాసట యరుదెంచెఁ జాడ్పు
డతని తోడ యమ్మె శూరసేనాధి విభుఁడు. 142

కం. నలువురు భూపతు లొకతిఁ
జలమున నాంతారులు మిగిలి శస్త్రాస్త్రంబుల్
బలువిడి నేయుఁగ నయ్యభుఁ
డలుకం గల్పాంతరుద్రుఁడగు చును గదిమెన్ 143

కం. గొట్టుగ హరి ఖర ఖురముల
ఘట్టితరిపు మకుటముగుచుఁ గప్పుడ రథము
ప్పట్టున నడపెడు సారథి
నెట్టన మెచ్చుచును ధనువు నిలిపి గుణంబున్ 144

కం. త్రైయించుచు నిశితాస్త్రము
లాయమ్ముల గాడనేసి యుందఁడఁ బరపిం
గోలుని యార్చుచు సురలన

మ్! యున ధర్మస్థుఁడెలుఁ నలవాట చెందనే 145

వ. ఇట్లు తనిని శిత శరంబులు యుంగా కవడి వడి చెదక తిరుగక
పేత దాజ చతుష్టయంబు మదాంధ గంధ సింధురాది సేనాంగ
సహితంబుగా సకల ప్రయత్నంబుల మత్తులై మరియు
... మేటి మగ లాటోపంబు నంబురాని నడువ నకుఁ
మిగిల యొకఁ పెట్టున నకుఁ మహాకంఠీరవు నకుంఠిత
సర్వాయుధ విశేషంబు లనేకంబు గాఁ జూదివి రాఘవంయంబున. 146

మ. జననాథుండిటులన్న బాల పటుత జ్జృమ్మండునై క్రోధ సం
జనితాటోప మమిత శత్రుజనతాసంకులజ నిశ్చల రా
జి నివేశాత్మ ప్రయుంవదాత్మ విమతాజైద్య ప్రభాంవక్ర వ
ర్తన సమ్మోహన బాణములు సమదారాతి క్షమాపాళులై. 147

కం. ముద్రిత నయనంబై చిఁదఁ
జ్ఞ్రద్రిహితార్థ ప్రశంసి చిత్రాబ్జంబై
తద్రాజ సంఘ మప్పుడు
నిద్రా పరతంత్ర మంత్సి నిశ్చేష్టితమై 148

కం. మధురస మధురంబగు తన
యధరాగ్రం బందు శంఖ మమరిచి యొత్తెన్
బుధనుతుఁడు మురారి మద్య్వశ
మధిక జయ ప్రాప్తి గ్రాలఁ జెలఁగెడు మాడ్కిన్ 149

ఉ. ఆటంకమేతుమంజరవమంతెన్నిత నావున్నవ నాలకించి ని
ర్విఘ్నజిత పాత్రపుష్పలావున్న గతాశివమాతటి చేరి కాంచె నా
రాజకుమారశేఖరు నశాంత నరాధిపమృష్టివిగాలతా
భాజనసాంతరప్రచురపుష్పవిధుప్రతిబింబభ్రాంతితున్ 150

కం. ధరణీశు డపుడు శాంతిత
పరిదగ్ధ శరాస్త్రములను పరకేతు పటా
తురకరముల వాయించె నవుడు (?)
వారియించె భవద్వశంబులను శక్తిగాబున్ (?) 151

ఉ. ఈ పగిది నేలినయంచి పెలవిస్మి మదంబున చేరవచ్చు నా
చాప శిఖావలయుక్త కరసారవసార సుధాకరరాము శ్రీ (?)
శ్రీపదపద్మ సంచిత పవిత్రమ బాంధవ బింబ సంభృత
స్థాపిత నిర్మలాంగుని సమ్మతమణి గాంచె మహాత్మనాథునిన్. 152

వ. ఆసమయంబున. 153

కం. పరిమంథి జనిత దైన్యము
పారంగని జలజాక్షి ముఖము పాలుపొందరవిన్
దీరతన విశ్వా చెన్నా
విరహిత చక్రచకిత మకురబింబంబనగన్. 154

గీ. రాఘవుం డప్పు డావూర్ణ రాజవదన
చేరి చాయ నప్పు డామెపై చేరు డాశ
బతికె నను గాంచె యుల్లు నప్పాల్గపులను
నిష్పు వరియంతు మది వారి నిద్ర కామిని. 155

ఉ. నావుడు దత్పతీమణి మనంబున సంతసమందియున్ సల
జ్జావనతాస్యయై రఘుకులాగ్రణి బాంటుటు నేమము సన్నుతత
భావన చేసికొనుచుండె దనప్రస్తుతిగా జలదంబు బట్టి కే
కావిరళ స్తుతిం గన తదంబు నిరీక్ష ధరిత్రి యుంబతెన్ 156

ఉ. అప్పుడు మూర్తిమజ్జయరమాంగన బాటెంచు జూడనొప్పు నా
తెమ్పుల కుప్పటాల రథమెయ్యునవే కిరసమస్త సైనికుల్
గప్పుక వేడ్కతోన దళదోరణ మధ్యనదప్రవర్తియై
ముప్పిరి గొన్న మోదమున ముద్దియుం గాంచి యయోధ్య నెన్నిననే 157

కం. సుచి?
కరుడు చిత్రము ప్రేమ వనితా
వనితామణి కవట దెలిపె వరుడల వనతా
వనితారి పక్ష జనితా
జనతా తన్నత సుఖాంబు జాత సుఖంబున్ 158

మ. అనగం దావున్న అకి ... పుమున నగాల్చరాము ముఖ్యసగా
వనదేశంబులు దాటి రాఘవుడు శేషంబా ప్రభాగాంచె గాం
చనకుంభోజ్జ్వల సౌధరాజ నిచయా చక్షైదికా మధ్యమ
త్సన ఖ్యాతాధ్వన వైమానికాంతి కృతదానాధ్వ నెయ్యదన్న చెలస్థుదై. 159

ఆ.వె. కాంచి కాంచనాంగి! కనుగొంటె యుల్లది
యున్నదియు పురవరాధిరాజ
మద్భుతముల కెల్ల నాటపట్టై యొప్పు

వినుము జని మహేంద్ర విశదముగను. 160

చం. సరసతఁ బ్రోలుకోట గని చక్రిని కామ్యుల దాల్చు సూత్రమా
పురుషమణి ప్రసంగతిని బాల్యరి మెచ్చు వినయ్య లాంఛనీ
వరదా వటి స్నాతాన సరసి వస్త్రము పొచ్చగు మచ్చ లాంఛన
త్పురుషమణి ప్రసంగతిని బాని చెలంగె దుఃఖా చితే చతే! 161

కం. భ్రమరకదంబ విదేల
భ్రమరక సురదీర్ఘ కొబ్బ భరిత రుచి నద
భ్రమరకత ముఖుల నగుపదం.
భ్రమరక మాకోట సిద్ధ..... రసబు నవిన్మా. 162

వ. అని బహుక్తి యుక్తంబులగు మధురోక్తుల నిజనగర
మహేంద్ర ఉండు మతికిం దెలుపుచుఁ దంత్రీ పంపున నెడనెడ
నెదురొనసు సామంతబాంధవామాత్య భృత్య పురోహిత
వర్గంబుల సముచిత ప్రకారంబుల సుపలాలింపుచు నిజ
జాంబూలకన కుతూహలంబులై సౌధ సోపాన సౌపుర ప్రాకార
మణికుడ్య భాగంబుల నిలిచియున్న పుర స్త్రీ రత్నంబుల
దృగంచలంబులం గనుం గొనుచుఁ బంచమంగళ తూర్యం
బులు చెలంగ శుభలగ్నంబున గగనావలగ్నంబుం దానును
మహానందంబున మందిర ప్రవేశ కౌతుకంబు గాంచి తంత్రికిం
బ్రణామిల్లి తదాశీర్వచనంబులు పరిగ్రహించి సకలకల్యాణ
భాసురంబగు నాకవాసరంబున. 163

సీ. నిగనిగ నెగడు తేనగవు వెన్నెల జిగి
సందండ వజ్రంబు లడుగు పట్టె
పటుకెంపు తులగాక పర్యంకపద్మరా-
గ చయంబు నిజహస్తగతము గాఁగ
పగడంపు నునుజగా పనికోళ్లయురుగాంశు-
పుల కనన్నదపున్నాల నలుపు కొనఁగ
సారశుకీధ్వనుల సాధ్వికాకంకణ
శోభాగ్యములు కైశవంబు సేయ
గీ. సర్వలక్ష్మీ సంపత్ప్రశస్తమూర్తి
రాకుమారుఁడు తన సతి రాకుమారు
డనఁగఁ జని సొంపతూలిక నధివసించె
సుందరంబగు కేళికా మందిరమున. 164

సీ. పన్నీరు గిండి ~~[illegible]~~ కప్పురపు బరణియు మంచి
గంధపు గిన్నె బాగాల పెట్టె
నాకుమడుపు కట్టు లలరుల చెండులు
నిలువుటద్దము చిలుకలకు పాదు-
కలు నెలరాతి చెక్కడము పూనిన బాల
వల్లకి సరి పట్టి వెళ్ల నురటి
మినువెల్లు దివ్వెలు పునుగు కస్తూరి జవా
దులు నించిన కలాచులు ధరించి
గీ. కనఁగ నద్భుతముగఁ గు...ంగటను నిల్చి
కానుకలు పట్టి నల్లను కన్నెపరదు

వగచు విలపిల్లు మఱిపుత్రి కాళి గాంచె
మురిపె మిగుల గాత్ర సౌజన్యా మానంతు. 165

వ. కాంచి ముదంబుత వైభవంబున నందునంత. 166

సీ. ప్రమదాళి సుమముఖాబ్జ
ప్రమదాళి సౌధ్వరత్న పరిభూషితమై
ప్రమదాళి నశిరోరుహ
ప్రమదాళి నలరె రాత్రి పర్యంతమునన్. 167

కం. అని మురిలు నన్విధంబున
సమచుంబెల మధురవాణి పౌసరటిరాకృత
పెనుప మిశిరాదలరాది (?)
తమ ముద్దు నలంకరింపఁ దరుణులు వేడ్కన్. 168

ఉ. కొండలు బుజ్జగించి మఱి కొండలు పొంపు మరల్చు బుక్కనై
విందుల కెలంబుల బెలలంబు చెదురాయటు వంటి వారికా
పొందుల పాలవల్లభుల పొందున వేసు తీయించు వారు వా
రాదటే జూడుమా మనము నర్మిలి దాపరాని వప్పు నన్నుటన్ 169

తే. రతుల మెప్పించి పుంభావ గతి వహించి
చపులఁ దేలించి యనురాగ సరణిఁ బెంచి
కలంపు నైపుణి దెల్పె నకటాక్షి మాని
కముల కొలది కలికి మానికంబు తేను. 170

గీ. తద్వ్యపాద్వార నాంత్య రత్నములు మదికి
నింపు గూర్పఁగ నతిరత్న విభ్రాసఖులు
చాటుగాఁ జూచ్చి విధుముఖి స్తంభరాజి
సవిధమున నిల్చి యున్నట్టి సమయమునను. 171

చం. వెడలెను దత్సభాసమితి వేగ నాకాశాక కైతవంబుగా
స్ఫుటదగరసజ్ఞ భావమునఁ బద్మినియూయజరాజ హంసచె
పటుటకు వేళలావెలుఁగి భావభవాస్త్ర విభిన్న చిత్రులై
పడఁకుచుమున్న తన్విఁ గని వల్లభుఁ డెల్లెడ నెయ్య మేర్పడన్. 172

కం. సకి వేల కావఁగ రాదా
సకి నెల కౌశ్జిం బెలంగు నయనమునా నా
రక ముఖఁ దలరమ్ముల నా
తకా నే సెనటుంబు పైట తమకము తాలదన్. 173

ఉ. పట్టిన మాత్ర రాకా మరు పట్టికి రాగరసంబు వ్యక్తమై
కట్టిన చీర మై నదేఁగఁ గాఁ దను యుట్టి పయోంట కొంగు నాల్
బట్టె మధు ప్రదాన(?) . . . . . . కృతి నాథుఁ డెటెబడన్
కొట్టుబడు బృతంగ నలకౌవుల నల్వనకుఁ దాల్చె నేర్పునన్ 174

కం. చలమురి వలరాబు పటాం
చలమరిదిగనాడ మంచి నకానను లమ్మెన్
గలరవముల నెఱపెను మురి

కలరవములు పేటుకొవు శతిలుటాగా నేలకో! 175

ఉ. చకోరలప్పుకు స్వరసు బాపెడు వెలాదిపుత్రాని విద్ధవరా
చెకోరల నాకరగా బ్రలుమును చెంది నైవేద్ధిఁబాపి పేగన
స్వకురనఁ జెప్పి శివబ్రలుమాస్త్రము లప్పి.. లాల్ పాశిలుమ్మహా
దికురనబాష్పనై నా భవదీలు దలూరన మెన్ననన్నాము! 176

మ. అవుబు నరాన్మకస్తుల ననుతాగరసంబుఁ బెనుచుచు
రతిప్రేమాతి శలుంబున 177

ఉ. బోసవమకురలాల్ చెలమి సేయు బగాబిరి తళుంగాల్లపై
నాన గళల చెమర్పి పులకాంకితమై కిలకించితాత్మపై
మేనుపతలక నొప్పుచెలమేటి మనాల్ బ్రలకేళిదేవ్వై బ్రూ
బాణిమమాల్ పసూవాన కుచప్రమాణాధరచుంబనాదులనే 178

గీ. రాజకళదేరునట్టి సర్వజ్ఞమౌళి
లుట తమిని తమకైవసంబైనదిలుట
సరసమైఖరి గను పట్టు చకోరిదలు
రాజకాంతలమదిలు నరుసుటరాదే! (?) 179

సీ. బిగువుకౌఁగిటఁ జేర్పు ప్రేమ తెముకరాటెదాన
చనువెున తొదనాటు నవరాకింత
నద్గరానృతము గ్రాల నాన్థ లెముకరాటిదాన
వలుగంటిలూనని తెలమంత

నైకాని రతినల్పు పాంభ తెముకరాటెదాన
సంగమునే బంతులను నేనాకింత
కళలంట వతెనను గాన్ప్న తొంకరాటె గాని
ప్రకురాబు ఠాకాంటఁ బూతఠంత

గీ. తలపు తెరువంటినాల్ కాని బులపు పోలపు
లొప్పు తప్పను నేర్పిన లుకిన్త రచన
! సరసి బూవంత దిలుటా కానరాలుఁ బతిబు. 180

కంద. (ప్రమదన కదనాతి బాతురిఁ బాదలు నపుడు

క. శింజాన కనక మంజుల
మంజీర పదస్ర మంబు మత్తమరాళి
పుంజముల ~~బొమ్ముల~~ ఁబోల్చు నుపవన
కుంజములఁ జెలంచె నటుఁడు కాపాలతాంతన్. 181

ఉ సౌధశిఖాంతరంబులను చారుగృహంబులఁ గోళికావనే
వీథులజక్కసౌధ్యములవిస్రుతసైకతసీమలందుబా
బాధరితాలఁ సూతిబినబాదరదాగనిమాన్యచిత్తుడై
బ్రూాధమతుం బ్లించెనలపుష్పధనాన్నరమాధిపుడై. 182

కం. జయ త్రిజగన్నుత విజయా!
జయ సారథికృత్య సమరసముదిత విజయా!
జయ హిత సంభృత విజయా!

జలజ సదన ద్వారభూమి చర [illegible] జంతు విజయమా! 183

శా. రాధాచిత్తసరోజభృంగ! ధృతసుత్రామప్రియాపాంగ! స
త్సాధుస్తోమసమీహితా! నుతాంగ! ఘనకృత్సంసారవిధ్వంస! స
న్నేమధ్యాన సమాధిప్రసంగ! సుజనానీకక్షేమోత్సంగ! దు
ర్బోధాకృద్ధనజత్రుభంగ! నవరసద్వాత్రిప్రభాసంగతా! 184

మాలిని.

శతమఖ ముఖ్య పోషా! చారు భూషా విశేషా!
శతధృతి ముని వేద్యా! సర్వ విద్యా నవద్యా!
వితరణ గుణ శీలా! వేణు గానాధి లోలా!
హిత కరుణ తరంగా! వృష్టి శిక్షా ప్రసంగా! 185

గద్య.

ఇది శ్రీమద్గోపాలలబ్ధ కవితా లతాంతాయమాన వచోబృంద నందవర పురాస్థానయ నందవర గోవిందయా-మాత్య నందన సాహిత్య కళానిధాన కామనూరి కృష్ణావధాన ప్రణీతంబైన యిందుమతీ పరిణయం బను మహా-ప్రబంధంబునందు సర్వంబును పంచమాశ్వాసము॥

లేఖకుని వ్రాలు:-

"ప్రజోత్పత్తి నామ సం॥ భాద్రపద శు 7, శనివారం వ్రాసే నిమిత్తమై వచ్చిన వెంకటరామదాసు అప్పగారికి తాళ్లమర్రి కరణం విరూరి వెంకటనరసు వ్రాసి యిందుమతీ పరిణయము సంపూర్ణం అయి పుస్తకములుగాను ఆఖంచినది.

(తరువాత పుట చూడుడు.)

కం. వ్రాతలో శబ్దముల తప్పులు
చాలంగా గలవు శబ్ద సంగతు లెరుగనే
నెలం బెట్టక తిట్టక
పాలంగా దిద్దవలయు బుధవరులారా!"

Copied by
T. Sreedhara Murty,
Telugu Pandit,
25-8-64.